

BOEM@

REVISTĂ DE LITERATURĂ ȘI ARTĂ - ISSN: 2066-0154

Februarie 2021 (Anul XIII) Nr. 144 (2/2021)

BOEM@

Februarie 2021 (Anul XIII) Nr. 2 (144) - 42 pagini

ISSN 2066-0154

Apare sub egida **A.S.P.R.A.**

Asociația Scriitorilor pentru Promovarea Realizărilor Artistice

Editor: S.C. InfoRapArt Galați - Editura InfoRapArt

2 / 2021

COLEGIUL DE REDACȚIE

Director: Petre Rău
Redactor-șef online: Mihail Gălățanu

Redactori: Constantin Oancă, Tănase Dănilă,
Paul Sân-Petru, Denisa Lepădatu, A.G. Secară,
Grigore Grigore, Dan Ion Sanda, Lucia Pătrașcu,
Cristina Roșu

Grafică: Elena-Liliana Fluture
Tehnoredactare: Daniela Cașu

Colaboratori: Maria Timuc (București), Luca
Cipolla (Italia), Carmen Racoviță (București),
Mircea Marcel Petcu (Tulcea), Lidia Grosu
(Chișinău), Dumitru Anghel (Brăila),
Petru Jipa (Germania), Melania Cuc (Bistrița)

Revista literară BOEMA o puteți citi și pe site-ul
www.boema.inforapart.ro

actualizat permanent de: InfoRapArt

Email: boema@inforapart.ro,
petrerau@yahoo.com

Telefon: 0726 337376, 0740 596225

ADRESA REDACȚIEI: Str.Regimentul 11 Siret, Nr. 17,
Bloc C20, Ap. 42, parter, Galați, 800331

Abonamente: boema@inforapart.ro, tel: 0726 337376

În numele libertății absolute de exprimare, autorii răs-
pund în mod direct de conținutul materialelor publicate.
o Materialele trimise la redacție trebuie să fie în format e-
lectronic (Word, RTF etc.) și să conțină diacritice.
o Din respect pentru cititorii noștri, revista nu publică de-
cât în mod excepțional articole apărute anterior în alte
publicații (inclusiv pe internet).

Literatură și Artă

DIN CUPRINS

Poezie: Nicolae Tzone (p.3), Grigore Vieru (p.6), Timur Chiș (p.14),
Nicolae Dumitru (p.14), Stejărel Ionescu (p.18), Lucian Adulmeanu
(p.27), Ioan Gheorghită (p.33), Constantin Bejenaru-Beco (p.34),
Ramona Müller (p.37), Francisc Balogh (p.40), Alina-Roxana Popi-
ca-Savin (p.40)

Proză: Florin Logreșteanu: Clipa de sinceritate (p.24), Ioan Gheor-
ghiță: Ocheanul cu două fațete (p.31), Ileana Todoran: Planuri de
moarte (fragment) (p.38)

Cronică de carte: Constantin Oancă: Zbor alb. Un alt poet ori se lumi-
nează de ziuă / Un portret puzzle (p.19)

Eseu: Gabriela Grigore: Literatura și combaterea violenței (p.7), Iu-
lia-Maria Cihorean: O privire asupra esteticii urâtului (p.8), Maria
Filipoiu: Dragobete - simbol mitologic (p.17), Marin Mihalache: Mi-
nunea din cuvinte (p.31) / Teopoesis (p.22)

Note de lectură: Delia Muntean: Cu faetonul prin satul domnesc
(p.11), Ionel Necula: Dicționar cioranian (p.12), Elisabeta Drăghici:
Paisprezece simfonii (p.15), Cristina Roșu: Viața în nuanțe de gri sau
Orologiul de nisip (p.26), Lucia Pătrașcu: Sacul cu pământ și vise, de
Florin Bogdan Boitan (p.28) / Mănunchi de frumusețe pe valuri alintată
(p.29), Violeta Ionescu: Legende, mituri, simboluri, credințe și ritualuri
în cultura popoarelor de origine turcă (p.35)

Restituiri: Ștefan Andronache: Opiniile lui Pamfil Șeicaru despre cli-
matul literar românesc din anul 1915... (p.5)

Traduceri: Andrei Ionescu: Poezie de Jorge Luis Borges (p.10)

Grafică:

Coperta I: Mircea Cojocaru – Cântăreața de la Operă

Coperta IV: Carmen Racoviță

Interior: Grafică de Elena-Liliana Fluture

www.boema.inforapart.ro

Nicolae TZONE

XLI Itzone are o presimțire grea și aleargă...

tzone are o presimțire grea și aleargă la râul cel repede
de lângă elsinore
ofelia cu rochie albă pe ea tocmai s-a coborât în apa
rece
tocmai și-a dat drumul la vale
de ce fată bună întreabă tzone de ce să pleci acolo
de unde nimeni nu se întoarce de ce
și o smulge din apă și o așază pe mal îi potrivește
cu drag coronița de flori pe frunte
unde mă află întreabă și tzone îi răspunde
că peste tot se află și că e bine să-l lase
să o ducă acasă frumoasă și vie
moartea îl privește pe tzone cu ură își zăgăne
mânioasă lanțurile de fier începe să le înghită
tzone are încă puterea de a o învinge fie și numai
cu o privire tăioasă în ochi
ce-o fi mai departe nu vrea să știe dar acum moartea
își înghite la doi pași lângă el lanțurile
până la ultima za
ofelia își revine nu știe dacă sau nu să se bucure
că a rămas cu viață în trup
cine ești tu întreabă și de ce m-ai salvat
îmi era mai de folos să fiu înecată și moartă
eu sunt tzone îi răspunde tzone nu ai de unde
să mă știi nu ne-am întâlnit niciodată
pot să merg cu tine întreabă ofelia și îi întinde mâna
păcat de rochia mea albă că s-a stricat
nu poți ești foarte frumoasă dar nu poți să vii cu mine
nu sunt singur iubita mea mă așteaptă acasă îngrijorată
dar nu puteam să te las să mori ești atât de tânără
tzone o sărută pe frunte ofelia îl îmbrățișează strâns
să mai vii prin elsinore nu sunt sigură că nu voi încerca
să mă scufund și altădată în râu
am vorbit deja cu râul nu te va mai primi în apele lui
mi-a promis și-a dat cuvântul de onoare
îmi va spune ori de câte ori vei fi ispitită
să te apropii de el

*

iubita îmi împletește un pulover alb de bumbac
nici nu știam că poate să țină în mână andrele un ac
ori să desfășoare ghemuri de ață

îl fac pentru la iarnă să nu-ți fie atât de frig
după ce voi pleca
ba tu nu ai să mai pleci niciodată
nu cred că vei mai pleca de aici
iubita mea parcă ar vrea să răspundă ceva dar
se răzgândește nu mai spune nimic
privește undeva înspre un punct de nevăzut
al văzduhului și parcă și pleacă-ntr-acolo
viața mea fără ea va fi neîntreagă și aspră
mănușă de tinichea întoarsă pe dos
nu-mi dau seama cum voi trăi fără ea ce gust voi avea
în cerul gurii când singur îmi voi ronțai degetele
ce nu o vor mai atinge
ce trist e un crater de vulcan părăsit de lavă
umplut cu apă stătută de ploaie
pare un vas oarecare de bucătărie îmbibat cu lături
de la robinet
îmi privesc mâinile ca și când ar fi să nu
mi le mai pot privi niciodată
sentimentul acut de tăiere a lor cu un topor greu
foarte mare deloc ascuțit
sentimentul de pierdere a echilibrului de uitare a cuvintelor
de interdicere a mecanismului subtil de a respira
iubita mea privește încă în acel punct de nevăzut al
văzduhului
și din privirea ei înțeleg că acolo în acel punct îndepărtat
nu sunt eu împreună cu ea
puloverul este deja împletit pe jumătate nu știu cum
îmi va sta cu el am observat că hainele albe
nu mă prind întotdeauna
visez de ani de zile să am haine fără număr
să mă scald în sute de cămăși strâmte ori largi
să mă încălț cu pantofi de toate formele și culorile
care să-mi fie pe picior ca turnați
dar niciodată nu am timp să merg și să caut
și să îmi cumpăr ceea ce îmi trebuie ceea ce
cu siguranță că mă va încânta
iubita mea privește în zare tot mai adânc împletește
mecanic
de mai multe minute a uitat de mine cu totul

*

o literă lipită pe o frunză de măr un graur trece pe sub
streașina casei ca o piatră neagră un șarpe mi se
încolăcește pe gambă nu vrea să-mi spună cum îl cheamă
pisica de andora a iubitei mele se joacă cu un șoricel viu
pe terasă sunt sigur nu știu de ce că nu îl va ucide și am
într-adevăr dreptate căci după ce-l ridică într-un sfârșit
între dinți îl azvârle la un metru distanță de gura ei și-l lasă
în plata domnului lui domnul șoricelilor este și el probabil
protector precum și dumnezeul oamenilor cel puțin
câteodată pe la ora zece îmi fac ceai de mușețel
mușețelul l-am adunat din

(continuare în pag. 4)

grădină cu iubita mea și l-am pus la uscat acum e bun de aruncat în apa fierbinte încep un poem în care degetele tăiate ale lui alexandru macedon zboară între lumile de aici și de dincolo nevăzute de nimeni mie oare cum mi-ar mai fi mâinile cu degetele desprinse de ele și picioarele cum mi-ar mai fi dacă de la genunchi în jos mi-ar fi tăiate nu contează de cine cu fierăstrăul din oțel inoxidabil o nua de prun în loc de baston o strecurătoare de supă spunând în limba ei rugăciuni un ciuline cu floarea mov aprins întrebându-mă dacă nu vreau să fac schimb de viață și de nume cu el o floare de mac luându-mă de gât ca o soră sub privirile înduioșate ale iubirii mele la treizeci de metri de dunăre în pădurea veche de sute de ani de pe mal vine un cal negru alergând cu iubita mea în picioarele goale pe spatele său dinspre orizont către mine între timp îmi iau de la gât beregata și o pun pe bolta cerului ca pe o floare de câmp nu mai vreau să înghit niciodată epitete comune și nici spini îmi umplu gura și gâtul cu mulți munți ca să nu mai vadă nimeni în mine nimic în afară de iubita mea

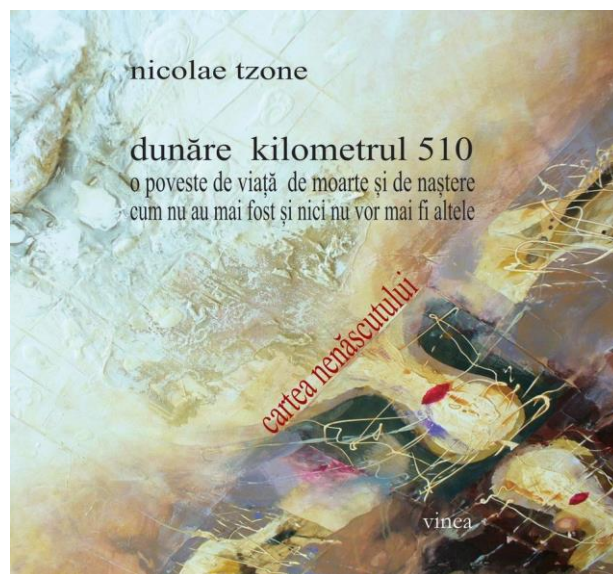
*

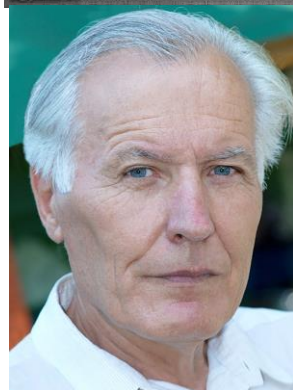
citește-mi ce am scris toată noaptea
pe după urechea ta îndrăgostită strașnic
de limba mea
citește-mi ca să-mi reamintesc fiecare gest
și fiecare tremurare a pleoapelor mele
răsturnate-n pleoapele tale
citește-mi ca să pot revedea cu ochii deschiși
ce cu ochii închiși am văzut noaptea întreagă
citește-mi ce ți-am spus ore-n șir în urechi
să rămână acolo spus pentru totdeauna
dacă ar fi fost să nu ne mai putem revedea
citește-mi ce a povestit carnea mea la nesfârșit cărnii tale
ce și-au vorbit între ele coloanele noastre vertebrale
îmbrățșate atât de strâns vertebră cu vertebră
una cu alta
nu te teme doar eu voi auzi doar eu mă voi bucura
nici Dumnezeu nu va afla niciodată ce-mi vei spune

*

ca un arc ca un lup ca o girafă ca o față de masă către pâine
mă întind spre tine
prinde-mă de gulerul de la cămașă dacă vei vedea
că de fericire tot va vrea și va vrea cerul să mă ridice
fără voia mea de pe pământ
bate-mi în cuie picioarele mele de picioarele tale
să nu ne mai dezlipim niciodată
ai grijă iubirea mea să fie chiar cuiele
cu care a fost bătut iisus pe cruce
cere-le și ți le va da mi-a promis mie de o mie de ori
că ți le va da

din: „dunăre kilometrul 510/ o poveste de viață de moarte și de naștere/ cum nu au mai fost și nici nu vor mai fi altele/ cartea nenăscutului”, prefață: angela furtună; addenda: o scrisoare adresată autorului de lucian vasilescu; ilustrații de suzana fântânariu, editura vinea, bucurești 2020

Ștefan ANDRONACHE

Opiniile lui Pamfil Șeicaru despre climatul literar românesc din anul 1915 exprimate într-o scrisoare adresată profesorului Mihail Dragomirescu

După cum bine se cunoaște, Pamfil Șeicaru a studiat la Gimnaziul Real de băieți „D. A. Sturdza” din Tecuci (perioadă în care a și-a făcut, aici, și debutul literar în numerele din iunie-iulie 1911 ale revistei „Freamătul”, precum și la Liceul „Gh. Roșca-Codreanu” din Bârlad.

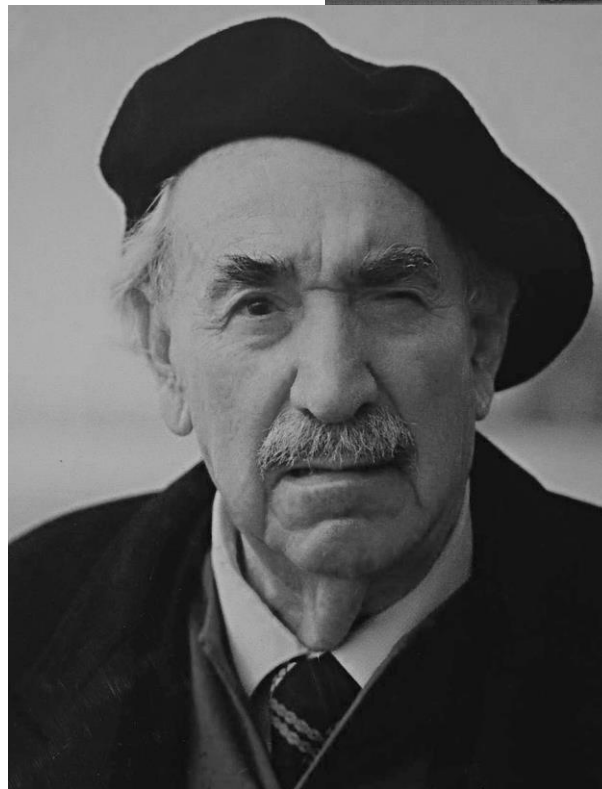
Pe vremea când urma cursurile Facultății de Drept din București, el l-a cunoscut pe esteticianul și criticul literar Mihail Dragomirescu, profesor titular la catedra de Literatură română din cadrul Facultății de Litere și Filologie din București. Student fiind la Facultatea de Drept din Capitală, Pamfil Șeicaru a urmărit câteva din conferințele acestuia și obișnuia să-i citească intervențiile avizate din presa literară. După absolvirea Școlii Militare de Infanterie din Dealul Spirei, pe care o urmăsea în paralel, dorința de „a învăța arta războiului”, îl poartă din nou în orașul Bârlad unde avea să-și întărească relația de prietenie cu poetul George Tutoveanu.

Într-un moment de răgaz, amintindu-și de cei care i-au „făcut deosebita cinste” de a-i „arăta oarecare atenție”, pentru „preocupările literare de începător”, Pamfil Șeicaru se hotărăște, pe 4 ianuarie 1916, să i se adreseze lui Mihail Dragomirescu. Scrisoarea se dovedește a fi mai degrabă un pretext pentru a-i face cunoscută indignarea sa față de așa-zisa literatură promovată, pe parcursul anului 1915, de publicațiile la care avusese acces.

Iată ce-i mărturisește profesorului universitar: „din atâta imbecilitate versificată, scoasă în volume, nu poți găsi o vlagă, o energie, un accent nou. Am început să citesc din ce s-a tipărit de la aprilie și până acum. Nimic de seamă sau aproape nimic.” Cum știa că mentorul său nu prea agreea sămănătorismul și noua ipostază de manifestare a acestuia, îi amintește de „[I.C.] Vissarion, descoperirea *Flacărei* și *Vieții Românești*” care, după opinia sa, este „un scriitor (!) cu totul lipsit de talent”, având grijă să sublinieze la modul sentențios „și acesta e prozatorul nou, noul poporanist”.

Și indignarea lui Pamfil Șeicaru crește în intensitate anticipând parcă urzeala incisivă a pamfletelor sale de mai târziu din ziarul „Curentul”, gen jurnalistic ce avea să-l facă celebru în toată România: „Nu ai talent și vrei să fii poet? Te faci... simbolist! Nu ai talent și vrei să fii prozator? Te faci... poporanist.”

După ce îi pomenește lui Mihail Dragomirescu pe criticii Eugen Lovinescu sau pe H. Sanielevici ale căror prestații par să-l fi nemulțumit, ține să îl încondeieze pe Dumitru Caracostea, istoricul literar „care-și caută adversarii cu care să

Pamfil Șeicaru

poată polemiza cu lumânarea”, lăsând să se înțeleagă că nu s-ar mira „într-o bună zi”, ca cel căruia îi persiflează numele, spunându-i „Caraghiostea”, să ajungă „profesor universitar de estetică literară”. Și cum Crăciunul din anul 1915, de abia trecuse, Pamfil Șeicaru conchide în mod ironic: „E frumos vicleimul criticii române. Mai lipsește apariția irodului G. Ibrăileanu cu studiul atât de cuprinzător în ridicol asupra lui Al. Vlahuță.”

Autorul scrisorii îl asigură pe profesorul Mihail Dragomirescu că, în ceea ce-l privește, s-a decis să amâne „pacea literară”, până după război, atunci când „vremurile (...) vor fi mai prielnice preocupărilor literare”, iar „producția” scriitorilor se va dovedi ceva „mai sănătoasă, mai originală, mai plină de seva vieții”.

Trebuie să recunoaștem că nemulțumirile lui Pamfil Șeicaru, un spirit contestatar înnăscut, într-o oarecare măsură păreau justificate. Din păcate însă, din cauza unor prejudecăți ori limite de înțelegere, acesta nu a putut remarca, cel puțin în paginile „Vieții românești”, prezența unor creatori de valoare precum Ion Agârbiceanu, Mihail Sadoveanu, Calistrat Hogaș sau Hortensia Papadat-Bengescu care, fiecare la rândul-le, încercau să aducă un suflu nou în proza de dinaintea Primului Război Mondial, prestigiul acestora consolidându-se pe deplin în perioada interbelică.

Încheiem acest comentariu pe marginea scrisorii de la începutul anului 1916, pe care o prezentăm alăturat, împărțind întru totul opinia scriitorului Dan Ciachir care spunea pe bună dreptate că „Începuturile publicistice ale lui Pamfil Șeicaru prefigurează mai degrabă un destin de critic literar sau de scriitor decât de magnat al presei”, așa cum avea să se afirme nu peste mult timp.

(continuare în pag. 6)

Mihail Dragomirescu

[Conținutul scrisorii:]

Bârlad, 4 ianuarie 1916

Iubite Domnule Profesor,

Împrejurările au fost de așa natură că m-au împiedicat de a păstra legăturile de respectuoasă prietenie.

A venit vremea și am fost luat în armată, a trebuit să las preocupările literare de început și să caut a învăța arta războiului. O temă tactică îmi absorbea toată atenția așa că nici timp nu aveam, nici gânduri pentru literatură.

[Acum] găsesc timp și pentru a scrie un rând, două, celor ce mi-au făcut deosebita cinste de a-mi arăta oarecare atenție. //

Cred că și Dvs., Dle Profesor stați cuprins de nedumerirea cum din atâta imbecilitate versificată, scoasă în volume, nu poți găsi o vlagă, o energie, un accent nou. Am început să citesc din ce s-a tipărit de la aprilie și până acum. Nimic de seamă sau aproape nimic.

Vissarion, descoperirea „Flacărei” și „Vieții Românești”, e un scriitor (!) cu totul lipsit de talent și acesta e prozatorul nou, noul poporanist.

Nu ai talent și vrei să fii poet? Te faci ... simbolist! Nu ai talent și vrei să fii prozator? Te faci ... poporanist. (...)

Critica literară? E. Lovinescu revizionist, naționalist etc. H. Sanielevici, biolog estetician și Caracostea care-și caută adversarii cu care să poată polemiza cu lumânarea. Și într-o bună zi și pe Dl. Caraghiostea îl voi vedea profesor universitar de estetică literară.

E frumos vicleimul criticii române. Mai lipsește apariția irodului G. Ibrăileanu cu studiul atât de cuprinzător în ridicol asupra lui Al. Vlahuță. (...)

În speranța că vremurile ce vor veni după război vor fi mai prielnice preocupărilor literare și vom avea o producție mai sănătoasă, mai originală, mai plină de seva vieții, amân pacea literară. (...)

Cu respect, Șeicar

(Biblioteca Academiei Române - Buc., fond Scrisori, S 91/IX, fragment)

Grigore VIERU

TRANSPLANTARE

Trebuia să mi se pună în piept altă inimă.

Altfel urma să pier.

Mi-a dat inima ei

Mama.

Dar tot mă mai doare.

Mai ales, când arde pământul de sete, de ploaie.

Mai ales, când nu se întoarce tata

de la războaie.

Mai ales, când plec prin străini

și nu scriu cu lunile acasă.

Mai ales, în amurg,

când soarele

după dealuri se lasă,

mă doare.

Asemeni dureri

n-am avut niciodată.

Și nici asemeni

răbdare.

MICĂ BALADĂ

Lui Marin Sorescu

Pe mine

Mă iubeau toate femeile.

Mă simțeam puternic și sigur.

Ca Meșterul Manole,

am cutezat

să ridic o construcție

care va dăinui veșnic.

Am început lucrul

și le-am chemat la mine

pe toate:

pe Maria, pe Ana,

Pe Alexandra și Ioana...

Care va ajunge întâi,

Pe-aceea-n perete o voi zidi.

Dar din toate femeile

A venit una singură:

Mama.

- Tu m-ai strigat,

Fiule?

Gabriela GRIGORE

LITERATURA ȘI COMBATerea VIOLENTEI

În calitate de profesor de Limba și literatura română, mă întâlnesc cu violența fizică sau verbală, atât în viața de zi cu zi, cât și în operele literare pe care le predau. Observăm, deci, că violența face parte din viața noastră, fie că vrem sau nu. Bineînțeles, nu este un comportament dorit în societate, dar prin educație, consider că acest comportament se poate modela, oamenii pot fi învățați să-și stăpânească impulsurile de moment și pornirile agresive. Ei pot, prin educație, să-și înfrâneze actele violente și să-și dirijeze furia sau frustrările în altă direcție și în alte forme de manifestare, care nu fac rău altora sau chiar lor.

În schița **Examen anual de IL Caragiale**, profesorul Marius Chicoș Rostogan folosește un limbaj agresiv la adresa elevilor, cuvinte nepotrivite statutului său de dascăl și jignitoare pentru elevi. El este oferit drept un exemplu negativ, care nu face cinste breslei lui și pe care nu trebuie să-l acceptăm. Profesorul este un factor educativ important, el trebuie să fie un model de comportament atât în școală, cât și în societate, iar violența fizică sau de limbaj trebuie total exclusă.

În romanul **Ion de Liviu Rebreanu**, personajul principal este adeseori implicat în conflicte violente: se bate cu George, se confruntă cu tatăl Anei, pe aceasta o lovește cu cruzime chiar dacă este într-o lună avansată de sarcină. Ion este un personaj realist, prezentat elevilor cu calități și defecte, cu umbre și lumini. Așa cum se întâmplă și în viața reală, elevii trebuie să treacă prin filtrul personal informațiile primite și să aleagă singuri ce este bine și ce este rău în comportamentul personajului. Pornind de la exemplul lui Ion, tinerii sunt învățați să nu reacționeze cu violență atunci când nu reușesc să-și atingă obiectivele și să nu profite de vulnerabilitatea celor din jur, pentru a-i domina. Ion obține prin violență ceea ce-și dorește, dar acest lucru nu-i aduce mulțumire sufletească sau fericire. O lecție de învățat pentru tinerii care studiază această operă la școală!

În romanul **Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război de Camil Petrescu**, ne este prezentată violența războiului, o imagine tragică și lipsită de glorie. Personajul nu înțelege războiul și nu-l aprobă, dar participă la el deoarece nu dorește să existe o experiență de viață care lui să-i lipsească. Din această operă, elevii pot învăța lecția patriotismului, a dragostei de țară, care te face să lupti pentru libertatea ei, riscându-ți viața. Dar, bineînțeles, războiul trebuie evitat cu orice preț, deoarece confruntările violente aduc numai vărsare inutilă de sânge și tragedii. Elevii trebuie educați în spiritual păcii și al toleranței, al evitării conflictelor violente prin comunicare eficientă, prin relaționare optimă, prin capacitatea de înțelegere și de acceptare a celorlalți, chiar dacă sunt diferiți și nu gândesc ca noi.

În romanul **Baltagul de Mihail Sadoveanu**, unul dintre personajele principale, absent în operă, este supus unui act deosebit de violent: Nechifor Lipan este ucis de tovarășii de drum. Prin intermediul acestei opere, elevii sunt învățați să prețuiască viața lor și pe a celor din jur, să respecte drepturile și libertățile semenilor, să trăiască în spiritul credinței creștin-ortodoxe moștenite din strămoși. Aceasta propovăduiește buna înțelegere între oameni, iubirea aproapelui și armonia în relațiile interumane. A lua viața cuiva este cel mai mare păcat pe care o persoană îl poate săvârși, o gravă încălcare a unei dintre cele mai importante porunci a Decalogului, o infracțiune serioasă, aspru pedepsită de legile statului.

În romanul **Cel mai iubit dintre pământeni de Marin Preda**, ne sunt prezentate actele violente ale regimului comunist împotriva intelectualilor. Victor Petrini este arestat ilegal, este suspus la interogatorii nesfârșite, torturat și apoi condamnat la închisoare în mod nedrept. În detenție, violențele cresc în intensitate. Unul dintre gardieni dorește să-l omoare cu orice preț. Pentru a scăpa, Victor Petrini îl împinge într-o prăpastie, comițând o crimă pentru a se salva. După eliberare, Victor are o relație cu Suzy Culala și este nevoit să se lupte cu soțul gelos al acesteia, care vrea să-i omoare pe amândoi. Încă o dată, comite o crimă în legitimă apărare și este condamnat la închisoare. După eliberare, dorește să-și publice jurnalul, pentru ca și alții să învețe din greșelile sale. În ciuda tuturor celor întâmplate, personajul rămâne convins că - *dacă dragoste nu e, nimic nu e*.

În nuvela **Moara cu Noroc de Ioan Slavici**, Lică Sămădăul are un comportament deosebit de violent. El domină prin teroare, prin teama pe care o inspiră, este hoț, tâlhar, criminal. Reușește să-l atragă și pe Ghiță în jocurile sale, transformându-l în complice la toate nelegiuirile. Elevii pot reflecta la influența anturajului, adeseori negativă, la patima banului care a pus stăpânire pe oamenii din ziua de azi, dornici de îmbogățire rapidă, de câștig nemuncit, de avere mare care să le satisfacă dorința de acumulare. În final, Ghița o omoară pe Ana, orbit de gelozie. El încalcă atât legile morale, cât și pe cele ale statului, pierzând orice urmă de umanitate. Lică se sinucide pentru a nu fi prins. Hanul este ars. Bătrâna va lua copiii și-i va duce departe de acest loc malefic. Autorul sugerează, în acest fel, că cei inocenți au șanse de supraviețuire. Ca mai toate operele lui Slavici, și aceasta are o mare valoare morală și un mesaj puternic pe care îl transmite cititorului.

Prin intermediul orelor de literatură, elevii pot fi educați și formați pentru viață. Profesorul poate face educație morală, religioasă, civică, pacifistă, pornind de la exemplele oferite de operele literare studiate. Din acestea tinerii pot trage învățăminte, pot asimila modele de comportament sau pot respinge ceea ce nu le place la alții, străduindu-se ca ei să nu procedeze la fel.

(continuare în pag. 9)

Iulia-Maria CIHEREAN

O privire asupra esteticii urâtului

Estetica este o știință ce a luat naștere în secolul al XVIII-lea, când filosoful german Alexander Gottlieb Baumgarten (1714-1762) a scris o lucrare importantă despre concepul de „estetică” și anume „Aesthetica”. Potrivit autorului german, estetica s-ar defini ca o știință a cunoașterii senzoriale. Potrivit etimologiei cuvântului „estetică” ce provine din grecescul „aisthesis”, acesta înseamnă „simțire, sensibilitate”. G. Călinescu oferă o definiție interesantă asupra acestei științe, astfel pentru criticul român, „Estetica este o disciplină, sau mai bine zis un program de preocupări, care s-a născut, inconștient sau nu, din nevoia simțită de o întinsă clasă de intelectuali de a vindeca lipsa sensibilității artistice prin judecăți așa-zise obiective, adică în fond străine de fenomenul substanțial al emoției. [...]”¹

În prezent, estetica e definită ca o știință ce „studiază legile și categoriile artei, considerată ca forma cea mai înaltă de creare și de receptare a frumosului; ansamblu de probleme privitoare la esența artei, la raporturile ei cu realitatea, la metoda creației artistice, la criteriile și genurile artei.”²

În secolul al XIX-lea, a apărut o lucrare de referință despre categoriile estetice, punând accentul pe *urât* și *estetica urâtului*. Această lucrare îi aparține autorului de origine germană, Karl Rosenkranz, ce se intitulează „Aesthetik des Hässlichen” („O estetică a urâtului”), apărută în 1853. Este un tratat de estetică, care a reușit să fundamenteze teoretic categoria urâtului, conferindu-i, ca antonim al frumosului, statutul de categorie estetică. Astfel, să pornim de la o întrebare simplă și poate chiar retorică pe care și-o pune filosoful Karl Rosenkranz: „Cum poate dar să ajungă arta, al cărei scop trebuie să fie numai frumosul, să producă urâtul?”³

În primul rând, ca să putem să discutăm despre *urât*, trebuie să avem în vedere și *frumosul*, căci unul fără celălalt nu pot exista. Noțiunea de „urât”, ca formă negativă a frumosului, acoperă o parte importantă a esteticii. Orice imagine a frumosului, întrucât are nevoie să fie circumscris unei forme, se bazează pe anumite reguli universale. Urâtul, în schimb, nu are forme și de aceea determină astfel „o dezordine a compoziției și contradicții disarmonice.”⁴

Karl Rosenkranz a încercat să dezvolte noțiunea de „urât” ca fiind o medie între frumos și comic. La început, acest urât a avut forme nebulose, haotice, ajungând până la ideea conform căreia: „urâtul își are premisele sale pozitive în frumos, deformându-l și producând, în locul sublimului - vulgaritatea, în locul plăcutului - dezgustătorul în locul idealului - caricatura.”⁵ Urâtul este contrariul frumosului și față de care nu se poate sustrage nicicând. Urâtul va exista întotdeauna doar dacă va exista și frumosul, frumos ce exprimă premisele sale pozitive. Dacă nu ar exista frumosul, nu ar

putea exista nici urâtul, întrucât el nu este decât o categorie a acestuia. Frumosul este ideea divină, originară, iar urâtul, negația ei, având ca atare o existență secundară. El se constituie în și prin frumos. De asemenea, urâtul se opune frumosului, chiar îl contrazice. Tot în aceeași idee, Umberto Eco afirmă în studiul său „Istoria urâtului” că: „[...] Urâtul este «infernul Frumosului»”⁶ și se opune Frumosului.

Umberto Eco a investigat cele două categorii estetice și din punct de vedere semantic, analizând sinonimele cuvintelor *frumos* și *urât*, constatând că: „*frumos* este ceea ce este dragut, grațios, plăcut, atrăgător, delicios, fermecător, atractiv, armonios, minunat, delicat, fain, încântător, magnific, splendid, fascinant, excelent, excepțional, fabulos, de basm, fantastic, magic, mirabil, valoros, spectaculos, sublim, superb, și că se consideră *urât* tot ce este respingător, oribil, scârbos, neplăcut, grotesc, abominabil, scârbavnic, odios, indecent, spurcat, murdar, obscen, hidos, înspăimântător, abject, monstruos, groaznic, oripilant, slut, nesuferit, înfricoșător, cutremurător, crâncen, de coșmar, revoltător, repulsiv, dezgustător, greșos, fetid, ignobil, repugnant, diform, apăsător, indecent, scălbamb, schimonosot [...]”⁷

În al doilea rând, natura, dar și arta amestecă deopotrivă frumosul și urâtul. Urâtul se poate regăsi în mai toate tipurile de artă: arhitectură, sculptură, pictură, muzică, și desigur și în literatură. În arta cea mai liberă, care este literatura, în poezie (în special), posibilitatea urâtului atinge vârful odată cu libertatea spiritului și odată cu libertatea liberei expresii, a exprimării libere prin cuvinte pronunțate sau nu, care servesc ca mijloc al reprezentării. Astfel, de-a lungul timpului urâtul s-a manifestat în mai toate artele, fiind, însă, un mediu propice, literatura. Diferiți autori din întreaga cultură universală au apelat la această tehnică/ estetică a urâtului în operele lor. Dintre toți autorii ce au recurs la această formulă estetică, poate, cel mai reprezentativ rămâne autorul francez, Charles Baudelaire (1821-1867) cu volumul său „Les Fleurs du Mal”. Acesta a propus o extragere a frumuseții din urât. Totodată, el a afirmat despre opera sa că: „Această carte atroce, are toată gândirea mea, toată inima mea, toată ura (răutatea) mea.” Poetul francez a avut un puternic ecou asupra generațiilor viitoare de scriitori din lumea întreagă.

Volumul ilustrează tragismul ființei umane, manifestând diferite sentimente/ stări, precum: dezgustul, plictiseala, scepticismul, spleenul, revolta interioară, ura, obsesia morții, aspirația spre o lume ideală și altele. Amintesc de câteva poeme în care abundă imagini ce sugerează un contrast desăvârșit între noțiuni/ teme/ concepții, ce scandalizează până la nebunie cu alăturarea de imagini care șochează: poemele „O martiră (Desen de un pictor necunoscut)”; „Femei osândite”; „Cele două bune surori”; „Izvorul de sânge”; „Beatrice”; „Amorul și Craniul” și altele.⁸ Versurile evidențiază o alăturare inedită de imagini dure, ce conțin termeni ai categoriei estetice a urâtului și chiar ai grotescului, ce se împletesc într-un mod cu totul nemaipomenit cu elemente din categoria estetică a frumosului: „Orgia și cu Moartea sunt două

(continuare în pag. 9)

fetișcane/ Ce risipesc săruturi și-agonisesc puteri,/ Al căror feciorelnic șold strâns în vechi zorzoane/ Nu a știut vreodată ce-i nașterea-n dureri [...] Și-alcovul, și sicriul, fecunde-n blasfemii,/ pe rând, ca două bune surori, ne dau cumplitale/ Plăceri și-ngrozitoare comori de gingășii” - poezia „Cele două surori”; „Cum sar bășicile, din craniu,/ Aud suspin smerit:/ -Acest joc sângeros și straniu/ Când va avea sfârșit?/ Căci orice gura-ți crudă poate/ S-arunce-n cer senin/ Mi-s creier, carne, sânge- toate,/ O, monstru asasin!”²² – poezia „Amorul și Craniul”. Astfel, se remarcă în volum o puternică prezență a esteticii urâtului, tehnică ce va fi preluată sub o formă sau alta de diferiți scriitori din întreaga lume.

În literatura română, Tudor Arghezi este exemplul cel mai bun al esteticii urâtului inițiată de poetului francez. Acesta a scris volumul de poezii „Flori de mucigai” (1931). Formula poetică a volumului arghezian „Flori de mucigai” e una diferită față de cea din „Cuvinte potrivite” (1927), fiind atribuită unei culturi pe care poetul și-a format-o, în special, în mare parte în anii când a fost plecat în Elveția și Franța, dar și din experiența acumulată de viață, atunci când Tudor Arghezi a fost la închisoarea de la Văcărești și a creionat bazele a două volume: „Poarta neagră” și „Flori de mucigai”.

Pentru prima dată în literatura română, poetul Tudor Arghezi introduce ideea valorificării estetice a urâtului și categorii, precum: trivialul, josnicul, oribilul, care au rolul de a stârni diferite sentimente estetice de tipul: grotescul, tragicul, comicul și altele.

Titlul volumului și al artei poetice care îl deschide este un oximoron. Dacă primul termen, „flori” inspiră frumusețe și lumină, termenul „mucigai” ne arată contrariul, urâtul, descompunerea, răul. Totodată, oximoronul este figura de stil dominantă în tot ciclul, care ilustrează contradicțiile specifice ființei umane în universul infernal al carcerii; aici, oamenii sunt reduși la stadiul primar de bestii, alcătuind o lume decăzută și desfigurată. Frumosul nu dispăre însă în totalitate, ci supraviețuiește în interiorul ființei, putând fi recuperat prin apropierea de Dumnezeu, prin amintire, vis și speranță.

Volumul arghezian „Flori de mucigai” conține peste 20 de poeme: „Flori de mucigai”; „Fătălău”; „Pui de găi...”; „Cina”; „Streche”; „Galere”; „La popice”; „Ion Ion”; „Tinca”; „Serenadă”; „Lache”; „Ucigă-l toaca”; „Fătălău”; „Candori”; „Dimineată”; „Sici, bei”; „Cântec mut”; „Morții”; „Șatra”; „Convoiul”; „Generații”; „Munca”; „Sfântul”; „Rada”; „Nostalgii”; „Ceasul de-apoi”. În toate aceste poezii abundă un lexic violent, care sparge toate tiparele literare. Predomină imaginile derutante, pline de contradicții, lumi cu valori alterate, distruse. Asta e lumea închisorii, a constrângerilor unde viața este reprimată, mortificată, unde oamenii își ispășesc păcatele și crimele. Toate temele enumerate sunt prezente în volumul arghezian și alcătuiesc un univers tragic.

¹ G. Călinescu, *Principii de estetică*, Editura Scrisul Românesc, Craiova, 1974, p. 7

² *Dicționarul explicativ al limbii române*, Editura Univers, București, 1998, p. 348

³ Karl Rosenkranz, *O estetică a urâtului*, Editura Meridiane, București, 1984, trad. în română de Victor Ernest Mașek, p. 60.

⁴ *Ibidem.*, pp. 361-362

⁵ *Ibidem.*, p. 27

⁶ Umberto Eco, *Istoria urâtului*, Editura Rao, București, 2008, trad. din italiană de Oana Sălișteanu, Anamaria Gebăilă, p. 16

⁷ *Ibidem*

⁸ Charles Baudelaire, *Florile Răului*, Editura Eminescu, Buc., 1991, traducere în română de Al. Cerna Rădulescu, pp. 177-191.

Bibliografie

Baudelaire, Charles, *Florile Răului*, Editura Eminescu, București, 1991, traducere în română de Al. Cerna Rădulescu

Călinescu, G., *Principii de estetică*, Editura Scrisul Românesc, Craiova, 1974

****Dicționarul explicativ al limbii române*, Editura Univers, București, 1998.

Eco, Umberto, *Istoria urâtului*, Editura Rao, București, 2008, traducere din limba italiană de Oana Sălișteanu, Anamaria Gebăilă

Rosenkranz, Karl, *O estetică a urâtului*, Editura Meridiane, Buc., 1984, traducere în română de Victor Ernest Mașek.

(urmare din pag. 7)

Violența este adeseori întâlnită și în literatură, întrucât aceasta este de cele mai multe ori inspirată din realitatea pe care o copiază și o prezintă prin filtrul personal al autorului. Operele literare reflectă realitatea de multe ori, o realitate trecută, dar care poate fi mereu actuală, prin talentul artistului de a o zugrăvi cu fidelitate și de a surprinde trăsăturile general valabile.

Comportamentul violent, agresiv al personajelor literare poate fi prezentat ca model de neurmat, ca modele negative, nedorite la elevi. Ei trebuie conștientizați ca violența există în lumea în care trăim, dar trebuie evitată și ținută sub control. Intotdeauna va exista ceva care ne va nemulțumi, care ne va deranja, care ne va plăcea, dar trebuie să învățăm că violența nu reprezintă nicio dată o modalitate de rezolvare a problemelor. Trebuie să reacționăm rațional, nu instinctual. Prin minte, prin gândire, prin judecată proprie, omul se diferențiază de celelalte ființe din natură.

Lumea în care trăim este o lume a conflictelor violente, care iau tot mai des forma crimelor, a războaielor, a actelor de terorism. Presa are astăzi un rol important în mediatizarea acestor evenimente și în aducerea lor în prim-plan. Criza economică pe care o traversăm a generat și o criză morală. În absența unor puternice valori morale, în care oamenii să creadă cu tărie, violența și agresivitatea își fac loc în comportamentul oamenilor și în relațiile dintre ei. Operele literare studiate la școală promovează numeroase valori morale de care tinerii trebuie apropiați. Acestea îi ajută în dezvoltarea armonioasă a personalității și în formarea lor ca oameni cu comportamente nonviolente și tolerante în societate.

Jorge Luis BORGES

Luna

Povestea spune că-n acel uitat
Trecut în care-atâtea-s făptuite,
Nesigure, reale, -nchipuite,
Un om a conceput nemăsurat
Proiect de a închide universul
În carte și-n avânt nesăbuit
Nălțat-a manuscris fin întocmit,
Din scoarță-n scoarță declamându-i versul.
Se pregătea acum să-i mulțumească
Preabunei sorți, când, deodată, vede
Disc lucitor pe cer. Nu-i vine-a crede:
Uitase-n grabă luna s-o numească.
Povestea-i născocită, ia aminte,
Dar poate tâlcui vrăjitoria
Acelora ce-ales-am meseria
De-a preschimba viața în cuvinte.
Mereu esența scapă. Legea-i una.
Orice cuvânt e palid raportat
La lucru-n sine. Bietul rezumat
Al vechii mele prietenii cu luna
N-o poate eluda. Și unde oare
Văzut-o-am întâi? Întipărită
Pe cerul teoriei ori ivită
În seara ce se lasă peste mare?
Cum știm, viața noastră schimbătoare
Să fie poate, uneori, frumoasă,
Și au fost și seri când, mire și mireasă,
Te-am contemplat, o, lună, cu-ncântare.
Mai lesne ca de luna-adevărată
De cea din vers să-mi amintesc îmi este:
Vrăjita dragon moon care uimește
Și a lui Quevedo lună-nsângerată.
De altă lună aprinsă, stacojie,
Vorbit-a Ioan în cartea-i cu bizare
Minuni și lucruri înfricoșătoare;
Răsar și luni de aur în tărie.
Pitagora cu sânge (povestește
Tradiția) scria pe o oglindă,
Și oamenii citeau în altă oglindă:
Oglinda lunii scrisul oglindește.
De fier pădurea-i unde-așteaptă ora
Lup cu destin ciudat legat de lună:
Din cer să o doboare, s-o răpună,
Când marea înroși-va aurora.
(În Nord profetic soarta-i e știută
Și-așijderi că-n aceeași zi fatală
Spurca-va marea nava legendară
Din unghii strânse de la morți făcută.)

La Zürich ori Geneva, când nebuna
Mea soartă a vrut să fiu și eu poet,
Mi-am stabilit, ca toți, canon secret
De-a defini cu-nverșunare luna.
Amarnic mă sileam să afl chipul
De-a depăși modeste variații,
Cu spaima că Lugones comparații
Cu ambra folosise și nisipul.
Cu fildeș depărtat, cu fum, cu nea,
Pe rând a fost asemuită luna,
Dar versul să cunoască n-a fost bun a
Tiparului cerneală cinste grea.
Poetul - îmi spuneam - găsește-n lume,
Precum roșcatu-Adam din paradis,
Oricărui lucru singurul, precis,
Adevărat, nepus de alții nume.
Spune Ariosto că locaș e luna
De vise. Acolo lin, ireversibil
Se scurge timpul, tot ce e posibil
Ori imposibil, ceea ce-i totuna.
Apolodor să văd m-a ajutat
A Dianei schimbătoare umbră magică,
Și-un irlandez, o neagră lună tragică;
De aur seceră Hugo mi-a dat.
Și-n timp ce eu în mină coboram
De astre pure din mitologie,
Cereasca lună iată că învie
La colțul străzii, acolo, lângă ram.
Dintre ale noastre vorbe știu că una
Există, pentru a o figura.
Secretul stă, cred, în a o afla
Cu umilință. Este vorba luna.
Să întinez nu îndrăznesc curata
Ivire-a lunii cu-o figură vană.
Indescifrabilă-i și cotidiană
Și mai presus de poezia-mi, biata.
Și știu că luna sau cuvântul luna
E-un șir de semne care-au fost create
Spre-a da un sens acestei încifrate
Enigme ce suntem, multiplă, una.
E o imagine perpetuu vie,
Ce omului destinu-i hărăzește,
Când se înalță ori se prăbușește,
Ca numele-i adevărat să-l poată scrie.

(traducere de Andrei Ionescu)

Delia MUNTEAN

Cu faetonul prin satul domnesc

Deținător al unei producții editoriale considerabile, întocmite pe cicluri tematice, prozatorul bucureștean Ion Dulugeac a demarat anul trecut a patra colecție românească, sub genericul *Viața la țară*. Ea este precedată de ciclurile *Vise spulberate* (cuprinzând: *Bufnița de pluș* – 2014; *Paradisul decăderii* – 2015; *Cotul destinului* – 2016; *Vise spulberate* – 2016; *Povara condamnării* – 2017), *A fost odață la... Jilava* (cu romanele: *Carantină în iad* – 2017; *Două țigări și-o cafea* – 2018; *O vară printre interlopi* – 2019; *Putrezind în taină* – 2019; *Căință târzie* – 2020) și *Femeile din viața noastră* (cu *Persida, de trei ori femeie* – 2019; *Regina templierilor* – 2020).

Apărut tot la Editura Romhelion de la Mogoșoaia, primul volum al noii colecții e intitulat *Tataia Grosu* și propune povestea unei lumi clădite în preajma fostului Palat al principelui George Valentin Bibescu și al soției sale Martha, devenit ulterior Casa de Creație a Uniunii Scriitorilor. În centru se află familiile largite Grosu și Dulgheru, în jurul cărora orbitează un hățiș de personaje, care mai de care mai pitorești, cu nume sau porecle specifice mahalalei bucureștene: Marioara lu' Sărăcuțu, Costică a lu' Crăcan, Țapu, Gică Ciurmete, Claxon a lu' Zamfira lu' Graur, Mita lu' Bidinea, Titi Mămăligă, Manivelă, Ion a lu' Mere-Mere, Pașa lu' Nicolae a lu' Tambana etc. Li se adaugă alte denumiri pline de farmec, precum: strada Puțul cu brad, restaurantul Șapte păcate, cimitirul Pipiriu ș.a.

Deși narațiunea se derulează la persoana a treia, bănuim printre episoade și câteva grefe de natură autobiografică, situate – deocamdată – în plan secund, însă regizate cu o simpatie ce prevestește conferirea unui statut aparte anumitor personaje în volumele următoare ale colecției. Ne gândim, în primul rând, la Ion(el) Dulgheru – unul dintre descendenții lui Tataia Grosu, un „tip destul de isteț, cu obrazul lung și bine conturat, purtând părul blond și cărlionțat cu pletele în vânt, cu ochi albaștri și pătrunzători, [...] mereu curat îmbrăcat cu haine nu prea scumpe, dar în pas cu moda timpurilor pe care le trăia” (p. 324). Beneficiind de susținerea Marioarei Voiculescu, băiatul se împrietenește încă din adolescență cu scriitorii ce trăiau, „mai tot timpul anului, în huzurul, liniștea și splendoarea Palatului de la Mogoșoaia” (p. 301). Vom întâlni de aceea, printre eroii de hârtie, și câteva nume reale: Marin Preda, Nichita Stănescu, Fănuș Neagu, Ion Băieșu, Mircea Micu, Gheorghe Pituț, Sânziana Pop sau Dan Claudiu Tănăsescu.

Inimos, îndrăgît de toți, dezmiardat cu apelative suculente („golan boieresc”, „chiabur împielit”, „spion kaghebis”, „UTC-ist alterat”, „pușlama proletară”), Ionel îi aprovizionează cu pește, participă la misiuni clandestine,

dar mai ales are ocazia să cunoască o societate aparte și să-și cizeleze deprinderile. De la protectoarea lui învață că „secretul fericirii nu este să faci ceea ce-ți place, ci să îți placă ceea ce faci” (p. 322), tot astfel cum de la Martha Bibescu auzise că nu e suficient să exiști pentru a fi iubit (asertiune apropiată de cugetarea tolstoiană din motto-ul cărții) ori că „tragedia vieții constă în ceea ce moare într-un om în timp ce trăiește” (p. 25). Deocamdată însă, Ion(el) Dulgheru nu deține – din motive auctoriale ce își așteaptă dezlegarea – o poziție relevantă printre eroii romanului.

Eforturile prozatorului sunt focalizate către Ion Grosu, narațiunea debutând cu momentul când acesta își aduce acasă proaspăta nevastă, pe Elisabeta, despre care aflăm că provine „dintr-o latură bastardă a Brâncovenilor, fiind fiica unui nepot al domnitorului, făcut din dragoste de Bălașa Brâncoveanu cu Mihai, fiul șefului hergheliei regale, deoarece bărbatul acesteia nu putea face copii” (p. 8). Tânăra familie deține o grădină de zarzavaturi, întinsă pe câteva hectare, pentru întreținerea căreia apelează la vecinii mai nevoiași din cartierul Țigănie. Afacerea este profitabilă, Ion Grosu – absolvent de școală comercială – dovedindu-se un bun gospodar, priceput în a-și alege asociații și dezvoltându-și în timp o substanțială rețea de desfăcere a produselor proprii (pe la spitale, biserici, mănăstiri, unități militare etc.).

În timpul liber, protagonistul merge la operă sau rătăcește prin muzeele Bucureștiului. Ambițios și atent la ținuta proprie („se îmbrăca frumos, pune cravată la singurul său costum din postav englezesc” – p. 178), el se împrietenește cu oameni de calitate și mai ales caută „simpatia câtorva femei influente” (id.), lesne atrase de rafinamentul și de exuberanța tânărului. Cum escapadele devin tot mai numeroase, implicând și lucrătoarele de la fermă, familia amozului caută să-i tempereze apucăturile – prilej pentru autor de pigmentare a relatării cu scene savuroase, de pedepsire a păcătoșilor: dacă Lionorei lu' Achim, surprinse „în bordeiul cu pricina”, Veta îi administrează o păruială pe cinste, „cu un arac de salcâm din cei pe care-i puneau la roșii” (p. 36), ibovnica fiind apoi fugărită „goală printre straturile de castraveți”, „spre deliciul celor care se aflau pe câmp la lucru” (id.), câteva pagini mai încolo mezina familiei Grosu, Constanța, își leagă tatăl „fedeleș” de fântâna din ogradă – pe motiv de... Floare a lu' Mihalache (p. 94).

Ion Dulgheru, poreclit Oaie, cumnat al lui Ion Grosu, are și el o biografie aparte. Născut în 1898, a rămas orfan devreme. Pierderea ochiului drept, ca urmare a unei boli, l-a împiedicat să frecventeze școala și l-a scutit de armată. Așa că a lucrat încă de la doisprezece ani la Palat, inițial ca argat, apoi ca vizitiu al caleștii regale, fiind numit, peste câteva decenii, în conducerea administrației prințului Bibescu. Devotat familiei princiare (pe care o salvase chiar de niște tâlhari în pădurea de lângă Lacul lui Moș Dobre), e răsplătit cu o rentă lunară pe viață și cu asigurarea educației pentru fiica Elena.

Remarcăm preocuparea prozatorului pentru

(continuare în pag. 13)

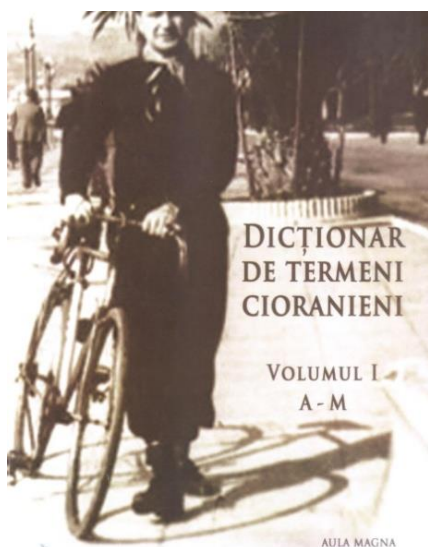

Ionel NECULA

Dicționar cioranian

M-am întrebat deseori de ce un cercetător sau un student român, având de soluționat același subiect sau temă de cercetare ca și unul francez sau britanic, rămâne invariabil în urma competitorilor săi etranjeri. Răspunsul e simplu: Instrumentarul de care dispun cercetătorii străini (fișe și bibliografii tematice, rapoarte și dicționare, etc) dezavantajează din capul locului intelectualul român și-i firesc să nu înregistreze performanța confrăților lor. Nu știu câte biblioteci de provincie de la noi pot întocmi, la comandă, un fișier bibliografic mai desfășurat pe o temă oarecare. Cercetătorul român este nevoit să-și întocmească singur bibliografia și fișele necesare pentru tema ce-o are în gestație.

Am făcut această succintă introducere pentru că, iată, de curând a apărut și la noi un **Dicționar de termeni cioranieni** (Editura Universității de Vest), de mare folos celor interesați de sceptic și de aforisme sale. Coordonațoarea lucrării, Simona Constantinovici din Timișoara a alcătuit colectivul de redactare apelând pentru această trudnicie sisifică la câțiva intelectuali, de probitate dovedită, care au răspuns pozitiv și-au convenit să-și aleagă literele de care să se ocupe. Multe din numele ce compun acest colectiv sunt deja cunoscute cititorilor ca cioranieni cu prezențe publicistice referențiale în cultura românească. Îl menționăm și noi ca o minimală recunoaștere a efortului depus pentru această minunată ispravă exegetică:

Vol. 1:

Simona Constantinovici (Litera E)
Mihaela-Gențiana Stănișor (Litera D)
Monica Garoiu (Literale B,C)
Daniela Gheltofan (Litera A)

Ilinca Iliaș (Litera M)
Simona Modreanu (Litera M)
Gina Puică (Literale G,H,I)
Ciprian Șonea (Litera F)
Mugur Volos (Litera I)

Vol.2:

Simona Constantinovici (Litera S)
Aledxandru Foitoș (Literale N,O,P)
Daniela Gheltofan (Litera R)
Nadia Obrocea (Litera T)
Călin Popet (Literale U,V,Z)

În prefața sa, Simona Constantinovici consideră că acest **Dicționar de termeni cioranieni**, prin natura lui și prin metodele folosite se va înscrie în seria lucrărilor de lexicografie filosofică, puține la număr, din păcate, în spațiul de cultură românesc.

Are dreptate. Lucrările de acest gen sunt o raritate în cultura românească. Știu că există o lucrare cu ocurențele unor termeni în opera lui Eminescu și de lucrarea semnată de Florica Diaconu și Marin Diaconu apărută în 2000 la Editura Univers Enciclopedic, *Dicționar de termeni filosofici ai lui Lucian Blaga* și cam asta-i tot. Oricum, Cioran, care a devenit o ispită exegetică pentru multă lume reclama un asemenea instrument de lucru și o feliție pe coordonatoarea lucrării pentru idee iar pe cei care au concurat la optimizarea ei pentru imensul efort depus și pentru seriozitatea cu care s-au implicat în realizarea ei. *Dicționarul*, mai spune coordonatoarea lucrării, *își păstrează coerența, este omogen și scoate în exegeză un lexic filosofic, în care încap, cu generozitate și termeni comuni*.

Ca unul care m-am aplecat frecvent asupra operei lui Cioran pot spune c-am resimțit deseori absența acestui instrument de lucru, iar acum, dacă a apărut sper să încurajeze sporitor comentariile despre Cioran și să asistăm la o avalanșă de studii și poziționări despre cel ce s-a considerat sceptic de serviciu la tâmpla acestui veac. Căci deși s-a scris foarte mult despre Cioran, nu se poate spune c-a fost epuizat exegetic. Ca și Eminescu sau Blaga este și rămâne încă multă vreme o ispită eseistică pentru multă lume, fie și pentru că rășinăreanul nostru are mai multe înfățișări. Cioran nu poate fi epuizat epistemic printr-o singură lectură; el invită la reveniri, la relecturi, deși, curios, la fiecare nouă lectură ne întâmpină un alt Cioran pe care nu l-am sesizat anterior.

Nu-i de mirare, de vreme ce el însuși se contrazice la fiecare pagină și lasă loc pentru mai multe interpretări.

Revin însă la carte și subliniind încă odată apăsător că reprezintă un excelent instrument de lucru pentru toți cei interesați de opera lui Cioran, că fenomenul cioranian, dispunând de acest instrumentar, va fi mai ușor de decipat și de hermeutizat dar nu ne putem reprimă unele observații:

- Autorii au luat ca bază bibliografică și-au făcut toate trimiterile la ediția din 2012, publicată de Academia Română și Fundația Română pentru Știință și Artă îngrijită de Marin Diaconu și Eugen Simion - care semnează și o generoasă prefață, de fapt o

(continuare în pag. 13)

micromonografie care poate căpăat, cum s-a și întâmplat, o circulație autonomă, independentă. Este, bineînțeles, cea mai completă ediție a scrierilor lui Cioran din perioada de dinainte de a alege exilul. Avem așadar, o imagine completă despre obsesiile de care era viscolit tânărul Cioran, dar nu despre fenomenul cioranian în ansamblu. Fără cele zece cărți publicate în timpul celor cinci decenii de viață și de publicistică pariziană (am inclus aici și **Îndreptarul pătimaș**, care provine din perioada românească) este greu de formulat concluzii peremptorii despre universul gândirii cioraniene. În plus, mai sunt **Caietele** lui Cioran, interviurile sale burdușite de idei, de conținut și de substanță metafizică fără de care nu se poate concepe o hermeneutică cioraniană. De asta spun, de dorit ar fi ca lucrarea să fie continuată și completată cu ceea ce lipsește, (edițiile Gallimard a scrierilor lui Cioran) sau să refacă toate trimiterele după ediția **Quarta** a Editurii Gallimard.

Nu spun, Doamne ferește, că lucrarea nu este utilă, mai cu seamă celor interesați de perioada românească a scrierilor lui Cioran, spun doar că nici una din temele cioraniene nu poate fi tratată exhaustiv folosindu-ne doar de acest dicționar. Cioran a fost un risipitor de idei, de obsesii și stări de spirit și acestea trebuiesc căutate peste tot, pe unde le-a disipat autorul lor. De adus într-o partitură articulată, coerentă și structurată e mai greu, pentru că scepticul însuși se complăce într-o devălmășie aforistică.

- Ar mai fi o problemă: ce termeni ar trebui să figureze într-un astfel de dicționar? De regulă se inventariază termenii cu încărcătură metafizică, acele noțiuni care își găsesc locul și legitimitatea într-o dispunere ce-și propune să reconstituie traseul gândirii sale filosofice. Până la urmă orice cuvânt, în anumite distribuții contextuale poate căpăta încărcătură filosofică, dar nu transformăm lexiconul cioranian într-un dicționar uzual.

Lucrarea, aflăm tot din prefața cărții, *conține 398 de unități lexicale* ceea ce cred că este exagerat, dar admit că și opinia noastră este relativă și nu insistăm asupra ei.

Interesant este *indexul sintagmatic* de la sfârșitul lucrării, care alcătuiesc *miezul discursiv* cioranian și care *trimit la tot atâtea intrări* în conținutul dicționarului. Poate aici este chintesența cărții, dar una peste alta, repet, cartea este binevenită. Ea a reclamat un volum de muncă imens și cred că va sta pe masa de lucru a oricărui analist ademenit de stilistica inconfundabilă a scepticului care-a convenit, prin voie vegheată, să facă de serviciu la nesăbuitele acestui veac.

Îmi amintesc că în discuțiile telefonice – puține, dar pline de sens și de conținut – ce le-am avut cu fratele scepticului, cu Aurel Cioran, îmi spunea că intenționează să alcătuiască mai multe documentare tematice asupra unor teze și idei fundamentale ale gândirii fratelui său parizian. N-a reușit să termine decât două din câte intenționa să proceseze: **Cioran și muzica** și **Cioran și Dumnezeu**. La doi ani după moartea lui Emil, i-a venit rândul și lui și odată cu el s-a stins ultimul vlăstar al unei vechi și importante familii rășinărene. Evident, amândouă antologiile lăsate moștenire viitorilor cioranieni subîntindeau întreaga creație cioraniană și se conjugă fericit cu lucrarea asupra căreia ne-am aplecat în aceste succinte comentarii marginale.

Există? - ne-am putea întreba la sfârșitul acestor notații - și concepte cioraniene importante absente în această trudnică alcătuire livrescă? Bineînțeles că există, dar cum

autorii n-au extins cercetarea și asupra edițiilor publicate la Gallimard, n-are sens să insistăm asupra lor. Oricum, îi felicităm sincer pe autori, pentru ceea ce ne-au dăruit, le apreciez efortul hipopotamic și nădăduiesc să continue mai departe, dacă tot și-au făcut încălzirea. Cer iertare pentru cele câteva observații, dar ele sunt neînsemnate în raport cu ceea ce ne-a dăruit, cu importanța lucrului bine gândit, bine făcut și bine proiectat.

(urmare din pag. 11)

crearea unei atmosfere fidele vremurilor evocate. Reținem, printre altele, drumul aproape ritualic al lăptarilor dinspre „satul domnesc” Mogoșoaia către București, „în faetoane sârbești trase de cai mici, cu trapul mărunț și repezi” (p. 98), foamea din 1933, bombardamentele din 1944 (noaptea – ale americanilor, dimineața – ale englezilor), aparatele radiofonice care difuzau melodiile lui Zavaidoc... De asemenea, considerăm izbutit episodul în care lăutarul Costică Țugui, sensibilizat de o discuție amicală referitoare la menirea artei („ca să te faci mai puternic, să te ajute, [...] să-ți ofere o lecție de viață...” - p. 43), ia pe neașteptate decizia de a compune încă o piesă, „în pragul serii, acolo în stradă”, una despre caii de rasă: „Nu se-ntrebă cum de-i venise acest gând atunci și acolo, regretând lipsa condeiului și-a unor coli de hârtie, căci avea sentimentul puternic că e pregătit să înceapă, dar scrise cu un cărbune pe peretele alb al casei și așa Țugui a compus melodia ce ulterior s-a numit *Căpitane de județ*, melodie ce povestea soarta crudă a hoților de cai, pentru că el fiind aproape de țigănie și totodată un reprezentant al lor, trebuia să-și pună arta muzicală în folosul etniei sale” (p. 44). Acordeonistul își revine însă degrabă din buimăceală, grație spiritului pragmatic al nevestei: „Ceea ce s-a petrecut atunci în sufletul său de lăutar [...] a fost mai iute decât fulgerul, astfel că, având ochii de două ori mai mari decât de obicei, cu fața sa lungă și speriată, omul nu se putea lămurii de unde apăruse acea inspirație nouă, căzută așa ca din văzduh, și se uita curios la versurile notate cu cărbune pe peretele alb al casei, măsurându-le de-a fir-a-păr cu privirea lui confuză, încercând să stea lipit de gard, ca și cum ar fi vrut să scape de ceva nedorit și supărător. [...] – Eu am pus de mămăligă și e gata! Dacă nu vii, o să mănânci ciorba sleită! Îl boscorodi femeia în vreme ce intra în casă” (p. 45).

Romanul se încheie cu înmormântarea – în decor hibernal – a lui Tataia Grosu. Autorul face astfel loc altor destine și altor vremi, ce vor fi aduse la lumină în volumele următoare ale colecției.

Timur CHIȘ

Pe Iza în sus

Inima mea iubit-o ți-o ofer,
În apele repezi ale Izei am spălat-o
De puritate albă să o primești,
De dragoste mort în ape sunt.

Apele albastre dragostea ne-o spală
Spre izvoare în sus navigăm,
Spre noaptea amorului târziu,
De moartea iubirii fugim.

Bătrânețea, dragostea inimile noastre le topește.

Pietre albastre

Prin cimitirul ciумаților pașii mi-i port,
Crucile de piatră au înverzit de atâta vechime,
Prenume de Ion, Vasile, Maria, Ioana citesc
Să îmi găsesc urmașii greu îmi este.

Dragostea uitată de tine o port
Să uit tinerețea noastră nu pot
Printre ierburile necosite de atâta vreme,
Te caut iubire să-ți găsesc pantofii de lac,

Printre ciумаți uitați de vreme dragostea ta,
Și iedera în fiecare an dragostea de viață
o descoperim,
Pe dealul de lângă biserică greu îl urcăm,
Și ciумаții dragostei greu de găsit sunt.

Pe aleea dragostei plină de iedera
pașii în noapte îi pierd.

Poienile Izei

E frig iubit-o și te caut
Prin poienile pline de iarbă târziu cosită,
Iza ne înconjoară în suflute,
Râul albastru iute iubirile moroșenilor le cară.

Spre iadul iertării ne îndreptăm,
Oare se vor împăca flăcările roșii,
Între brațele Izei poieni căutăm,
Să dormim pe cai târzii de tristețe.

Să căutăm dragostea la vârsta senectuții greu este.

Nicolae DUMITRU

Nostalgie

Curgeau clepsidre de cristal
În orele neîntinate
Din universul hibernal
Al viselor înstrăinate.

Se înălțau cânturi spre cer,
Din voci în coruri adunate...
Perdele flutură-n eter,
La geam de case încuiate.

Se prăvălea eternitatea
Pe țeste cu cununi de laur,
În timpu-n care vanitatea
Acoperea colbul cu aur.

Prăpăstii se deschid în mine
Din faliile rupte-n Timp,
Și după tot acest răstimp,
Eu mă gândesc, din nou, la tine!

Univers iconic

Îmi creșteau aripi de înger,
Să zbor către tine, pe cer...
Tu te pierdeai undeva, în eter
Și eu mă transformasem în fulger.

În universul acesta iconic,
În care ne-ntâlneam ireal,
Se crease un nou areal
În care era totul laconic.

Iubiri retrograde

Sentimente nedescifrate,
Sucombate în vid de iubire,
Se disipează în trista-amintire
A clipelor de fericire ratate.

Se rostogolesc clipele faste
Cumva, într-un sens retrograd,
Și cad iubirile, cad,
În amintirile noastre.

Elisabeta DRĂGHICI

Paisprezece simfonii

(Vasile Mandric, *Simfonia albastră*, InfoEST2019, 72p)

Vasile Mandric, considerat „adevărat perfecționist al versurilor” de Emilian Marcu (în Revista *Feed Back* nr. 11-12/nov.-dec. 2015, pp. 194-195), publică un nou volum de poezie în anul 2019, etalând creații concepute înainte de 1989. Folosindu-se de termenul simfonie, care ne duce cu gândul la muzică, realizează o simbioză între universul ideatic propriu (expus liric în idei și cuvinte cheie generate de existența într-o perioadă de dominație a unei filosofii unice, cea comunistă) și versuri, ce devin forme de comunicare a stărilor și sentimentelor. *Simfoniile* lui Mandric reflectă o lume trăită, interiorizată, ascunsă până acum și expusă ochilor lumii într-un volum, la treizeci de ani de la răsturnarea unui regim.

Simfonia albastră a lui Vasile Mandric este o călătorie în timp (o întoarcere în trecut), într-o lume dedublă – lumea lor și lumea poetului. Pătrunderea mesajului fiecărei poezii din acest volum, deși sunt doar paisprezece Simfonii, cere timp și revenire asupra textului pentru a înțelege pe deplin, mai ales dacă ai fericirea sau poate nefericirea de a fi tânăr, și aceasta pentru că ele au sens și substanță lirică mai ales pentru cei care au cunoscut (trăit) împrejurările care le-au generat. Căci aceste poezii sunt mult mai mult decât expresii stilistice ale trăirilor interioare poetice ale unui om complex, avid de frumos, rimă și expresie literară. Ele sunt mărturii ale unor timpuri marcate de cenzură, de ascunzișuri și subterfugii literare de comunicare și exprimare, de reprezentare publică a unor emoții și stări; și acesta deoarece poetul nu poate să tacă (nu poate să tacă prea mult timp)...și când se arată lumii o face într-o formă unică, uneori absconsă... căci așa a supraviețuit poetul român în anii '70-'80.

Condiția poetului înainte de 1989, cel puțin a poetului Mandric, este a unui om care există prin *uitare* sau *visare*. Jean-Marie Guyau, în lucrarea *Arta din punct de vedere sociologic* (Meridiane, 1991, pp.195-197) arată, în studiul său despre poezie, că omul care „cunoaște arta ca divertisment” în căutarea de „elanuri sentimentale” aspiră către asimilarea valorilor morale umane și a fericirii. Când nu poate fi fericit, omul alege să uite momentele care îl fac nefericit – să uite clipele prin care a trecut. Visarea, este o cale de a realiza desprinderea de ceea ce provoacă nefericirea. Citând alte câteva idei ale lui Guyau, cu referire la trecut și viitor, respectiv: „Cei care nu au destulă forță pentru a-și reface un viitor închid ochii asupra trecutului. Este o lege a omenirii. Pentru un nefericit nu există decât două mijloace de eliberare: uitarea sau visul”, constatăm că poezia lui Mandric este, când o expresie a uitării, când a visării. Privind din această perspectivă poeziile lui Mandric din *Simfonia albastră*, înțelegem de ce poartă în ele o demarcație între două lumi: lumea noastră (a poetului) și lumea altora, de dincolo („dincolo de noi”), precum și plasarea (prin imaginar, prin visare) într-un mare rol, cel de dirijor (ca o nevoie de a aranja orchestra care să cânte partitura lumii). Asemănător, este dedicată o simfonie uitării, prin care existența este împărțită între Roșu, („blestemat”) și Negru, lipit de sufletul poetului, un poet pe care bucuriile l-au dat uitării.

Dar această retragere în visare sau uitare, acompaniată de o interesantă construcție a unui univers propriu (uneori sub influențele poeziei shakespeariene), emană speranță. Această structurare poetică întărește afirmația lui Guyan: „cât despre vis însoțit de speranță de care nu poate fi despărțit nu poate exista ceva mai plăcut. Este o punte întrevăzută între idealul îndepărtat și realul prea apropiat, între cer și pământ”. Speranța se întrevede și la Mandric (chiar dacă destul de timid), în uniune cu timpul (viitorul): „(...) numai bătrâna clepsidră/rămasă acasă ca prin miracol/visează strănepoata/încă nenăscută ființă,/ Vremea – Vremii/- Primadonă-n spectacol.” (în *Simfonia timpului*). Generația viitoare de „clepsidre” ar putea fi o materializare a speranței. Asemenea, în înlănțuire cu dragostea, speranța este invocată: „și parcă malină ceva/c-a rămas simfonia aceasta/de dragoste” (*Simfonia dragostei*), iubirea fiind dăinuitoare.

Patru unități lexicale au caracter repetitiv în poeziile mandriciene: *timpul*, *lume*, *dincolo de noi* și *vise*. Regăsit în mai mult de jumătate din simfonii, *timpul* este invocat și ca martor al stărilor poetice, dar și ca un concret al speranțelor. Are de altfel și o simfonie proprie: *Simfonia timpului*. Și astfel, versuri precum: „*timpul îmi bate toba clipeilor*” (în *Simfonia în gri*), „*timpul m-a angajat pentru o vreme/stăpânul sonetelor Mute*” (în *Simfonia timpului*), arată că timpul este relevant al adevărilor ce facilitează deosebirea realului de neant, și al valorilor umane: „*Timpul m-a făcut să înțeleg,/ vezi bine,/unde-i realul și unde-i neantul,/ ori dacă sunt ca valoare:/barem pe jumătate întreg.*” (*Simfonia timpului*). În relația cu Destinul, timpul își are rolul său, căci are menirea de a hotărî drumul poetului: „*Timpul pe ușa din dos/mă scoate încet*” – s-au de a-l ține captiv într-o altă lume; „*Timpul/ m-a prins acum/în fantastice roți*”, cele ale Morții (în *Simfonia destinului*) ori „*Timpul tot cu timp mereu se-nnoadă*” (în *Simfonia subterană*).

Lumea, în viziunea lui Mandric, își pierde caracterul unic, capabil să cuprindă totul. Poetul ne prezintă mai multe lumi în care el trebuie să existe și să supraviețuiască: *Lumea Tăcută*, *Lumea Turtită*, *Lumea Rotundă*, *Lumea Pătrată*. Dacă trei lumi se caracterizează prin a avea formă (rotunda, pătrată, turtită), cea de a patra este tăcută (exprimând o stare). Relația dintre lumi este dată de rolul acestora: cei din *Lumea Tăcută* au plecat la concert (se cântă Bee-thoven), cei din *Lumea turtită* dau aprobare când să fie amintită muzica terestră. *Lumea Rotundă* este cea în care „*gândul poetului vrea să se ascundă*” iar *Lumea Pătrată* este înjurată de poeți (în *Simfonia tăcută*).

Visele sunt o cale de evadare; visul construiește o lume dorită, o lume viitoare sau o lume în care se ascunde de cei de afară. Ele sunt necesare poetului și căutate: „*Unde-mi sunt Visele?*” fiind frământat de faptul că doar cele urâte apar („*ca lupii la stână*”), pe când cele frumoase au fugit „*ca logodnicele ușurate*” (*Simfonia somnului*). Relația visare – eliberare este construită pe un fond al ideilor, uneori neputincioase – „*luând Magia/drept Eliberare, constată totuși/că ideile-s inaptele/de zbor, de dor, de zbucium/de visare*”. Pesimismul visului nerealizabil este pre-

(continuare în pag. 16)

Boem@ (144) 2/2021

zent și în versurile „copil bătrân nu-i timpul pentru zbor,/ când visul ți se face extraplat/ Nu mai citi lozinca ce te minte (...)” (în *Simfonia subterană*).

Expresia *dincolo de noi* este frecventă la Vasile Mandric, arătând percepția acestuia față de lumea proprie și cea de dinafara spațiului de viață. „pe undeva illogic Dincolo de noi/un poet încăpățânat/cu vată-n urechi/îmi răscolește sufletul (...)” (*Simfonia în gri*). Dincolo de noi oferă un spațiu în care se petrec multe - „Dincolo de Noi/și de Cortina de Fier,/de la Nistru și până-n Missouri,/ne cântă Nabuco, cu înc-o soprană” (în *Simfonia Timpului*) – știute, dar la care nu se poate ajunge. Poeții își suportă condiția de a fi uitați, de a asista la bucurii, care și acestea trebuie să tacă: „Dincolo de noi/un poet uitat/salută bucuriile/ce trec tăcute/pe lângă el” (*Simfonia uitării*).

Așezate în carte într-o ordine anume aleasă de autor, faptul că sunt însoțite de data scrierii lor, permite celor ce vor să pătrundă firul evoluției interioare din perioada anterioară, să le citească cronologic simfoniile. Căci, da, pot fi corelate momentele de cotitură pentru poet, pe parcursul a mai mult de zece ani (din anul 1973 până în 1987), cu perioada în care situația românilor a suferit transformări (au suportat privațiuni din ce în ce mai puternice). Acestea se reflectă, inevitabil, și în creația literară. Mă aplec acum asupra câtorva poezii, pe care le-am selectat cronologic.

Simfonia dragostei (datată 1973 și plasată geografic în Pașcani) este cea mai *vârșnică* poezie din acest volum. Voit sau nu, pare că dragostea, ca o cheie pentru toate lumile se află aici, la baza volumului: dragostea este o simfonie cântată de nori grei ai vârstei, e o iubire întunecată, profundă, ce l-a „învățat să fie” pe poet. Susurând, cu dor, până „la capătul Timpului”, dragostea este o stare neînțeleasă, ce stârnește nedumerire. Este o dragoste pentru poezie, pentru literatură: „sfânta mea dragoste/după a douăsprezecea noapte/Shakespeare nepieritorul/a reușit să mă-ndrăgostească/de tine”. O dragoste care, predată cu măiestrie la orele de dramă, e plină de versificație și exprimări elegante, ce te îmbie să citești și să recitești poezia englezului. Un ideal de iubire, „un vis de dragoste sfântă”, ce e așteptat să se materializeze aproape la nesfârșit, oricât s-ar adăpa sufletul la fântânile vechi, oricât ar răsturna poetul Timpul. Și, după „douăsprezece veșnicii” de așteptare rămâne o consolare, o alinare: „că a rămas simfonia aceasta/de dragoste”, poetul încheind cu un pământesc zăduf „fir-ar al dracului/ce nu se mai termină”. Este o simfonie a iubirii ce cântă veșnicia. Legătura dintre cântec, iubire și veșnicie pe care Mandric ne-o expune aici este de inspirație shakespeariană (recunoscută de altfel de poet), căci Shakespeare în scena 1 a actului 1 din piesa „A douăsprezecea noapte” arată: „Dacă e adevărat că muzică/E hrana dragostei, cântare dați-mi,/Să-mi satur dorul ăsta fără sațiu,/Și-atăta să-l îndop, încât să moară”.

Simfonia somnului (1976), este o retorică a tinereții, ce se întreabă unde sunt Visele, unde-i Adevărul, personaje fiind Somnul, Legenda, Lumea Cealaltă, Timpul, Infamia, Istoria. Toate întâmplările se transformă în funcție de însușirile lor în blesteme, poezie sau balade: „Fără mine trecătoare sunt toate/întâmplările,/fiicele tale Istorie/- cele aievea îmi iau moștenirea/când nu mai există/- cele urâte – blestemul popoarelor,/cele frumoase devin Poezie,/apoi

Balade/ și-n cele din urmă/se reintrupează în mine/ și-n adormirea de Totdeauna!”. Poetul Mandric din anii '70 ne invită la un dialog între personaje ce invocă scrierea istoriei; Legenda, în opoziție cu Infamia, își ține discursul ce justifică rolul său important: de a transforma și ne arăta insignifianta Infamiei în Timp.

În *Simfonia uitării* (1977) sentimentul renunțării este mult mai puternic decât în *Simfonia timpului*. Avem și aici același joc al unor personaje: „adevărul albastru”, în opoziție cu „Roșul – Blestematul de roșu”, iar „negrul” este stăpân pe sufletul poetul, un suflet învelit în doliu. Sufletul este „epavă pe ocean”, iar gândul este singurul care mai oferă libertatea – „gândul-pasăre”. Poetul, uitat de cei din jur, își primește în tăcere bucuriile (nici ele nu fac prea mult zgomot „bucurii tăcute”). Supraviețuirea poetului are însă o rețetă care îl ajută să aspire la un alt timp: „Dincolo de noi/un poet uitat/salută bucuriile/ce trec tăcute/pe lângă el/apoi/își fură cuvintele/ din poezii/punându-le la Post-Scriptum/pentru o altă Eră!”

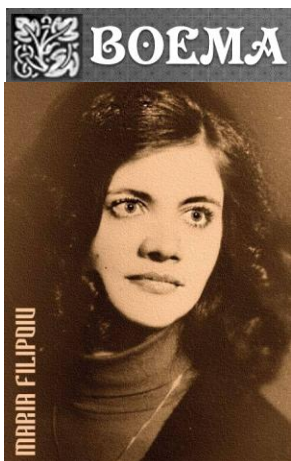
Simfonia eliberării (1978) este un joc de cuvinte sub auspiciile eliberării, jucăuș și totodată serios: „Firesc sau nu/de jos, de sus/se-ntâmplă/ cataclismul de visare”. Și totuși, Mandric ne joacă feste, căci poetul prins în capcană „luând Magia drept/ Eliberare” trăiește dezamăgirea de a-și vedea ideile neputincioase „înapte/de zbor, de dor, de zbucium/ și visare”.

O radiografie a societății la acel moment, ce ne prezintă bipolaritatea: ei („torcătorii de timp”, „strecurătorii de apă chioară”, „storcătorii de vise frumoase”, „liber producători de somn”, „făcătorii de dogme”, „distribuitoarii de cartel”, „scribii, demolatorii de limbă și obiceiuri”, „jonglerii de fericire ai Epocii de Aur”) și poetul („poetul autotrof”) se regăsește în *Simfonia prezentului* (1983). Oglinda, ca mijloc de analiză, de privire pe sine, oferă singurul cadru al prezentului, pentru Eu-l individului de a analiza în subconștient dorința Adevărului de dreptate: „Într-un târziu,/prin gând,/Eu-l se ceartă cu cel din oglindă /pentru un colt de subconștient/unde Adevărul schilodit cerșește pomană,/un pic de adevăr”. Prezentul, îngropat în Minciună, își tine lecția chiar dacă Timpul și Cuvântul sunt sub zăvor.

Simfonia albastră (1978), poezia care dă și titlul volumului, ne face o invitație la liniște, după ani de reprimare a sentimentelor, de luptă a timpului cu Adevărul și Minciuna. Această poezie este o încheiere a zbuciumului anilor: „Zgomotele lumii le-am stins”, adresându-se unei prietene („tovarășa de drum”): „vrem să avem liniște ca poezii/să cântăm împreună/cu lebede negre/pe sunete albastre de Voroneț/ca să ne-anuleze/starea de plâns”. Este eliberarea poetului, cel care poate acum să cânte, să danseze în voie. Rămâne însă durerea „ce caută ca un câine” după o iubire „plecată înainte”, sufletul, rămas „ciung” coboară, adunându-se „într-o sârmă subțire”, pe care saltimbancul dansează.

Simfonia subterană (octombrie 1987), ultima datată, fără a fi ultima poziționată în volum, are un motto de structură filosofică: „Prea scurtă-i viața

(continuare în pag. 36)

Maria FILIPOIU

DRAGOBETE - SIMBOL MITOLOGIC

„Cea mai mare bucurie a vieții este să fii convins că ești iubit.” - Victor Hugo

„Bărbații creează prin imaginație, însă femeile creează prin iubire.” - Rabindranath Tagore

- Iubirea este mugurele vieții din arborele genealogic. - Maria Filipoiu

Se spune că „la început a fost doar „Cuvântul”, care, însoțit de o forță divină, a fost purtat în fuierul vântului năvalnic, până când a ajuns în caerul zeiței din Tărâmul Mitologic, ce torcea fire, urmând a fi țesute mituri cu destine omenești. Astfel a fost țesut și mitul iubirii, în care au fost plămuite zeițele iubirii și frumuseții. Zeițe au existat în toate mitologiile lumii, menite cu daruri divine, ce le făceau dedicate și responsabile, atribute pentru care erauenerate de societățile antice.

Legendara zeiță Venus - patroana iubirii și frumuseții, fiica lui Jupiter și mama lui Cupidon - era corespondenta zeiței Afrodita din Grecia, inițial fiind zeița italică a vegetației și grădinilor, a renașterii și fertilității, asociată cu venirea primăverii.

De la strămoșii daci, românii l-au moștenit pe **legendarul Dragobete**, simbolul renașterii și iubirii, având origini slave, care este sărbătorit pe **24 februarie - Ziua Îndrăgostiților**.

În timpurile moderne, islamicii tradiționaliști au considerat sărbătoarea a fi o contaminare culturală din Occident, un rezultat al globalizării în India și se încearcă revitalizarea unei vechi datini, a serbării „**Zilei Părinților**” - cea mai populară în India.

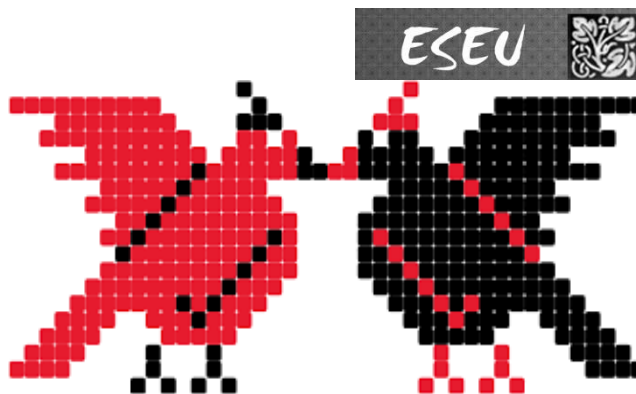
În România, sărbătoarea populară a Dragobetului și-a pierdut din admiratori, fiind înlocuită cu sărbătoarea comercială a **Sf. Valentin** (14 februarie), care a câștigat timp și admirație în fața fiului Babei Dochia, rămas în credințele populare strămoșești ca cel mai venerat.

Dragobetele este prezentat ca un zeu tânăr, al iubirii și vegetației, identificat cu **Eros** sau **Cupidon**. Este descris ca o ființă mitologică, tânăr, voinic și frumos, care umbla prin lume ca Sântoaderii sau Rusalcele, de-a intra în suflete inocente, cu sentimentul iubirii, fiind numit și „**Năvalnicul**”.

De aceea, în **Ziua Îndrăgostiților**, tinerii își oferă simboluri ale iubirii în forme de inimă, porumbel, aripile lui Cupidon sau flori.

Legende spun că în această zi se împreunează toate vietățile pământului, motiv pentru care i se mai spune și „**Logodnicul Păsărilor**”, **Dragomir** sau „**Cap de Primăvară**”.

Mergând pe firul legendei, aflăm că în această zi, păsările își aleg perechea pe și se unesc în construirea

cuiburilor pentru depunerea ouălor și creșterea puilor în ele. La sfârșit de iarnă și început de primăvară, Dragobete oficia „nuntirea păsărilor” în cer. Sacrificarea animalelor este interzisă în această zi. În timpul împecherii păsărilor nu are voie omul să intervină, deoarece va avea parte de necazuri, fiind interzisă și sacrificarea animalelor sau păsărilor în această zi.

Se mai spune că Dragobete este înzestrat cu puterea Soarelui și aduce primăvara în natură.

Sărbătoarea este identificată cu echinocliul de primăvară, simbolizând începutul primăverii astrologice.

În tradițiile populare se spune că în această zi se fac descânțece și focuri de purificare a naturii din anotimpul de iarnă, se merge în pădure după flori de primăvară, iar toata lumea trebuie să fie fericită, Dragobete fiind zeul iubirii și fericirii.

Fetele și băieții se întâlnesc pentru ca iubirea lor să dureze tot anul, precum a păsărilor care „se logodesc” în această zi. Prin unele zone ale României se practică obiceiul, ca fetele să strângă zăpada rămasă pe alocuri, numită „**zăpada zânelor**”, iar cu apa rezultată prin topirea ei să-și spele fața, spre a fi la fel de frumoase ca zânele, apa fiind considerată ca având proprietăți magice în iubire și în descânțecile de iubire, dar și în ritualurile de înfrumusețare. Se credea că această zăpadă s-a născut din surăsul zânelor.

Legendele lui **Dragobete** și ale mamei lui, **Baba Dochia**, sunt printre cele mai importante mituri ale poporului român din mitologia populară. Baba Dochia este prezentată ca o zmeoaică rea sau ca mamă vitregă. Ea își puna nora să îndeplinească sarcini imposibile: să înnegrească lâna albă la râu sau să spele lâna neagră până se face albă. Fata a scăpat de pedeapsa nemeritată, după ce a primit mesaj de la **Sf. Petru** (care ține cheile anotimpului călduros), că vine primăvara. Baba Dochia, auzind această veste, a pornit spre coama muntelui cu oile la păscut, îmbrăcată cu 9 cojoace, dezbrăcând câte unul, când simțea căldura Soarelui, până la ultimul. Atunci s-a pornit un ninsoare cu viscol, iar Dochia s-a transformat în stană de piatră.

Dând cojoacele jos s-a transformat în stană de piatră. De aceea se spune că alegerea „**Babei**” în din aceasta perioadă este o predicție a vieții personale pentru restul anului.

Stejărel IONESCU

Haiku

vara coboară din soare,
când toamna
intră în brumă.

vântul acoperă cărările
cu sânzienele nopților -
lună plină.

ascultă zgomotul nopții
ca să găsești umbra
tăcută a mării.

nu înșira visele
precum măgelele,
viața ta e un haos.

sub straturi de zăpadă
ghioceii deschid primăvara
în curcubeie purpurii.

noaptea dalbă,
săgeți intersectate
- natură moartă.

plânset de clopot,
dangățul nopții,
înmormântare albă

vântul deschide
pleoapele norilor
în incandescența dimineții.

șipot de izvor,
muzica celtică
a cetinilor de brad.

cerul intră în nori,
perdea de ceață
peste uni-vers.

norii își scutură
crengile,
picură ploaia, împlouată.

dau în floare macii,
marea e înspicată
în aburii pâinii.

să rupem pâinea
în două,
lacrimi pe ochi neplânși.

mâinile mamei,
scursoarea pământului
în geana pâinii.

neliniștea pământului
în odihna apelor
neostoite.

două frunze
sub pașii nopții,
murmură diminețile.

drumul stelelor,
Calea noastră Lactee
spre Univers.

lilus,
două lacrimi într-o stea,
plânsul tăcut al lunii.

închipuirea,
eternul copil
înfășat în flori de salcâm.

sărutul nopții,
aceiași neconcordanță
cu realitatea ireversibilă.

cu înserarea,
întunericul vine
din infinitul luminii.

copilul își mișcă buzele
tremurând neconcordanța
cuvintelor.

Constantin OANĂ

Zhor Alb

Un alt poet ori se luminează de ziuă?

(cronică de întâmpinare la volumul "Azor alb" de Mihaela Avram)

Din dragoste poeta Mihaela Avram își asumă rolul de înger păzitor pentru iubitul ei, ca acesta să nu simtă efectele amare ale trecerii timpului, cum ar fi: „atunci când viața/ ninge cu ani/ peste tine” ori „atunci când sufletul tău/ uită de tine” (AȘ VREA SĂ-ȚI FIU) și, mai mult: „azi m-am gândit/ să te iau cu mine/ prin timpul ce desparte/ ziua de Azi/ de ziua de Măine” - zona în care timpul poate fi combătut doar cu unice momente de dragoste, ca-n binecunoscutul vers eminescian „Anii tăi se par ca clipe./ Clipe dulci se par ca veacuri”. Fără atribute îngerești nici n-ar fi cu putință așa ceva. Acolo, numai acolo vor putea sta de vorbă despre iubire, singura capabilă să-i propulseze în eternitate: „La fiecare răspuns corect/ vom primi câte o secundă de Eternitate” (PLIMBARE ÎN TIMP). În spațiul lumii relative iubirea seamănă mai degrabă cu niște „frazе lungi/ rămase neterminate” (precum „Neterminata” lui Schubert), unde „fiecare cuvânt... se izbește tot mai puternic de mine” (FILE DE CARTE) și unde „drumul spre mine” de multe ori poate fi pierdut, că „de pe indicatorul vieții/ timpul a șters/ semnele de circulație,/ lăsând liberă/ trecerea/ participanților la trafic”. Aici în timp rezerva de liniște este asigurată de starea de copilărie care o locuiește pe poetă („încă mai crede/ în Hansel și Gretel”), ea e sinceră și curată ca un poem, ca pentru o altfel de lume (RĂTĂCIRE). Și din poezia DEFINIȚIA IUBIRII aflăm că dragostea este de sorginte divină: „Iubiri.../ inimi/ deschise spre cer./ Atingeri de îngeri/ veniți să vadă/ Pământul”. În această „secundă a veșniciei” oamenii devin „Oameni-Flori”, iar „stelele ard de dor”.

Tot despre transfigurarea timpului și a iubirii. Inima poetei este asemenea unui clopot ale cărui bătăi se ridică până la Dumnezeu, iar „zâmbetul” prin care Dumnezeu răspunde „e o altă secundă/ din ora veșniciei/ tot mai aproape/ de mine/ și tot mai departe/ de tine” (TIC-TAC). Și totuși se insistă pe dobândirea nemuririi, semne palpabile descoperim în BĂTAIA TIMPULUI (a se citi integral).

Inima poetei, precum luna, e proiectată în cer alături de glasul iubitului, văzut ca un „clopot de-nălțare” (DORINȚA). Doar în sufletul copilului mai putem întâlni un astfel de cer și lucrul acesta e posibil și aici, chiar dacă „ridurile ascund/ urma unui zâmbet/ pierdut în anii copilăriei” (COPILĂRIE).

Contrastul dintre timp (în care trăiește iubitul) și eternitate (în care evadează iubita) devine la un moment

dat prea mare pentru a putea împiedica producerea inevitabilului (a se citi toată poezia DESPĂRȚIRE).

În poezia VARA poeta revine la „visul fierbinte/ născut pe țărmul mării”, ca apoi, în ALERGARE, finalul lirico-dramatic (din DESPĂRȚIRE) să sune și mai convingător prin resemnatele concluzii ce le cuprinde: „Alergăm/ spre niciunde/ cu inimi goale/ atârând/ de picioare./ Zâmbim/ spre oamenii/ care/ ne zâmbesc./ dar prin spate/ ne lovesc!/ Mimăm/ iubiri ce ne leagă/ o viață-ntr-o dată./ Dar ura desparte/ visele-n noapte./ E-așa de întuneric/ încât se aude/ printre secunde/ Lumina/ țipând/ de durere./ Tu... o auzi?”.

După modelul binecunoscutei renașteri tot astfel în dragoste, după o cădere, se poate reveni, ca într-un ciclu al anotimpurilor, la starea anterioară de pace (surprinsă în VARA), stare care doar în aparență dispare, în fond ea se retrage (doar pentru un timp), precum lumina: „Iubirea,/ poarta deschisă/ către Lumina din tine./ Înflorire!...” (RENAȘTERE). Așa se și explică prezența inefabilului în URME DE PAȘI, unde sub apăsarea piciorului timpul scârție precum zăpada, aceste urme de pași fiind de fapt ale iubitului (din alt vers: „Pe zăpada proaspăt căzută ninsese cu pașii tăi”), pe care ea, poeta, îl trăiește și în vis, dovadă că viața de dragoste este vis. Iar poemul CE-I VIAȚA este o binecuvântare a acestei cărți, ce merită să fie citit neapărat.

Și închei cu poezia UNEORI, în tonul titlului: „Uneori/ întunericul/ mă strânge./ Întorc capul/ către Lumină./ Îți recunosc/ privirea./ Și atunci spun:/ „în sfârșit, /s-a făcut și dimineața!”. Deci, un alt poet ori se luminează de ziuă?

Un portret puzzle

După un prim volum de aforisme, apărut în anul 2010, Petre Rău scoate acum un al doilea numit *Alte 1001 de aforisme* (primul s-a numit *Insomniac 1001 - o mie și una de sentințe*). Poet, prozator și matematician de formație, Petre Rău dispune de o capacitate deosebită în a identifica, stăpâni și valorifica energiile creatoare cu care este înzestrat.

Cred că cele mai multe dintre gândurile din cartea de față gravitează în jurul a două noțiuni (una esențială, alta dramatică): sens și singurătate. Autorul are în vedere cele mai diverse, dar și interesante, situații de viață aduse la esență: adevăr, dreptate, libertate, artă, cultură, creație, caracter, bine, rău, frumos, credință și religie, filosofie, dor, femeie, cuvânt, viață, fericire, gând, înțelepciune etc., fiecare din aceste elemente fiind piesele unui puzzle întins, care e portretul moral al lui Petre Rău.

Zice el undeva: *Atracția universală n-ar fi fost descoperită niciodată dacă ea nu s-ar fi manifestat*

(continuare în pag. 20)

(urmare din pag. 19)

atât de uimitor la oameni. Și eu cred lucrul ăsta. Toată lumea (deci și omul) este concepută după felul în care arată sistemul nostru solar, legea atracției universale fiind legea determinismului cosmic (atât din punctul de vedere material, cât și spiritual), care dă unitate varietății. Spune Dante Alighieri în Divina Comedie că *dragostea mișcă sori și stele* (dragostea Creatorului este legea aceasta). Darurile spirituale cu care noi ne naștem (inteligența, sensibilitatea, talentul, frumusețea, simțurile binelui și al frumosului) sunt suficient argument în această privință, ele fiind parte din dragostea care guvernează universul. Și pentru că am pomenit de sens pot spune că în spatele felului în care arată sistemul nostru solar se ascunde sensul spiritual al existenței noastre. Iar în altă parte: *Nu-i așa că dacă nu-ți vezi umbra te poți simți singur?* Umbra, tovarășul/prietenul de rezervă în fața singurătății. Și asta doar când ești luminat. Ea mai este și simbolul efemerității vieții temporale în raport cu cealaltă, pe care cu toții ne-o dorim.

Ca să ajungi undeva trebuie înainte de toate să cauți un drum, dincolo de hazard. Acesta e sensul. Și de cele mai multe ori nu-l găsim. De ce? Din cauza singurătății. De aici și amărăciunea ce se simte când străbați drumul acestei cărți, scrierea ei nefiind altceva decât o modalitate de mortificare a răului. Iată două exemple: *Mulți vor observa că te-ai mai îngrășat, că ai mai slăbit etc., dar puțini că ești trist;* sau: *Viața e făcută din bucurii scurte și tristeți lungi.*

Cartea, care este un fel de gâlceavă a autorului cu condiția umană, începe cu acest aforism: *Adevărul nu îmbracă niciodată haina metaforei.* Este asemănător cu ce spune și Nichita Stănescu despre necuvinte: *Necuvintele sunt cuvinte de deasupra metaforei.* Necuvintele, ce vin din revelație, sunt idei pure, precum trupul de înger fără haine.

Alte câteva delicii (aforisme, dar și idei constatative) din care transpare harul de gânditor al autorului cu subtilități ce de multe ori ating inefabilul.

Lăudați creatorul și nu creația! Da, deoarece invers există riscul ca opera să nu-i aparțină presupusului autor.

Nu uita să-ți scoți pălăria (chiar și numai în gând) când treci pe lângă o statuie. De ce? Pentru că statuia este argumentul că cel reprezentat de ea a trăit ca un nemuritor.

Toți oamenii pot fi răi, dar numai unii sunt. E ca și când ai spune: toți oamenii moștenesc păcatul original, dar numai unii sunt conștienți de asta.

Joaca unui copil se ridică la rang de înțelepciune. De aceea s-a și spus: „Până nu veți fi ca acești prunci, nu veți putea intra în Împărăția Cerurilor”.

Nu există rai, dar se merită să facem să existe unul. Dar deja există și el se află chiar în mijlocul nostru. Ce altceva pot fi clipele de inspirație, de dragoste, de entuziasm, de dor? Că în altă parte tot autorul spune: *Nu uita: timpul se măsoară în clipe, nu în zile!*

Iată de ce îmi plac aforismele lui Petre Rău: *Cuvintele frumoase și sincere sunt de regulă scurte.* Orice-ar spune el, inspirație se numește aceasta, că Iisus (citiți și veți vedea) mereu vorbește în astfel de cuvinte și nu în povești.

Un alt aforism, calchiat după R. M. Rilke: *Poezie se scrie numai dacă nu reușești să trăiești altfel,* ceea ce confirmă spusa lui Friedrich Holderlin: *Poetic locuiește/trăiește omul.* Deducția logică e că omul are stofă de poet, deși nu prea e dispus să citească poezie.

Secvența despre fericire și nefericire. Din capul locului trebuie spus că termenul „fericire” traduce o realitate/stare

Petre Rău

Alte 1001 de aforisme

din altă lume, care aici este de domeniul visului, al revelației: îndrăgostirea, plânsul, inspirația artistică etc. Că e clipă asta e sugerat și în aforismul: *Fericirea ni se întâmplă într-un loc în care n-am mai fost până atunci.* Lângă fericire apare dorul, ca neliniște cosmică, căruia i s-a dedicat și lui destul spațiu în carte.

Cel mai greu este să spui în cuvinte ce ai în suflet, nu în minte. De aici și primatul poeziei, în viața noastră, în raport cu proza.

Iată o însemnare chiar provocatoare: *O grămadă de acțiuni se fac fără subiect.* Asta e doar aparent, că în spatele unor astfel de acțiuni stă Dumnezeu. Cine altcineva decât El ar putea face ca eu să trăiesc ori să mă sfârșesc, de pildă?

Viitorul, de unde ne vin speranțele, îl fascinează pe autor, de aceea se întreabă: *Oare când se va naște o istorie a viitorului?* Întrebare de dincolo de timp, mai mare decât răspunsul pe care-l așteaptă. Soluția se descarcă aici: *Copilăria este prefața romanului care este viața* - viață care, bineînțeles, include și viitorul. La rândul meu eu cred că și postfața romanului-viață este tot o copilărie, dar cu chip cărunț, din perspectivele căreia am încercat acum să scriu prefața la această carte.

Și acum umanismul care m-a străbătut. Petre Rău este lacrimă, iar eu ochiul care o plânge: *Sunt atât de singur încât îmi vine să cred că așa m-am născut.* Cuvânt ce m-a lăsat fără replică. Salvarea ta, prieten drag, e că nu ești singurul. Singurătatea e o zonă pură, golită de orice fel de interese imediate. Așa sunt artiștii, hipersensibili, născuți pentru o altă lume. Sunt trimiși pe pământ nu pentru a rămâne aici, ci pentru a-și lua mireasa spre nuntire în cosmos, precum o face Hyperionul lui Mihai Eminescu ori baciul moldovean din Miorița.

Marin MIHALACHE

(Chicago)

Minunea din cuvinte

• Imaginația poetică își are sorgintea în supraconștient care se revelează în substraturile sensibile ale intimității lăuntrice, sufletești, în subconștient și inconștient, în cămările secrete ale inimii și ale minții, în conștiința înduhovnicită, acolo unde divinul întâlnește umanul. Fără inteligență emoțională, imaginație și sensibilitate estetică n-ar fi nici poezie, nici religie, nici oameni care să înțeleagă și să intuiască taina acelei realități de dincolo de realitate revelate de supraconștient, a acelei lumi a visului poetic de care mintea rațională nu are știre. Când oamenii nu vor mai putea visa și nu vor mai crea poezie autentică, atunci când vor ști doar să calculeze și să consume, chipul dumnezeiesc din om va intra sub penumbra eclipsei de lumină și omul nu va mai fi om.

• Inspirația și flacăra nestinsă a creativității poetice pot ridica omul pe culmile sublimului estetic de dincolo de orizontul lumii contingente. Dar tot starea poetică îl poate rădăci pe om prin colnicele obscure și întunecate ale pădurii de vise și simboluri ale imaginației. Trebuie însă să trecem mai întâi prin labirintul mitopoetic în căutarea minotaurului din noi înșine, prin pustia singurătății și a deznădejzii transcendente, prin întunerul din partea imaterială a realității și a visului pentru a putea apoi ieși la lumină văzând ceea ce de fapt am căutat fără poate să știm, înainte ca noi înșine să devenim conștienți de aceasta.

• Este adevărat că privită doar prin spectre și din perspective pragmatice și utilitariste poezia ar putea fi doar o „moară de zăpadă” pusă în mișcare de vântul și viscolul emoțiilor, al iluziilor și al visării lucide. Dar înțeleasă fenomenal, spiritual și estetic, prin haru-i imaterial care macină fibra opacă a lucrurilor și transcede limitele realității materiale, poezia poate îngemăna și întrupa esența adevărului frumos și a frumosului adevărat chiar și numai în și prin farmecul, fascinația sau revelația unei simple imagini inspirate. Sub aspectul său creativ și cognitiv poezia ne apare ca o stare de har, de intuiție preconceptuală, de emoție a minții și de rațiune a inimii, stare care atunci când este decantată și distilată tainic în alambicurile alchimiei cuvintelor transformă și transfigurează formele materiale în imagini poetice, în viziuni și arhetipuri perene.

• Momentele de creativitate poetică sunt evenimente unice și irepetabile în originalitatea acestora. Pot fi imitate, explicate, imaginate dar niciodată reconstituite sau recreate ca atare. Nici stările poetice neinspirate nu pot fi descrise ori reprezentate suficient de adecvat prin cuvinte chiar dacă virtual imaginile pot fi reproduse poate ca fiind mai reale decât realitatea însăși. Cine poate descrie

gustul unui fruct exotic, al unei căpșuni sălbatice coapte vara în dogoarea și mângâierea razelor de soare? Cine poate exprima în cuvinte frumusețea inefabilă a voalului ca de mireasă al florii de crin? Cu atât mai mult experiențele spirituale și stările poetice autentice nu pot fi exprimate desăvârșit prin cuvinte. Dar pentru se face înțeles, pentru a putea comunica experiențe și stări de spirit, viziuni transcendente, o altă față nevăzută a lumii și realității poeziei se folosesc de cuvinte precum de niște oglinzi paralele care reflectă și reprezintă o imagine la infinit, deși imaginile din oglindă nu sunt realitatea materializată a ideii inițiale, arhetipale.

• Cuvintele au forță creativă, germinativă. Sunt sămânță vie care în condiții prielnice încolțește, înflorește și dă roadă însutit. Cuvintele sunt o formă de întrupare a ideilor, a emoțiilor și sentimentelor care spiritualizate prind viață în mintea și în inima poetului. Prin sămânța poetică din cuvinte, cu fiecare poezie se creează o lume nouă într-o sintaxă pe cât posibil și de dorit coerentă, revelatoare, pătrunsă de un sens profund și de o semnificație aparte.

• Cuvintele sunt colportoare de mesaje subliminale, au putere de comunicare și de convingere sugestivă, pot schimba viața, voința și credința celor care le ascultă ori le citesc. În unele limbi sacre fiecare cuvânt, chiar fiecare silabă, reprezintă o lume în sine, plină de sens și semnificație. Limbajul vernacular, sacru ori poetic și-au pierdut însă în timp sarea, puterea, s-au desacralizat. Fiecare cuvânt, silabă, expresie verbală luate separat nu mai fac fiecare prin sine sens, nu mai sunt semne de orientare prin pădurea de simboluri a lumii acesteia. Când însă se restabilește o punte de legătură transcendentă între cuvinte, când cuvintele se asociază prin forța de atracție gravitațională a antinomiilor care se împacă la lumina unei anumite stări de spirit, când cuvintele se adună după o logică poetică precum măgelele pe un fir de ață atunci se pot crea idei sensibile care pot schimba lumea din lăuntru, o pot face mai înțeleaptă și mai frumoasă. Dar tot prin același mecanism de formare a mesajului, prin corelația dintre cuvinte se pot crea, comunica și infiltra în mintea omului și în lume duhurile răului, ale urâtului, ale neadevărului. De aici nevoia de valori apriorice, perene, de axiologie, de sisteme de evaluare, de virtute morală și de capacitate intelectuală capabilă să discrimineze spiritual și să deosebească între limbajul care comunică adevărul și frumosul ori doar aparența acestora. Duhul demonic îmbracă de obicei straie de strălucitoare de lumină menite să amestece apele limpezi și cele tulburi, minciuna cu adevărul, binele cu răul, frumosul cu urâtul până când se produce o răsturnare radicală a valorilor, o debusolare axiologică, astfel încât tripticul minciunii, răului și urâtului ajunge să întunece vederea.

• Bucuria tainică, binecuvântarea cerească a oricărui muritor, credincios, sceptic ori apostat, este aceea de a se apropia de tronul de frumusețe al gloriei

(continuare în pag. 22)

divine, de a avea parte de acea experiență mistică, inspirație poetică transfiguratoare care întrec orice înțelegeri. Fără un dram de poezie viața este doar searbăd travaliu, zădărnici, goană după vânt. Pentru cei care nu s-au născut cu darul de a fi creativi, adică poeți, Dumnezeu a blagoslovit poezii cu darul, harul și inspirația de a alege cele mai potrivite cuvinte care să exprime pe cât posibil omenește adevărul și frumosul, acea realitate inefabilă, divină, prefigurare a paradisiului ori a iadului suferesc.

- Iubirea adevărului, rațiunea iubitoare exprimată prin mijloacele de expresie estetică este ea însăși un act de creație care transformă și eliberează lăuntric pe om. Prin creația poetică universul material devine pentru o clipă transparent și o dovadă a existenței universului spiritual, imaterial, o formă de realizare a acestuia. Căci așa după cum sfințele icoane produc în mintea și percepția credinciosului taina prezenței harice și hristice adevărate, tot așa și o poezie autentică, inspirată de duhul adevărului face pe creatorii și pe iubitorii de frumos să simtă și să perceapă miracolul prezenței sacralului, a realității sfinteniei revelate prin cuvântul inspirat, prin cuvântul icoană făcătoare de minuni.

Teopoesis

- La început a fost Cuvântul. Lumina și întunericul nu erau încă separate și curgeau împreună în cascadele de dincolo de zăriștile transcendente. Și a privit Dumnezeu la torenții cascadelor ca în apa unei fântâni și a văzut că lumina devenea vizibilă doar în întuneric. Și pe cât întunericul era mai dens pe atât lumina strălucea mai tare. Duhul sfânt în chip de columbă plana între nadir și zenit dislocând cu aripile sale undele crepusculare ale spațiului-timp arcuit deasupra până dincolo de orizonturile nemărginirii. Apoi s-a pogorât Dumnezeu pe o scară în hăul întunecat al veșniciei, a luat de acolo un bulgăre de lumină, l-a frământat cu lacrimile sale de duioșie și l-a rotunjit în palme până a format cosmosul. Și a suflat duhul lui Dumnezeu peste câmpurile magnetice și peste fluxurile cuantice ale oceanelor subatomice și din genunea adâncă a nopții norii ionici au început să se agite până s-au ivit primii zori ai dimineții și de atunci până în amurg rând pe rând măgelele multicolore ale caleidoscopurilor de lumini celeste s-au fluidizat. Din spectrele stărilor de duh dintre ființă și ne-ființă lumile materiale au început să se închege și viața ca un firicel plâpând de clorofilă să se înfiripe. Cerul și pământul, apa și focul, ființele și lucrurile, toate au început să capete forme aparte și să se separe una de cealaltă sub presiunea forțelor gravitaționale. Mai târziu ca o părere de pe urmă a adunat Dumnezeu praful stelar care-i rămăsese pe degete încă de la facerea lumii, l-a frământat cu lacrimi de durere și de bucurie și suflând peste plămada aceea a creat omul după chipul și asemănarea Sa. Și i-a deschis Dumnezeu omului ochiul ascuns al minții și i-a pus inimii aripi de înger să se poată înălța până la El și minunându-se de ceea ce vede acolo

să le dea pe pământ la toate câte un nume prin harul și darul imaginației poetice.

- Dintru începuturi căile deschise omului pentru cunoașterea lumii au fost acelea ale intuiției și ale imaginației. Omul, animalul vorbitor, homo loquens, a fost binecuvântat de Creatorul său cu sensibilitate înțelegătoare, cu inteligență și limbaj poetic să se poată apropia mai ușor de tainele creației și urmând firul cuvântului revelat să poată pătrunde în peștera întunecată a inconștientului personal și colectiv pentru a scoate la suprafață făcliile de lumină ale cuvintelor inspirate ale teopoeziei aprinse în mintea omului cu scântelele inteligenței divine înainte ca intelectul omenesc să fi ajuns la starea de gândire conceptuală, logică și rațională și la cunoașterea adevărului obiectiv.

- Spectrele de lumină ale viziunilor teopoetice nu sunt cele ale inteligenței raționale, dar nu sunt nici iraționale, sunt mai degrabă non-raționale, intuitive. Nu sunt constelații, stele fixe pironite pe bolta cutiei craniene, ci sunt mai degrabă străfulgerări luminoase în noaptea conștiinței, stări de spirit fluide precum valurile unui fluviu neîntrerupt subteran de idei și de sentimente mai limpezi sau mai tulburi care în procesele creative ale minții omenești adună aluviuni de pe malurile albiei prin care trece, al raționalității și al sensibilității, și le decantează în iezerii inimii și ai minții cugetătoare și zac acolo și așteaptă până se limpezesc și de acolo din adâncurile lăuntrice în rare momente de inspirație și iluminare poetică țâșnesc la suprafață inopinat precum un izbur de lumină revelatoare.

- Starea de spirit intuitivă, teopoetică, inspirația și revelația teo-ontologică și onto-teologică, nu pot fi exprimate și împărtășite altora altfel decât prin mijlocirea limbajului poetic. Teopoesis, calea liberei cugetări, face posibilă și inteligibilă revelația, taina nepătrunsului. Fără darul contemplației, al imaginației și al exprimării poetice omul n-ar putea trece dincolo de orizonturile realității convenționale, s-ar putea ușor pierde într-un păienjenis de analize și de raționalizări abstractizante, de prezumții silogistice și de demonstrații duse până la imposibil, argumentum ad absurdum, care în ultimă instanță sfârșesc în înfundături logice și în paradoxuri. Teopoesis îl ajută pe om, animalul vorbitor, homo loquens, să poată ieși din labirint urmând ecoul propriilor cuvinte după ce a biruit minotaurul cel orb al istoriei, să-și poată aduce aminte ce a visat în noaptea aceea lungă în care s-a luptat cu îngerul, să poată vedea ce se ascunde dincolo de umbrele peșterii platonice, să poată găsi cuvintele cele mai potrivite pentru a destăinui semenilor viziunea poetică și beatifică a vieții și a creației.

- Acolo unde izvoarele teopoetice creative seacă, unde visul a dispărut, sufletele omenești precum turmele însetate părăsesc ținutul și pornesc în căutare de noi izvoare care să le potolească setea de cunoaștere

(continuare în pag. 23)

căutare de noi izvoare care să le potolească setea de cunoaștere sensibilă. De multe ori însă sufletele sunt nevoite să traverseze deșerturi fără apă, fără să dea de oazele sperate și imaginate. Dar visul și speranța nu se termină niciodată. Continuă până dincolo de viață și de moarte, în transcendență.

- Animalele simt, visează, comunică, poate chiar gândesc în felul lor, dar nu par a fi însetate de lumina divină, nici nu intră în starea de neliniște metafizică, nu sunt oricum preocupate să descopere harul și viziunea gloriei divine. Omul preistoric și cel istoric însă a intuit și simțit totdeauna că există ceva sacru, ceva nelumesc în om și în natură, în transcendență. Chiar atunci când omul nu a reușit să raționalizeze, să gândească, să conceptualizeze și să analizeze realitatea prin spectre și dioptrii abstracte și obiective, să gândească filozofic ori științific, omul a intuit și a văzut divinul din lucruri, din natură și din sine, din obiectele de cult religios pe care le-a venerat de multe ori până la idolatrizare. Omul sensibil însă a visat și a gândit din totdeauna religios și poetic.

- Religia s-a folosit de artă și de poezie ca de o fundație arhetipală, ca de schele de pe care să-și proiecteze și să-și înalțe suprastructura, cultul, riturile și ritualurile sacre. Prin spontaneitatea creativă, exaltarea poetică, prin viziunea spirituală asupra lumii și mai ales prin transcendența acestora, cultul religios a dat naștere la cultura sacră, iar cultura sacră a devenit existență în duhul binelui, al adevărului și al frumosului. În procesul de creare și de transmitere a valorilor spirituale, estetice și morale ale culturii, arta și poezia au fost la rândul lor informate, inspirate și transfigurate de spiritul religios. Energiile spirituale s-au întrupat în obiect artistic, în viziune poetică, invizibilul devenind vizibil.

- Nu există frumos fără de o anumită sensibilitate mistică și poetică, fără ochiul minții și al inimii deschis și pregătit să vadă lumina, să-i intuiască farmecul. Frumosul este rezonanța, reverberația din adâncul lăuntric a gloriei divine ascunsă după norii necunoscutului, în întunericul ființei și al conștiinței, dar care iese din când în când la suprafață să lumineze inima omului, să fie perceput prin harul și inteligența sensibilă care sălășluiesc în om.

- Ceea ce înobilează caracterul moral, esența ființei, existența întru Ființă, este redescoperirea frumosului din om și natură și înainte de toate inteligența sensibilă a Logosului care a creat și omul și natura și prin care s-a format frumosul moral și spiritual. Frumosul estetic nu este totuna cu frumosul moral și sublimul divin. Între frumos și legile morale există însă punți de legătură. Azimutul axiologic divin se extinde deopotrivă peste oceanul neliniștit al vieții omenești și al imaginației poetice.

- Arta are un rol moral și moralizator dar numai în măsura în care descoperind valorile estetice, sublimul, devenim mai conștienți și mai liberi spiritual depășind cercul îngust al intereselor meschine, dependența și venerația idolatră a bunurilor materiale și a celor intelectuale, a cunoștințele utile și inutile, de care avem sau nu avem neapărat nevoie și care în ultimă instanță nu ne

satisfac sufletește și spiritual ci devin de multe ori o povară în plus, un samar greu de cărat în pelerinajul nostru sufletesc prin pustiu existenței întru desăvârșire.

- Daimonul estetic însăși poate fi o ispită demonică, un păcat al mândriei, atunci când artistul sau poetul se consideră pe ei înșiși demiurghi, surse ale frumosului poetic, ale inspirației creatoare, ale harului divin. Creativitatea omenească este o manifestare și un efect al luminii... care i se revelează poetului, creatorului de frumos, gânditorului filozof și cercetătorului științific. Creatorii din toate domeniile cunoașterii obiective și sensibile au darul intuiției, capacitatea de a vedea, de a avea viziunea străfulgerărilor care le luminează la un moment dat noaptea ființei și a conștiinței. Harul lucrează și prin om, dar omul nu este sursa harului care li s-a dăruit.

- Impulsul creativ își are rădăcina în grundul divin. Înclinația, predispoziția creativă, capacitatea intelectuală, senzorială și rațională, intuiția și sensibilitatea estetică sunt ale artistului sau ale poetului care au fost binecuvântați cu darul și voința de a le cultiva, de a pregăti terenul, de a alege sămânța acelor flori ale spiritului care ne încântă simțurile estetice și ne fascinează mistic prin frumusețe. Dar ploaia de har vine totdeauna de sus.

- Lumea fenomenală, lucrurile și ființele, cele văzute și nevăzute sunt legate și organizate într-o ordine coerentă care în ultimă instanță face sens. Numai gândurile, ideile, sentimentele și visele omenești par de multe ori a fi dezorganizate și lipsite de sens. Cuvintele îl ajută pe om să-și organizeze haosul din sine, să creeze o lume lăuntrică sensibilă și rațională. Cuvintele poetice, teopoesis, îl ajută pe om să vadă că universul său lăuntric, firea omenească și lumea fenomenală în care trăiește și din care este parte intrinsecă sunt frumoase, sunt o reflecție a ordinii și a gloriei divine.

- Viziunea gloriei divine este posibilă, devine vizibilă fie și ca prin ceață ori oglindă afumată, prin hierofanii, revelații, limbaj poetic, simboluri și metafore. Ceea ce era tainic și nebănuat devine viziune, realitate și logică poetică. Harul divin se manifestă estetic în existența și conștiința poetului în chip de cuvinte, de imagini arhetipale, de metafore, în epifanii și viziuni extatice, în teofanii, în teopoezie.

Din volumul „**Marin Mihalache - TEOPOESIS, eseuri filosofice**”, Mirco Publishing, Chicago, USA, 2001”

Florin LOGREȘTEANU

CLIPA DE SINCERITATE

La cincizeci și șase de ani împliniți, Ion al Anei își bănuiește sfârșitul aproape. Gânduri depresive îl însoțesc peste zi; visuri coșmarești îi tulbură nopțile...

Bărbatul suferă de o maladie rară, căreia medicii nu-i dau de capăt. Puțin curaj i-a insuflat preotul cel bătrân, la ultima spovedanie. Cuvintele părintelui i s-au părut înțelepte:

„De moarte ne temem toți, fiule, nu o putem evita. Mai devreme sau mai târziu..., indiferent de vârstă și rang..., **acolo** mergem. Moartea deschide calea domniei spiritului, vieții adevărate: **mors ianua vitae**, moartea poartă a vieții, ca să înțelegi.”

Ion al Anei a crezut că înțelege. Din ziua aceea, reflectând la cuvintele preotului, încearcă un sentiment amestecat de bucurie reținută și de teamă. Întins pe patul de scânduri, în grădina din spatele casei, se simte disputat de cer și pământ, în egală măsură...

Moartea – o necunoscută, în schimb, viața lui alături de Ana ascunde și mai multe necunoscute. Cea mai chinătoare: l-a iubit Ana cu adevărat ?... De-a lungul celor aproape 20 de ani de conviețuire domestică, femeia i-a oferit puține certitudini. Fată săracă, fără prea multă școală, s-a îndrăgostit de la prima vedere de „domn director” al Centrului de achiziții a materialelor re folosibile din sat și după nici o lună i-a venit în casă, soție aproape copil, surprinzând comunitatea rurală. Curba imprevizibilă a existenței lui, marcată până atunci de o burlăcie fără nicio perspectivă de a scăpa de ea prea curând sau niciodată îl proiectase, pe neașteptate, în rândul oamenilor „așezați” din satul său. Avea o familie și o nevastă iubitoare, chiar dacă mult mai tânără decât el. Se putea considera norocos...

Iat-o pe Ana... Îmbrăcată în rochița ei înflorată, cum-părată de la târg cu doi ani în urmă și o bluziță puțin decoltată – zilele de toamnă sunt calde -, se strecoară printre tufe de liliac spre locul unde Ion contemplă cerul, încercând să scape de gândurile prăpăstioase sădite, involuntar, în sufletul lui, de cuvintele scripturii, invocate, apocaliptic, de preotul cel bătrân:

„Din pământ venim, fiule, și-n pământ ne vom întoarce, fiecare la vremea lui... Voia Domnului...”

Ana, numai zâmbet, cald, matern, ascunzând, în fața soțului, starea de îngrijorare, așază lângă el o plasă cu puțină mâncare și un ulcior cu apă:

„Mă reped la mama. A trimis vorbă că nu se simte în putere. Îi fierb o ciorbiță de legume și mai deretic prin casă... Mă întorc spre seară...”

„Dar...”, încearcă Ion un protest vag, însă renunță repede.

„Să mănânci, loane... Și să-ți iei boabele... Cum a zis

doctorul. Boabele verzi, înainte de masă. La sfârșit, celelalte.”

„Bine, bine...”

Femeia se îndepărtează fără ca el s-o urmărească cu privirea... În schimb, imediat după ce ecoul pașilor femeii se stinse, în mintea bărbatului reveniră vechile temeri. Unde plecase Ana?... Soacra lui locuia în partea opusă a satului, trei rânduri de case mai încolo; sat mic de luncă, lesne de străbătut cu piciorul în mai puțin de-o oră. Or, Ana ieșise din curte fix la ceasul sosirii cursei în stația Căminului cultural, unde se imbarcau cei care aveau treabă la oraș sau în satele învecinate. Bănuia că femeia așteptase sosirea autobuzului... Ca o confirmare a sumbrei prezumții, în același moment, auzi uruitul motorului mașinii. Făcu eforturi să se răsucescă înspre uliță, deși n-avea nicio șansă să zărească autobuzul și, cu atât mai puțin, să se convingă că Ana se afla în mașină, spre oriunde: la oraș, sau numai într-un sat învecinat... Reveni pe spate, fixând cerul. Acolo, sus, cineva vede și judecă, i se spusese. Dar tace. Nu-și avertizează ființa creată de El însuși: loane, nevasta ta, luată cu cununie și împărtășită din poruncile mele legate de sfânta legătură a cununiei, te înșală și ignoră ceea ce Eu am hotărât pentru căsnicia voastră... Și, ca să-l liniștească oarecum, duhul sfânt mai adaugă ceva, ceea ce, după părerea lui Ion, ar fi gândit chiar Domnul: La Judecata de apoi, voi avea Eu ac de cocoul ei, dar, până atunci, tu ești lipsit de putere asupra femeii tale, omule !... Suferă, fiindcă frumusețea trupului femeii ți-a întunecat mintea. Nimic nu trebuie luat după aparențe, căci aparențele ucid iar duhul lui Dumnezeu este un prag greu de trecut de oameni... Sunt, de fapt, cuvintele bătrânului preot, pentru a-l liniști, ignorând gura lumii care de la început n-a agreat unirea lui Ion cu Ana, o copilă cu mult mai tânără decât el; ceea ce-i va cere ea, el nu-i va putea oferi, izgonind din casa lor ce a propovăduit înțeleptul Isaia: **duhul înțelepciunii și al înțelegerii, duhul sfatului și al tainei, duhul cunoștinței și al bune-credințe...** Bătrânul preot a încercat, în schimb, să-i alunge temerile:

„Duhul Domnului trezește în om stări trecătoare... De-am putea face în așa fel încât ceea ce e rău în noi să nu urce spre Dumnezeu pe care îl slujim... Dar nu !... Ochiul Domnului este pretutindeni și este în noi. Nu te poți ascunde în tine însuși...”

Ion ascultă în tăcere cuvintele părintelui. I-ar spune: Împărtășește învățătura ta și Anei. De ce n-o faci ? Ea are mai multă nevoie de sfaturile tale. Mie, îmi oblojesc rana din suflet, atât. În rest, nimic nu se schimbă... Însă cum să-i ceară acest lucru părintelui, duhovnicul său?... N-o face...

Târziu, către prânz, Ion se ridică din patul de lemn, face câțiva pași prin grădină; prin ceea ce a fost odată grădină, astăzi numai un teren îngrădit, în care pomii și puținele flori rămase în viață agonizează. Lui Ion în schimb, gândul acesta nu-i trece prin minte.

(continuare în pag. 25)

„Ca și omul – i-a spus preotul – grădina îmbătrânește, își pierde prospețimea și coloritul. Nimic nu e veșnic. Așa e firea...”

În primul an de căsnicie cu Ana, femeia lui adora grădina. Își petrecea toată ziua aici, mângâind florile, îngânând păsările, ciugulind din fructele pomilor. În zilele calde, prânzeau în grădină, la măsuța joasă cu trei picioare. Atunci aduseseră patul fiindcă Anei îi plăcea să ațipească la umbra nukului, astăzi, un schelet lemnos care nu mai înfrunzește. Ceea ce-l pune pe gânduri...

Ion și Ana au iubit nucul falnic, puternic și plin de viață mai mult decât pe ceilalți pomi fructiferi din mica lor grădină. Mărul, părul și cei doi cireși existaseră și înainte ca el, director la Centrul de achiziții din sat și ea, absolventă de opt clase, cu perspective de a suplini în fiecare an chiar pe fosta ei învățătoare, detașată în interesul învățământului, la școala de centru din orașelul învecinat, să hotărască să-și unească destinele și să trăiască în casa bătrânească a domnului director. Pe-atunci, hotărâseră să planteze chiar în mijlocul grădinii un puiet de nuc fiindcă – auziseră amândoi -, nucul aduce noroc și plozi unei familii. Copii n-au avut, dar fericirea nu i-a ocolit... Așa crezuse ea, așa crezuse și el... N-au prevăzut ce avea să se întâmple mai târziu: din motive cărora nu le-au găsit noima, nucul s-a îmbolnăvit și s-a uscat. Cei doi soți și-au propus să-l scoată și să-l înlocuiască cu un alt nuc. N-au mai făcut-o. Ion s-a îmbolnăvit, s-a pensionat iar femeia lui se descurcă cum poate, îngrijind doi oameni bolnavi: soțul șubrezit de o maladie ciudată și mama, văduvă și becisnică...

De obicei, seara târziu, Ana se întoarce acasă, epuizată de grija mamei bolnave. Așa îi spune lui Ion. El observă că e îmbujorată la față, ea motivează că afară s-a răcorit, deși, peste zi, soarele a fost generos. Nu-și explică de ce și nici Ion nu insistă pe acest subiect. Este sfârșitul verii, aproape toamnă și vremea devine capricioasă. Probabil, și boala lui căreia nici doctorul navetist din sat nu-i găsește leac...

În bucătărie, pregătind o cină frugală, Ana cântă. Bărbatul ciulește urechile, dă aparatul de radio cu tranzistori pe silențios... Chiar cântă... Îngână ceva, o melodie populară, probabil... Iat-o pe Ana, intră în camera lui cu boabele pentru înainte de masă și o cană cu apă. Ar vrea s-o întrebe de ce cântă, dar n-o face. Evită s-o tulbure. O bănuială mai veche devine un vierme care-l roade pe dinăuntru. O bănuială niciodată confirmată...

„Mă-ta se simte mai bine?...” întreabă.

Cu siguranță, Ana se poate bucura de semnele de însănătoșire ale mamei... Ar cânta și dacă el s-ar simți mai bine. Deocamdată, maladia inexplicabilă care-i macină lui, pe zi ce trece, sănătatea, nu-i poate aduce femeii zâmbetul pe figură...

„Da de unde, Ioane! Îl surprinde nevasta. Nicio ameliorare... Măine, mă întorc să-i spăl câteva trențe. E mama mea, totuși...”

Atunci, de ce cântă Ana?... Întrebarea îl sâcăie mai rău decât boala necunoscută care s-a cuibărit în el în acest al cincizeci și șaselea an al vieții...

Într-o altă noapte, mamei i-a fost mai rău. Ana nu s-a întors acasă și nici în ziua următoare. Ion s-a descurcat cum a putut. Nu e căzut la pat, chiar dacă se simte lipsit de vlagă. Mai ales, când i se năzare c-o aude pe Ana

cântând prin casă...

Medicul de familie continuă să-l viziteze la două-două zile. Nu anticipează diagnosticul, dar i se pare că starea bărbatului este mai bună. Ion îl contrazice de fiecare dată:

„Simt eu, domne doctor, că nu e bine... Mi-a revenit sângele în obraji și a dispărut paloarea, spui dumneata. Dar nu și slăbiciunea, care mă țintuie la pat cât e ziua de lungă. Abia dacă mai pot face câțiva pași să-mi iau o cană cu apă...”

Despre deplasarea la oraș, la policlinica pentru care i s-a făcut trimitere, nici nu poate fi vorba. Cum să se deplaseze cu autobuzul în halul în care se află?...

„Doamna Ana...”, încearcă medicul de familie să-i sugereze.

Ana l-ar putea însoți la oraș, dar în ultima vreme plecările de-acasă la mama ei sunt tot mai dese. Bătrâna trebuie ajutată să supraviețuiască, să-și trăiască zilele câte i-a mai lăsat Dumnezeu. Ion?... Deocamdată se descurcă și singur, are o vârstă când nu e totul pierdut. La 56 de ani nu te gândești la moarte. Și totuși...

Bărbatul a început să piardă în greutate, dar asta fiindcă nu prea mănâncă, crede Ana. De multe ori, când se întoarce acasă, găsește mâncarea neatinsă. Își ia boabele, bea ceaiul din infuzie de plante și doarme cât e ziua de lungă. Asta bănuiește nevasta. El îi spune că nici nu a închis ochii, se teme să adoarmă fiindcă atunci începe coșmarul... Tot felul de vise care-i tulbură somnul. Îi mărturisește și vecinului dinspre grădină, preotul, temerile. Părintele îl ascultă răbdător iar la sfârșit îi repetă aceleași cuvinte pe care, probabil, le spune și enoriașilor la biserică:

„În orice făptură omenească, loane, moartea și viața coexistă, altfel spus, apare o tensiune între două forțe opuse. Moartea, la un anumit nivel, poate însemna condiția unei vieți superioare, la alt nivel...”

Ion nu înțelege ce vrea preotul să spună, dar nu pune întrebări lămuritoare. Probabil, dacă Ana ar fi fost acasă și l-ar fi ascultat pe părinte, ar fi priceput tâlcul acestor cuvinte... În schimb, nevasta n-a mai ajuns acasă, de la mama ei, de două zile și nici vorbă nu i-a trimis prin cineva din sat. Cu siguranță, bătrâna se simte mai rău ca înainte. La vârsta ei de aproape 80 de ani, boala nu cedează...

În singurătatea casei, bărbatul rătăcește cu gândul de la una la alta. E foarte bolnav și, cu siguranță, are zilele numărate. Totuși, o speranță îl încearcă: dacă Ana i-ar fi aproape, ca pe vremuri, trupul lui s-ar putea întrema și și-ar redobândi vigoarea... Știe că nu-i va cere s-o facă. Nu din mândrie. Vrea s-o menajeze, Ana să nu bănuiască ce-l roade...

Dar iat-o întoarsă acasă. Nu pare deloc obosită după nopțile nedormite, veghindu-și mama. O mătușă i-a dăruit un șal lung din mătase. Îl poartă în jurul gâtului fiindcă în încăperea e frig, a venit cu adevărat toamna și, cât a fost ea plecată, Ion n-a făcut focul în sobe. Când se retrage în bucătărie sau trebăluiește prin prispă, Ana cântă... Sau numai lui i se pare că nevasta fredonează o melodie populară despre dorul de iubire. În dimineața următoare, când ea îi spune că se întoarce la mama bolnavă, Ion izbucnește:

(continuare în pag. 32)

Boem@ (144) 2/2021

Cristina ROȘU

Viață în nuanțe de gri sau Orologiul de nisip

În 2009 (ediția a II-a - 2014), Petre Rău și-a surprins cititorii cu **Orologiul de nisip**, un roman despre timpul nerăbdător și amăgitor, fragilitatea ființei, iubire și eșecuri sentimentale, valori și pretense valori, familii destrămate, o lume superficială dominată de politica interesului și patima acumulării, școală, vocație, suferință, credință, secrete și pustietăți sufletești, autoiluzionare și moarte.

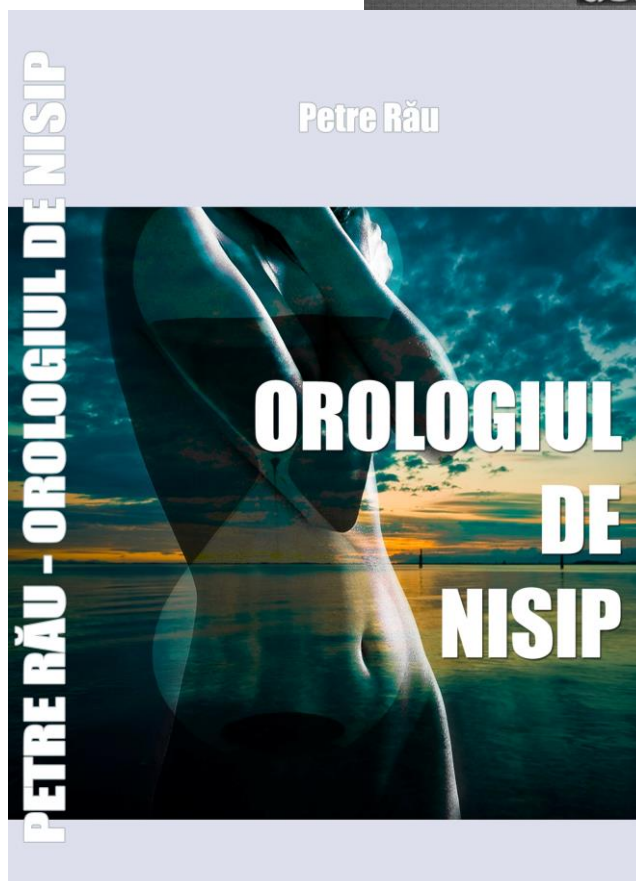
Prin apelul la acronie, elemente de anticipare, diversitatea aspectelor relevate de naratorul extradiegetic captivează cititorul. **Orologiul de nisip** este un roman citadin (acțiunea se desfășoară într-un "oraș de pe malul Dunării", un topos recognoscibil), realist (prin observarea realităților economice și politice, prezentând ascensiunea în lumea academică a celor cu susținere politică), social (o societate în tranziție), familial (familii în care comunicarea e sporadică, banală, de complizență etc.), sentimental (povești despre iubiri și așa-zise iubiri), personagial (povestea Magdei, femeia care nu a aflat niciodată ce este iubirea și a trăit doar cu iluzia ei).

Titlul este metaforic, simbolic, justificat în raport cu textul, fiind decodificat în cuprinsul romanului: un "semn al punctualității" eroinei, dar și de cititor (fiecare individ are propriul orologiu de nisip), căci "marele oraș de la Dunăre" părea că "mai respira doar de pe urma marelui combinat", dar semăna tot mai mult cu "un mormânt deschis" și într-un astfel de topos destinele sunt iremediabil afectate.

În centrul atenției se află Magda, prezentată în mediul profesional și familial. Magda "trăiește un coșmar" în vecinătatea unui șef agasant pentru unii, care uza de amenințări și sancțiuni. Stresul zilnic de la muncă și faptul că "avea salariul cel mai mic dintre colegii ei" o determină să-și suplimenteze veniturile, să lucreze și la o facultate particulară. Magda cea "deșteaptă, cultivată și talentată", soție de profesor universitar apreciat, cade așadar în capcana de a-l "ajuta" pe unul dintre directorii întreprinderii, inițial printr-o evaluare părtinitoare a studentului Codruț T., apoi prin lecții particulare contra unei sume generoase pe care "Magda n-ar fi îndrăznit să o pretindă". Ea nu uită de responsabilitatea față de propriul copil, de soțul care a început să-și risipească salariul de dragul consu-mului de alcool. Acceptă aceste "lecții în particular", îl întâlnește astfel pe dl. director T., Vlad, "bărbat elegant", cu mașină de serviciu folosită în scopuri personale și pătrunde astfel într-o "lume în care lucrurile se învăteau altfel".

Se bucură doar o jumătate de an de această lume nouă, a favorurilor, căci soțul ei, Dragoș, a murit, în biroul lui de la facultate, deși nu avea boli cronice. Poate multă nefericire atenuată temporar de alcool. Moartea soțului o destabilizează, dar și mai mult o debusolează dna. T., care o sfătuiește să renunțe la doliu, căci vede în propriul soț un om "pe care Dumnezeu îl ține prea mult în viață ca să îi chinuie și pe alții", Magda interpretează greșit această confidență ca dovadă de prietenie și, cu toată prezentarea domnului T. în culori sumbre, Magdei

Boem@ (144) 2/2021

bărbat politic, destul de cult, cantonat într-o căsnicie doar de dragul copilului. Așa gândește femeia pentru care căsnicia "a fost o lungă resemnare", care renunță la hainele de doliu din gelozie, adevăruri pe care nici propriul ei fiu, Cosmin, nu le-a bănuț.

Trăind o singurătate în doi, apoi o apăsătoare singurătate ca văduvă, îndrăgostită fără speranță de Vlad T., Magda trece repede de la icoane la ghicitul în cărți și în cafea, apoi decade - uită de norme și de respectul de sine - în relații pasagere, discutabile, de la cunoscuții lui Vlad la studenți, ca brăileanul Cezar. Între dezlegări de farmece pe la femei recomandate de preoți (?!), chinuită de gelozie, de apeluri telefonice bizare, face din viața personală a directorului T. subiect de presă, primește reproșuri și amenințări și nu realizează că se distruge. Pe patul de spital, după moartea în condiții dubioase a directorului T., care o plasează în categoria suspectilor, îi face fiului ei, Cosmin, mărturisiri dureroase, neașteptate pentru acesta.

Romanul **Orologiul de nisip** este o demonstrație a faptului că trupul este de multe ori o haină prea dureroasă pentru sufletul dat și că spiritul, liantul dintre trup și suflet, trece prin schimbări nefaste.

(Petre Rău - "Orologiul de nisip", editura InfoRapArt, 2009/2014)

Lucian ADULMEANU**Stacojiu**

Aflu târziu că martie este luna poeziei, aş fi pariat pe noiembrie sau februarie, ultimul cenaclu sau carnaval, mai puţin februarie din anul din urmă când am învăţat să izolăm lumea pe dinăuntru, undeva s-a greşit la cântar sau nu ar mai fi trebuit să adăugăm vreascuri umede sub pirostriei, jumătate din concentraţia culorilor calde ni se cere înapoi, nu ştiu cât am folosit din ea la stacojiul cortinei, într-un asfinţit oarecare, se cer înapoi şi cuvintele nespuse la timp, vor fi topite într-o rugăciune comună.

Mâl

Într-o discuţie între amici nu folosi fricative, el un şef oarecare la cfr cu un răs totuşi sacadat, actriţa de la radio da graseind povestea cum şi-a frecat zestrea cu nisip şi ca să iasă mai frumos adaug eu visele cu leşie, înghiţi stoicismul de la americani cu lingura cea mai mare, seninul se reflectă în apă din găleţi de tablă spoită, departe rulmenţii unei balastiere vin cu argumentul mecanic în disputa dintre Nafta şi magistrul Septembrie coborâţi la câteva picioare în mâl deasupra nivelului mării.

Ambuteiaj

Din cuvinte nu poţi face până la urmă o împletitură de şters pe tălpi, a trecut vremea când la o conferinţă structuralistă se vindeau bilete mai multe decât la o dramă existenţialistă, locul cel mai bun dintre lumile posibile nu se mai câştigă în jocul cap şi pajură, digestia bună a devenit trăsătură de caracter, cine a trezit la viaţă reptila prin şoapte galvanice o poate reabilita în regnul animal prin trucuri din Cicero cu perucă de marketing, o poate sălta câteva locuri pe scara evoluţiei şi printre foiţele de ceapă ale creierului în defileul conştiinţei de sine nefericite, mai adânc trecutul e ca un buncăr în care te refugiezi la prima cătătură oblică a celui intrat în ambuteiajul de la ora 5PM.

Prima zăpadă

Despre unghiul sub care cade înţelepciunea peste oameni, ca prima zăpadă la sfârşit de noiembrie, aşa cum cade printre braţele compasului marelui geometru oţios ca un funcţionar la sfârşit de program sau la sfârşitul unui imperiu pentru care nu se mai poate face nimic, fiecare colecţionar maniac este un mic Noe, ascunde prin scobiturile din tocul uşii câte un exemplar din lucrurile rare înainte de invazia virtualilor more geometrico d-le Baruch, ştim ne lipseşte euphoria, sentimentul, avem respiraţia scurtă sau cum se zicea în limba geambaşilor avem foi.

Aluviuni şi sedimente

Detricalul care ne ţine loc de soare detrisul psamit nu ţine loc de psalmi, ecranele late ţin loc de lande vizitate altdat pe biciclete de clanul villon-cioran, în miopia mea văd ciuperca ieşită ca o cocoaşă din fiecare lucru, din verbele de mişcare curge lutul lichid ca fierea de urs tibetan în poţiunile secrete ale călugărilor budişti, fecioare în cămăşi de in îşi sfâşie poalele să umple crăpăturile făcute în cuvinte de câte-o crainică la televizor.

Reflexe

Femeia vraci credea în borcanele ei cu lipitori nu avea habar de texte hipocratice, permanganatul de potasiu nu joacă suficient în conservarea încrederii în sine, belciugele reflexelor necondiţionează în taurul legat la par cât numeri până la trei, atv-urile au timp să o taie prin ceva care vine din trecut dar nu are destulă voinţă să forţeze poarta închisă.

Calendar

Prima duminică din anul bisericesc, strâng roşii mama frunze de pătrunjel, preotul Grigore citeşte toţi adormiţii din cimitir, soarele ţine încă strâns cu colţii de manta, să nu ne fugă vara de sub picioare, poate de asta piciorul drept îţi amorteşte, ochii rămân pe foaia de strajă, ideile ar trebui sortate în septembrie ca nişte cartofi: mari, mici şi de sămânţă, nu întrebaţi pe vreun profesor flegmatic de biologie, ar mai găsi vreo două-trei categorii, când aude că nu e vorba de feluri de a iubi, dă a lehamite din mână, caută orice discuţie în care e vorba de sentimente şi euphorii, el are ultimul argument, el ştie sensul culorilor calde pe piele şi în ţesăturile bătute mărunţ în piua zilelor.

Noiembrie

Matematic vorbind de la 7 n-au mai găsit împărăţi în sfârşit luna când berbecii calcă pe muchia copitei sâmburele de strugure nu mai roade ascuţit teocul la ccd nu se organizează cursuri de panspermie istoria nu e o femeie aventurieră ajunge la trecerea la nivel cu calea ferată - Buhuşi a rămas fără evrei, dar are cel mai frumos muzeu sinagogă – şi se gândeşte de două ori dacă mai are vreun rost, apoi se strânge ghem ca regina stupului şi se pregăteşte s-o crezi tu de hibernare, câteva cuvinte încearcă vremea cu degetul.

Lucia PĂTRAȘCU

SACUL CU PĂMÂNT ȘI VISE, de Florin Bogdan BOITAN (debut editorial)

Volumul de versuri „**Sacul cu pământ și vise**”, semnat de **Florin Bogdan Boitan**, tipărit la editura Lucas, Brăila, cuprinde în cele 110 pagini un număr de 74 de titluri. Sunt poezii scrise în prozodie clasică, pe care cititorul le-a mai întâlnit pe pagina de facebook a autorului sau în vreo antologie și care, reunite în acest fel, constituie un debut editorial absolut, sub un titlu neașteptat, o metaforă ce adună în **sacul cu pământ** semințe de **vise** lirice, așezate intenționat astfel, pentru a înflori și a rodi într-o primă carte de poezie. Nici nu bănuiește cititorul ce taine mai pot răsări în viitor din pământul rodnic al trăirilor autorului!

Este interesant acest debut editorial! Spuneam mai demult că Bogdan Florin Boitan este un condeier aflat la început de drum care, fără a abdica de la o *minima moralia* a eticii lirice, combină noutăți lingvistice, ce se revendică de la lecturile sale (a se vedea referirile la Euridice, Prometeu, Odin cel Orb, Psyche, Hades, Sarmis, Bendis, Tethis), pentru a se întoarce apoi cuminte la un „soldat necunoscut” și la atât de românescul „*cer cu Ane*”, sub care își așază creația, asemănând-o cu „*Egreta ce zboară pe cerul cu Ane / Ești viața din clipa ce-mi curge prin palme.*” (Cine ești?, pag. 30) sau la idilicul „*plai cu Mării*”.

Într-o prozodie curată, cu rimă încrucișată, îmbrățișată sau împerecheată, cu metafore uneori îndrăznețe, datorate termenilor bogați în detalii tehnice și anatomice, alteori line și gingașe: „*Cu părul răvaș pe un nor rătăcit // Aripă de înger culcată pe nor*” (Pictează cu frunze, cu toamna din noi, pag. 49), ori: „*Din seva dulce care se prelinge / Pe buzele-ți suave ca destinul / Aș crede că-am putut gusta divinul / Cu dragoste pe trupul tău aș ninge*” (Femeia mea, a inimii vestală, pag. 16), comparații suave: „*Un răsărit – surâsul tău – senin*” (Și ce frumoasă este această lume, pag. 17) și pot fi enumerate multe și neașteptate exprimări (o *basma de șoapte; dintr-un cioc de ciocârlie / beau a trilului culoare; bolta tălpii tale îți purta sărut de rouă*). Mijloace stilistice multiple și subtile, ce îi vor demonstra cititorului calitatea poeziei din acest volum, ca fiind o creație cu o aproape perfectă identitate între autor și posibilitățile sale spirituale, ca un balans armonios între aparență și esență, ce dorește a degaja existența unui parfum liric special, acumulat în gândurile și trăirile sale, ce se sublimează în metafore deosebite împrumutând adesea nuanțe aforistice. Doar uneori vocabularul poate părea simplu, însă valențele semantice rămân întotdeauna originale, încărcate de sentimentele proprii, ce jonglează cu o nuanță interesantă în jocul alterității, prin care poetul are intenția de a-și apropia în mod empatic cititorii, cooptându-i la o lectură aderentă și comprehensivă.

Acest poet, pentru care „*darul cunoașterii jertfă primește*”, își adună timpul, își trăiește iubirile, își admiră

iluziile, le trece prin matematica proprie trăirilor sale și scrie, ca într-o mărturisire: „*Cu apă și cu foc să scriu aceste rânduri.*”

Arhitectura versificației joacă țințar între versuri lungi, foarte lungi, de 16 silabe (uneori și pestel!): „*- Hai te-nduplecă, divino, de frumoasă-mi poezie! / Braț la braț să mi te-alături, să zburăm prin galaxie, / Vis de vis să leg cu tine, Cronos să ne însoțească, / Purtând trenă după sine, toată oastea sa cerească...*” (Peste lacuri amuțite, pag. 32) sau poezia „*S-au întors acasă Magii în Grădina poeziei*” (pag.78): „*Cei trei Magi grăbiră pasul, îngeri mii le poartă trena, / Purtând cușme frigiene cum se poartă la Ravenna, / Aur, smirnă și tămâie în desagă ei au pus, / Steaua le arată drumul către ieslea Lui Iisus.*” și versuri scurte, de patru-cinci silabe: „*Dormei pe valul / Tăcerii-albastre, / Dormei sub valul / Iubirii noastre.*” (Și cei ce te iubeau, te așteptau răsând, pag.20). Mai interesant, cititorul va întâlni poezii cu numai o strofă, un catren, ce exprimă chintesența gândului: „*Și dacă scrii, plătești un preț anume, / Căci rănille le-ngropi printre cuvinte, / Iar dacă astăzi ești mai viu în lume, / E... c-ai murit c-o zi mai înainte.*” (Și dacă scrii..., pag. 12), două strofe „*Strângând la piept un fir de veșnicie*” (pag.40) sau un șuvoi revărsat de 33 de strofe, ca în poemul ce poartă titlul „*La margine de vise*” (pag. 60). Dar și poezii așezate în strofe de trei, patru, cinci, șase, opt versuri, după cum inspirația a dorit să comande condeierului în clipa de grație a inspirației.

Iar faptul că autorul introduce în paginile acestui volum câteva sonete, fie genul de sonet

(continuare în pag. 29)

italian, petrarchist, ce cuprinde o octavă cu două catrene și un sextet cu două terține, fie sonetul englez, shakesporean, cu trei catrene și un cuplet de două versuri (*Tu, biet poet...*, pag. 11), este dovada că Florin Bogdan Boitan a pornit hotărât pe drumul poeziei și că în următoarele volume va încerca toate formele de versificație, până când desăvârșirea îi va împlini căutările.

Nici tonalitățile nu sunt uniforme sau plictisitoare. Sigur că apar influențe, ce schimbă puțin netezimea lirismului propriu, fără a deranja și fără a induce ideea de imitație. Pur și simplu, este vorba de faptul că autorul se simte cuprins de nostalgia versului popular și atunci se desfășoară ca în iureșul unei sârbe înfocate: **„Arzi sub tălpi pământ, Mărie, / Sub nojițe, sub opincă, / Gleznele sub broderie, / Sfarmă ritmuri pe tilincă.”** (Mărie, pag. 47). Sau, prins sub vraja ritmului eminescian, autorul joacă dubitativul grammatical, păstrând aceeași prozodie, asemeni poetului nepereche: **„Ce dacă stele cad în vânt, / Se risipesc într-una? / E ca pe tine să te cânt, / Ca tine, nu-i niciuna.”** (Ce dacă, pag. 55). Însă stilul versurilor sale au o aură de mister, cu efecte poetice deosebite și cu armonia bine structurată a versului.

Așa cum am mai arătat, maniera în care își brodează versurile este tapetată cu figuri de stil special alese, în care epitelele și metaforele strălucesc prin țesătura strofelor serioase, sobre. Dar și ale acelora cu nuanțe ludice: **„Soarele pe jumătate își puse pe nas monoclu / Însă luna, ștrengăriță, după deal făcea cu ochiu* / lute-și trase demoazela ale sale, fine, dresuri, / Se topise printre gânduri prin obscure înțelesuri.”** (Peste lacuri amuțite, pag. 32), ce fac din poezia acestui condeier o adevărată delectare pentru cititorul aderent la trăirile sale.

Temele poeziilor sale sunt multiple, cu o largă respirație, deși condensate în acest volum nu foarte voluminos. Poetul dorește să atingă întregul corolar al sentimentelor, așa cum îi dictează trăirile sale interioare. Dragostea, cu toate valențele ei cunoscute și recunoscute: de Dumnezeu, ca o stare dătătoare de speranță; de patrie, în care meleagurile dăinuirii noastre trebuie apărate; de istorie, ca singura bogăție ce nu ne-o poate lua nimeni; de femeia care întruchipează mama, iubita, născătoare de viață și destine: **„O aripă în cer, un Prometeu, / Ce stă de strajă peste zări senine.”** (Mama, pag. 87) ..., respectul pentru tot ceea ce înseamnă datoria de a păstra coeziunea neamului și grațitudine pentru statornicia lui, dar și dezamăgirea pentru ceea ce se întâmplă: **„Unde-ți este, țară, zestrea strămoșească? / La fereastra casei stau pândind vulpii? Unde-ți e credința, poarta ta cerească? / Scumpă Românie, unde-ți sunt eroii?”** (Pe Donul liniștit, pag. 80)

Deși acest volum este un debut editorial, versurile au o profunzime în care interrelația prietenoasă *ființă-spațiu-timp* denotă o influență continuă, ce se află la intersecția între trăirile sufletești, evoluția gândirii poetului și Creator. A rezultat o poezie a harului ce i-a fost hărăzit pentru a crea versuri scrise într-un stil deosebit, personal, în care frământările interioare ies ca un scut de lumină, să limpezească prin cuvânt perspectiva ființială a autorului liric, cel care, într-o permanentă căutare a sinelui, prin versurile acestui volum, întreabă, cercetează și dă răspunsuri, vibrează, contemplă, definește și luminează, dorind

să contureze creației sale o caracteristică pluridimensională.

Cităm pe poetul Ion Alexandru, cel care spunea că: **„Pentru a-și înțelege sufletul, omenirea are nevoie de poezie.”** Felul în care autorul acestui volum înțelege arta poetică cu itinerarul ei bine stabilit (emoție – creație – exprimare) determină un simț al poeziei deja frumos conturat, în care talentul și creativitatea își caută egalitatea de șanse. Viitorul său literar va confirma acest lucru în scrierile acestui poet promițător.

Florin Bogdan Boitan, semnatul volumului **„Sacul cu pământ și vise”**, aduce în fața cititorilor o creație lirică specială, cu o poezie bună, plină de sensibilitate, armonios alcătuită și care îmbracă într-o mantie de sinceritate toate trăirile sufletului său, dorind să releve ceea ce spunea Zoe Dumitrescu Bușulenga: **„Poezia echivalează aproape cu o rugăciune. În poezie te cufunzi pentru a te întoarce cu frumusețe. În rugăciune intri pentru a te integra absolutului”**.

Incitarea la lectura acestei cărți, într-o lume și un timp debusolant, este, de fapt, o frumoasă invitație la reîntâlnirea emoționantă și modelatoare cu frumosul, cu valorile și virtuțile poeziei, încununată cu forța trăirilor interioare într-un **„moment magic, de o mare intensitate, (...), când penița, încărcată cu gândurile autorului, se pregătește să le însuflețească prin cuvinte”**, așa cum spune poetul ca o metaforă a gândului său.

Lucia PĂTRAȘCU

Mănunchi de frumuețe pe valuri alintată

[Georgeta OANĂ-MUSCĂ - MURMUR
DUNĂREAN, editura Beta, 2019]

Noul volum de versuri **„Murmur dunărean”**, semnat de poeta **Georgeta Oană-Muscă**, tipărit la Editura Beta, București, 2019, aduce în fața cititorului un mănunchi de frumusețe murmurată de nostalgia dunăreană, fără de care niciun om, care s-a împărtășit cu sunetul apelor sale nu poate trăi rotund, oriunde l-ar purta valurile vieții.

Georgeta Oană-Muscă, autoare a cinci-sprezece volume de versuri, dintre care șase titluri cuprind poezie pentru copii, unul cu epigrame și o *Antologie de autor*, colaboratoare în reviste literare de prestigiu, participantă la diferite antologii colective din întreaga țară, deținătoare a numeroase premii și diplome de excelență, este un autor care nu ar mai avea nevoie de vreo prezentare, deoarece toate aceste realizări ale sale ne dovedesc faptul că avem în fața noastră o poetă cu o imaginație bogată, în care jocul metaforelor, distilat în amprenta lirică a trăirilor, îmbracă fericit, cu o forță de sugestie reflec-

(continuare în pag. 30)

xivă, proaspătă, toată tematica pe care a abordat-o în versurile sale, ce izvorăsc din nesomnul nopților zdrențuite de gânduri, pline de tăceri în care spiritul creativ devine singurul stăpân, însetând după stabilitate sufletească într-o interioritate în care s-ar putea afla necesitatea desăvârșirii.

„Mi-am dorit ca aceasta carte sa fie o carte a iubirii; a iubirii pentru semenii, divinitate, natură, dar mai ales a iubirii pentru Dunărea mea dragă!”, astfel își motivează apariția acestui nou volum de versuri, intitulat **„Murmur dunărean”**, poeta cu **„suflet de rouă”**, așa cum am numit-o la prima întâlnire cu versurile sale pe doamna **Georgeta Oană-Muscă**.

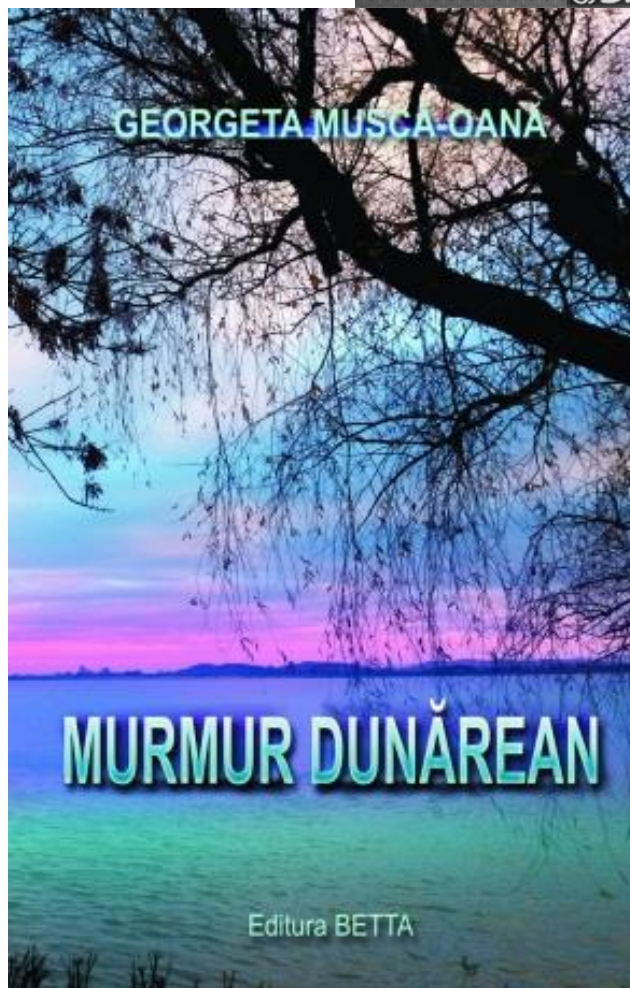
Un volum în care sonoritatea poeziilor induce în subconștientul cititorului ideea de curgere, ce se degajă din asocierea între starea de spirit a poetei și sunetul niciodată definit al valurilor, împletire din care rezultă sonorile melodioase al versurilor, cu tonul afectiv împodobit de sensibilitatea poetei, ton, ce se leagă în clipocitul apelor la mal de Dunăre călătoare, devenind un fel de dublură a eului liric: **„Orice-ai spune, sfântă apă, cu-al tău glas trudit de ploi, / Te ascult, dar știu că-n lume, / nicăieri nu-i ca la noi!”** (Spune-mi, Dunăre!). Georgeta Oană-Muscă spune adesea: **„Am senzația că am fost doar apă, deoarece apa îmi vorbește în graiul său și eu o înțeleg”**.

Sensibilitatea poetei corespunde perfect cu sufletul unei anumite categorii de cititori, cei care se împărtășesc din aceleași trăiri și cărora reușește să le destăinuie delicat comoara sufletului său încununat de superioritatea optimismului pe care-l degajă versurile sale: **„Lasă-mă să scriu până când, pe frunza vremii, / voi deveni o poezie însetată de lumină, / până când, scriind în tainice culori, / treptat, treptat să devin și eu parfum”...** (Însetată de lumină).

Georgeta Oană-Muscă dovedește un spirit de o finețe specială și, așa cum se întâmplă în creația oricărui poet cu maturitate creatoare (avem în față un astfel de poet!), expresia sa lirică este în concordanță cu starea sufletească pe care, eliberând-o din intimitatea misterioasă, o transmite cititorului sub forma unei sugestii, provocându-l și trezindu-i acestuia percepția simțului estetic sensibil și sensibilizat: **„Din flori de clipe albe mai împletesc un gând, / Îl dăruiesc penitei ce-așteaptă surâzând.”** (Nu am putere să refuz).

Ca tematică, versurile volumului ar putea fi oarecum comune și altor condeieri, deoarece toți poeții cântă iubirea cu nuanțele ei inconfundabile (dorință, intimitate, împlinire, neîmplinire, credință și trădare...): **„Pe lacrima dimineții / un pescăruș pictează privirea ta / și mă întreb: / „Pe care parte a singurătății / va mai răsări soarele?”** (Otrava iubirii). Fără a se evidenția, poezia de dragoste nu păcătuiește prin abundență, deși nu lipsește din versurile poetei, așezând într-o cheie existențialistă forma de exprimare. Era de așteptat, deoarece fiecare dintre aceste poeme este o declarație de iubire ca fulgurațiile unui avânt adolescentin, provocat de reîntâlniri mereu noi, plăcute și totuși surprinzătoare.

Natura, o altă temă... Toți condeierii descoperă și admiră natura cu aceeași uimire, descriind frumusețea sa inepuizabilă în versuri elegiace delicate. Însă, ca într-un refugiu hotărât, detașat din complicațiile vieții cotidiene, poezia Georgetei Oană-Muscă determină întoarcerea la

natură, printre valurile Dunării, curgătoare ea însăși prin valurile vremurilor, în versuri prin care poeta își desfășoară fantezia creatoare. Ceea ce rezultă este un tot unitar, cu ritmuri profunde și sugestive, ce izbucnesc din conformația sufletească a autoarei și urmează năvalnic un drum știut: **„Doar tu, bătrâne fluviu, poți să-mi fii / Iar sprijin, s-ascuți tot ce-aș avea de spus. //...// Primește-mi, dacă vrei, tristețea grea, / Doar valul tău mai poate s-o-mblânzească.”** (Pescărușii dimineții).

Cu toate că poeta se joacă lejer în leagănul prozodiei clasice, pe care nu o trădează de atâta timp, alunecând grațios în valsări demne de o *Dunăre albastră*, la fel de armonios împletește muzicalitatea versului liber, dovedind un profund talent creator: **„Noaptea trecută, în program prelungit, / cerul a croit cu migală veșmânt din cristale de gheață / pentru orașul de la Dunăre.”** (Tăcere albă). Iar faptul că poeziile sub formă de Sonet populează din abundență paginile acestui volum de poezie, aduce cititorului certitudinea faptului că Georgeta Oană-Muscă este un poet de cursă lungă, care încearcă și reușește să adune într-un gând curat tot parfumul vieții, pentru a-l transpune în nestemate pe coala mereu îmbietoare a creației: **„Orele treceau domoale, înfășate-n strai de ger, / Luna se-ascunsese-o vreme într-un buzunar de cer. / Tu dormeai ca pruncul nopții, liniștit și surâzând, / Eu topeam parfumul vieții pe o margine de gând.”** (Sonet alb).

(continuare în pag. 36)

Ioan GHEORGHIU

Oceanul cu două fațete (fragment)

Combinatul de Alumină era așezat, conform proiectului, pe partea dreaptă a șoselei, la ieșirea din orașul X. Zgomotul cazanelor se întretăia cu forfota autobasculantelor *Roman-Diesel 131* ce veneau sau plecau pe poarta din spate. Undeva, la o distanță apreciabilă era depozitată bauxita unde câțiva muncitori echipați cu bocanci cu tălpile groase ca de zece centimetri, căști și salopete albastre, o aruncau cu lopețile pe niște benzi transportoare. Acestea nu se opreau niciodată. Funcționau non-stop, *24 din 24*. Bauxita era adusă de undeva din *Ardeal* fiind materia primă pentru fabricarea aluminei. Când și când se apela și la export, o aduceau din *Cuba* cu vapoare de mare tonaj, sau din minele *Sierra Leone*. Alumina era transportată apoi la *Slatina*, în vagoane speciale, unde avea loc procesul de confecționare a aluminiului, acest metal extrem de important în diferite domenii... Putea fi comercializată pe piața internă și externă ca hidroxid de aluminiu umed (produs chimic pentru tratarea apei), și alumină calcinată destinată aplicațiilor non-metalurgice (materiale refractare, materie primă pentru alumine speciale). În față, spre șosea, erau amplasate birourile, iar spre stânga exista încă de la început o parcare specială pentru mașinile celor care lucrau în conducere sau *TESSA*, o unitate aparte reprezentând angajații din birouri (secretariat, contabilitate, administrație etc.).

Pentru cei care lucrau în producție nu fusese preconizată nicio parcare pentru vehicule fiindcă datoria lor era să muncească nu să se plimbe în mașini de lux (această remarcă fusese spusă la inaugurarea combinatului de către secretarul cu probleme politice, și de maximă securitate). Mașinile de lux se puteau vedea în fiecare dimineață parcate în ordinea funcțiilor proprietarilor. *Dacia 1110*, *Dacia 1100*, *Dacia Sport*, *Oltcit*, *Trabant*, urmau bicicletele prinse în lacăte butucănoase pentru o mai bună siguranță, mai exact să nu se piardă... De când începuse să funcționeze acest colos industrial la capacitate maximă, era o anumită siguranță materială în jur, oamenii lucrau în trei schimburi fiindcă niciun punct de lucru nu trebuia întrerupt coșurile înalte de fum străjuiau înălțimile împânzind cerul cu pâcle groase alburii ca niște nori de zăpadă. Când și când cădea din cer un fel de cenușă fină, ușor colorată în gri, acoperind asfaltul, casele, sau frunzele copacilor... În biroul directorului general era forfotă mare. O delegație venită din îndepărtata *Indie* fusese primită pentru a încheia un contract bilateral în interesul celor două țări, fiind de față însuși ambasadorul *Indiei* la *București*. Protocolul trebuia să aibă loc la *Restaurantul Egreta* din *Delta Dunării*, pe *Brațul Sfântul Gheorghe*, nu departe de

Mahmudia, astfel că totul trebuia să meargă ireproșabil. Cel care avea sarcina de a pune la punct acest important protocol fusese desemnat inginerul-șef, *Albu*, ajutat de contabilul-șef al uzinei, *Serbov*, un om între două vârste, mâna dreaptă a directorului general, *Mândreanu*. Au venit cei de la *Securitate* și i-au instruit, doi superiori de la *Interne*, le-au spus în mod amănunțit ce și cât trebuie să vorbească, cum trebuie să se comporte cu oaspeții... au semnat hârtii de adeziune pe propria răspundere, au jurat cu mâna pe drapelul *Republicii* că vor păstra secretele interne ale întreprinderii și patriei socialiste... Era în toamna anului 1988, o perioadă a realismului socialist, când se puneau chiar problema scoaterii salutului de *bună ziua* din viața fiecăruia, fiindcă spuneau activiștii de partid *ziua bună se vede prin muncă, nu prin salut...* Așa că totul era controlat până în cele mai mici detalii, nimic nu trebuia să scape de ochii nevăzuți, vigilenți ai partidului, totul trebuia raportat cu maximă atenție, cu lux de amănunte forurilor superioare, chiar dacă era pusă în primejdie viața sau libertatea cuiva. În dimineața în care au plecat în deltă, soarele era deja sus.

La dispoziția întregii delegații fusese ales un vapor tip, special unor astfel de călătorii. Comandantul navei era mândru de o misiune de acest fel, chiar nu mai avusese astfel de experiențe de-a lungul întregii sale cariere de marinar. Totuși, era o atmosferă destul de încordată, plină de tensiune. Tovarășul *General* își luase cu el și soția, care deținea și funcția de director de departament la cercetare, însă cei doi, *Serbov* și *Albu* invitaseră două colege care erau amante declarate; nu mai era niciun secret că *Maria*, secretara, era amanta lui *Serbov*, sau că *Verginica*, tovarășa ingineră de la investiții era de mult timp cu *Albu*... Soțiile lor chiar înțeleseră situația, și nici nu mai comentau faptul în sine, mai ales că și ele aveau viața lor din punct de vedere sentimental. Delegația indiană număra șase persoane, și fiecare încerca pe cât posibil să înțeleagă sensul lucrurilor ce-i înconjură, și toți erau cu adevărat extaziați de frumusețea locurilor. Stăteau la prova pe o canapea din burete și admirau stufărișurile imense în care pâlcuri de pelicani se roteau bătând luciul apei cu aripile și ciocurile lor puternice. *Dunărea* curgea liniștită, făcând loc fregatei ce se opintea în aval. Chila tăia apa aruncând într-o parte și alta valuri înspumate ce se pierdeau în urmă și care mângâiau ca două aripi de cormoran malurile înverzite de fâneată. Era toamnă și papura era verde, sălciile se plecau nedumerite cu crengile până spre luciul apei. În sfârșit, comandantul claxonă prelung anunțând acostarea. Făcu o manevră specifică, marinărească și vaporul se alinie docil unui ponton cu schele metalice. Marinarul agăță parâma de bintă, și fluieră puternic, semn că totul este în ordine. În față erau scările frumos rânduite ale restaurantului, acum acoperite cu niște cuverturi plastificate de culoare albastră. Instalarea în camere nu dură prea mult, mai ales că majoritatea grupului voia să admire în continuare apusul de o frumusețe inimaginabilă. Era ca și cum soarele dispărea încet,

(continuare în pag. 32)

încet în apele liniștite ale deltei, în tainele înserării, printre tulpinile verzi de plutniță ce dădeau la iveală nuferi albi, imaculați, sau printre pâlcurile de trestie ce se întindeau până departe, în nemărginirile unei adieri răcoroase de vânt... Sala în care se desfășura protocolul era destul de încăpătoare, mesele fiind așezate oblic, în așa fel încât întreaga asistență să poată participa la discuții. Scaunele erau cu spătar, adevărate jilțuri aduse parcă din vechime, sculptate în lemn de abanos. Mâncarea era cu specific indian, dar și dobrogean, după dorința fiecăruia (bucătarii fuseseră anunțați dinainte de preferințele celor prezenți). Primii serviți au fost oaspeții... Totul fusese pregătit astfel încât să mulțumească pe toți participanții. Destul de greu, ținând seama că bucătăria indiană era puțin cunoscută prin aceste locuri... totuși, pregătiseră acest dineu după anumite rețete culinare: pâinea indiană, o asemănare clară cu pita sau lipia noastră având un gust dulce datorat mierii puse în aluat, numită *naan*, apoi pui făcut la cuptor cu condimente, *tandoori chicken*, cu ardei iute, turmeric, chilli, și ca desert pregătiseră *gulab jumun*, niște biluțe făcute din brânză, prăjite la foc mic și însiropate cu sirop cu aromă de trandafiri... Ca să iasă în evidență și cu bucătăria dobrogeană, bucătarii pregătiseră și câte ceva specific zonei, așa că era pește îndeajuns... știucă și diferite specii de sturion, pregătite în stil lipovenesc... ciorbă de pește, file de șalău prăjit, icre de știucă, caviar cu pâine prăjită în unt, raci fierți cu mujdei de usturoi, pui de baltă în sos tomat, iar ca băutură, apă minerală *Borsec*, sucuri în sticlute de 250 de grame, palincă, șampanie, vin și bere... Orchestra îngâna un purpuriu de *Clayderman*, invitând asistența la dans... Prima pereche ce trecu pe ringul de dans fu cea alcătuită din directorul general *Mândreanu* cu soția, *Lidia*, apoi își luară curaj și ceilalți... Nimeni nu băgă de seamă că indienii își turnau în pahare unul altuia palincă... La un moment dat căzură pe masă rând pe rând cu paharele înjumătățite, ca împușcați... câțiva polițiști în civil începuseră să se agite... Erau nedumeriți, surprinși, ba chiar înfricoșați de ceea ce se întâmpla... Întrebările curgeau de-a valma, toți cei prezenți ridicau din umeri ca năuci. Era o situație destul de complicată și neprevăzută... cum? de ce? unde?... acestea erau întrebările la care trebuia să răspundă securitatea civilă prezentă, grup format din câțiva superiori în civil care răspundea cu capul de securitatea invitaților străini... Încet, încet i-au dus în camerele lor, unii mormăind cuvinte de neînțeles, alții sprijinindu-se cu mâinile de pereți... Puțin după aceea, s-a hotărât în absența celorlalți ca a doua zi să reînceapă discuțiile despre colaborarea dintre cele două țări privind industrializarea la nivel înalt în domeniul aluminiului... Distracția a continuat până dimineața fără vreun oaspete străin. *Serbov* a fost chiar fericit alături de iubita lui, *Maria*, el o dezmiarda *Mariușca*, și au cântat împreună pe malul *Dunării*, la trei dimineața, *Mariușca ți Mariușca*... i-a dat jos chiloșii tetra aruncându-i pe nisipul moale într-un moment de nebunie, și ce-a mai urmat nici el nu mai știa... *Poate că ai fost în camera dumată, d-le Serbov, poate dormeai*... i-a sugerat un domn care se ocupa cu securitatea internă, maioru' *Gălbenușu*... *Aaaa, poate*... a răspuns el pasiv. Oricum, nu mai avea importanță, se știa totul, și-apoi îi era puțină lehamite de tot ce se-ntâmpla... Ultima dată când îl văzuse pe *Albu*, era atunci când o înghesuia pe *Verginica* într-un colț al salonului, o mângâia pe balcoane, și o pupa pe buze de mama focului, iar ea dădea din cap și din funduleț ca o apucată, o strângea de mijloc și avea piciorul drept ținut între

picioarele ei crăcănate... *Bă, i-a zis maioru'*, într-un moment de *relasch*, *bine că s-au trezit ăia*, și-i făcu cu ochiu' cu subînțeles, semn că era vorba despre invitați... *Bine, nu s-au dezmeticit încă, dar... suntem pe drumul cel bun*,... *Ahaa! Și eu sper să fie bine!* răspunse *Serbov*... *Acuma să fie vorba între noi, ce vină avem noi dacă ei beau în țara lor numai ceai?*... *Tradiția dom'le, aia e, vezi cât de mult contează?*... adăugă maioru' cu emfază... *Îhî*, răspunse celălalt dând din umeri... La drept vorbind nu-l mai interesa nici delegația indiană, nici securitatea comunistă, încerca să fie liber și independent față de tot ce se-ntâmpla alături de iubita lui care se comporta cu el ca o fetișcană plină de gânduri năbădăioase, ceea ce pe el îl excita foarte tare, și-l aducea într-o stare de extaz... Ar fi vrut să plece într-o țară exotica, pe-o insulă îndepărtată unde să nu mai audă de partid, de cincinalul înainte de termen, de sacrificiul față de țară și popor... și, mai ales, o iubea pe *năbădăioasă* până la disperare încât nu se mai gândea nici măcar la cei doi copii pe care-i avea cu *Marinela*, soția lui...

(urmare din pag. 25)

„Și eu sunt bolnav, Ană, poate mai grav decât soacră-mea...”

„Știu, loane, dar ce pot face?... A încercat și doctorul... Numai Dumnezeu mai poate să te ajute...”

„Ai să mă găsești mort în casă... Fără lumânare...”, bâlbâie bărbatul.

„Doamne ferește!...” se adumbresc privirile femeii.

„Cum îi va fi voia, șovăie Ion. Dar, Ană... Să nu te mănii... Vreau să-mi spui ceva... Dar sincer...”

„Ce să-ți spun, loane?... Hai, că trebuie să-i duc mamii boabele...”

„M-ai înșelat vreodată?...” reușește bărbatul să-și mărturisească temerile.

Femeia tresare. Se sprijină de masă, îl privește mută. Pe urmă, abia îngaimă:

„Ce-ți veni, omule?...”

„Oricum, ne va despărți Dumnezeu. E păcat să ascunzi unui muribund... Ană. Trebuie să-mi spui!...”

Nevasta își frământă palmele. Își privește bărbatul cu neîncredere și în cele din urmă se hotărăște:

„Nu știu ce să zic, loane... Zău, nu te-aș minți... Dar dacă, până la urmă, te faci bine?...”

Ioan GHEORGHÎĂ

Trec...

Trec din ce în ce mai greu
 Din ieri înspre azi
 Dar nimeni nu mă-ntreabă cum,
 Nimeni nu mă privește
 Mai departe de ochi,
 Iar eu mă fac că nu văd
 Și m-apropii tot mai mult
 De mine însumi,
 Parcă acum m-aș cunoaște
 Mai bine,
 Parcă acum mă privesc
 Cu mai mult interes,
 Nu știam că acesta sunt,
 Că acesta eram,
 Am ramurile tot mai înalte ce trec
 Dincolo de nopți, dincolo de zile,
 Nimeni nu mă observă,
 Ah, strigătul meu strălucește
 Pe cer
 Ca un laț, ca un simplu nevod,
 În care îmi prind
 Fără să vreau
 Clipele viitoare.

Să ne jucăm de-a toamna...

Să ne jucăm de-a toamna, tată,
 Să ne ascundem printre pomi
 Și vei simți cât de curată
 E dragostea pe care dormi,
 Și-mi vei lua un măr din plete
 Ca pe-o lumină să-l săruți
 Cu buze pământii de sete
 Într-o suflare să-l strămuți
 Să pară că suntem livezi
 Cu-arome dulci din frunza lată
 Sau să ne pierdem prin amiezi...
 Să ne jucăm de-a toamna, tată...

Îmi curge gândul...

Îmi curge gândul
 Ca *Dunărea* albastră,
 Nuferi, bujori sunt vocale
 Din cer luminoase,
 Numai adâncul îmi zbate
 Inima și-n anafoare,
 În întuneric și soare,
 Unde să-mi regăsesc ochiule,
 Privirea de la-nceput ?
 Ca-ntr-un joc de-a viața
 Fără trup și fără păcate
 Curge gândul tot mai impur
 Adunând dimprejur
 Iluminări și uitări indecente,
 Doamne, cât de întinsă e vraja
 Peste care oasele mele alunecă
 Pe nisipul clepsidrei,
 Pe o margine a clipei,
 Pe un sunet continuu și incolor!...

Când...

Când ne-om îmbrățișa -
 Trup de mătase, trup alb în fiori
 Oare cât ne-om juca de-a secunde
 Între noi cine ne-a lumina ?
 Singuri ne vom îndrepta
 Săruturile înspre apus
 Și tot mai fierbinte zborul nostru
 Va dăinui între nopți și zi,
 Poate că ne vom pierde încet
 Gândurile și vom savura
 Dragostea dintre minunea de-a fi
 Și tristețea ce nu va mai răsări
 Dinspre adieri de vocale, dinspre tăceri
 Pe genele tale întinse, pierdute
 Către un alt ne-nțeles *nicăieri*...

În ochii mei...

În ochii mei
 Strălucește
Cuvântătoria,
 Cea pe care nici eu
 Nu o știu, nu o văd,
 Oare câte cuvinte
 Zboară prin mine,
 Sibile verbine,
 Oare câte idei
 Îmi cresc fără să știu
 În fiecare privire ageră ca de scatiu ?...
 Mărul mi-a făcut mere
 Plate, ca să adere
 La culoarea cerului gurii,
 Adânci, prăpăstioase,
 Și mult mai zemoase
 Decât lacrimile,
 Decât zilele care-mi curg maiestuoase,
 Conștiente prin rugul înverzit,
 Prin mure, prin frunze de nuc,
 Numai eu nu-s același
 Din care răsare luna,
 Din care se răzvrătesc sunetele,
 Din care ies cântecele nemaiauzite,
 Misterioase, neliniștite...
 În ochii mei, *Cuvântătoria*,
 Această *Cuvântătoare*, precum *Icar*,
 Pare că pune la cale ceva,
 Pare că și-ar face niște aripi întinse
 Din ceară, puțin amară
 Ca și cum ar încerca
 Să se apropie prea mult
 De mine însumi...

(continuare în pag. 33)

Ce-i visul?

Ce-i visul?
E suspinul pietrelor
Ce zboară-n văzduh,
Cuvintele ce se aşază
În linişte
Formând ziduri
Şi poduri înalte
Până dincolo de stele
Sub care dorm
Izvoarele unui neam întreg,
Este iubirea
Dintre două necunoscute,
Yin şi yang
Care din prea multă dragoste
Se despart
Căutându-se apoi
Precum valurile oceanului
Ce-mbrăţişează - tainică maree -
Ţărul însořit...

E trist...

E trist când străin în propria ţară
Te simţi, şi ironic te-ndrepti spre *Apus*,
Parcă spre a-ţi îndrepta coloana vertebrală,
Sau pentru a spune curat ceea ce ai de spus,

Măinile ridicate în sus ne acuză,
Ne dezbracă de haine şi caracter,
Cât de greu e să-mpletim altă bluză
Din dragoste, fericire sau fler !

Oameni cu zâmbete îngheţate pe buze,
Cu clipe vâdate ca pe tranşee
Vor face din flori poate obuze
Sau din tristeţile lor - orhidee...

Şi-atunci vom sădi lumina-n grădină,
Stele vor curge de-a lungul pe *Olt*,
Şi din stejari seculari, din frunze şi smirnă
Ne-om obloji sufletele gândind dezinvolt...

Constantin BEJENARU-BECO

Balada Poemului de Platină-Uranu

Lui Alex Ştefănescu

Muza mea- Giruetă sapienţială
În al cărui centru vital
Dănuieşte Isaia –
Prin acest Poem dă naştere
Noului început, firisorului de Uranu,
Grăuntelui de platină
Cuantic-Galactic al Poeziei
Despre eternul conflict
Dintre Real şi Imaginaţie,
Prin întrepătrundere gândind şi
Alcătuind spaţiul paradisiac
În care-i este dat
Eului meu Liric să
Vieţuiască-un fel de
Yin-Yang textual
În veşnică-dramatică
Reevaluare a Poemelor viitoare...

Balada Pomului Vieţii

In memoriam, Mihai Albotă

Pomul Vieţii –
Harul Înţelepciunii necreate,
Accesibil prin contemplaţie;
Pomul Vieţii – Pomul nemuririi
Pentru cei care caută
Cu osârdie Veşnicia,
Darul cel mai înalt
Al Duhului Sfânt
Dăruit ucenicilor
Mântuitorului IISUS CHRISTOS
Din toate locurile şi timpurile,
Prin Taina Mirungerii.Dixi!...

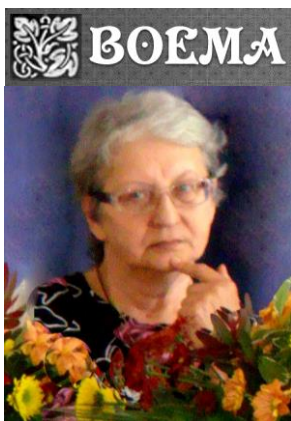
Balada Sufletului

Soţiei mele Ioana

Când Omul moare
Sufletul nu mai doare.
Se transformă-ntr-o Stea
Şi excelsior,excelsior,
Uşor-uşor, spre Eden pluteşte
Dumnezeieşte.

(Din volumul în pregătire *Poeme Sapienţiale asemeni
Cobrelor Regale*).

Violeta IONESCU

Legende, mituri, simboluri, credințe și ritualuri în cultura popoarelor de origine turcă

După ce ne-a prezentat „Apa”, ca element esențial în alcătuirea lumii terestre, în general, și a culturii turce în special, Gülten Abdula-Nazare se întoarce de această dată înspre Pământ. Acest Pământ, pe care și din care s-a format viața și care a avut, are și va avea multiple reprezentări în culturile străvechi, când omul era mai apropiat de natură decât astăzi. În lumea turcică, Pământul a reprezentat locul solid pe care se pune picio-rul, punctul de reper pentru corăbieri, „mama” care hră-nește (vom vedea că „potrivit uigurilor, primul om, Adam, reprezintă cerul, iar prima femeie, Eva, reprezintă pământul” - Abudukelim, 2006: 96), peștera care ocrotește, piatra care dovedește, prin inscripțiile ei nemuritoare, trecutul, eroii și faptele lor, către care recunoștința omenirii va trebui să rămână veșnică.

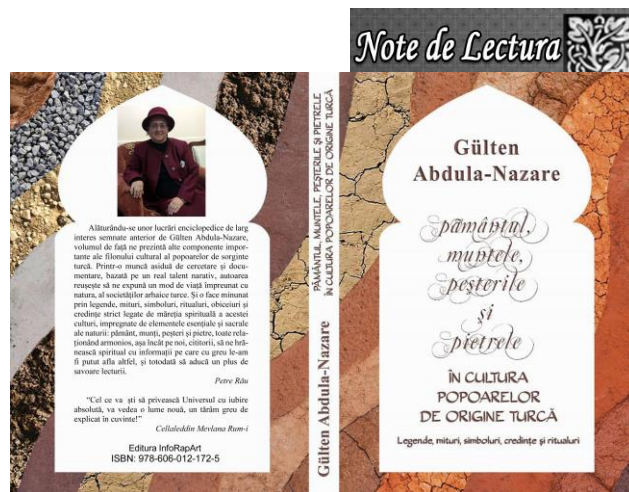
Lucrarea de față, intitulată sugestiv: „*Pământul, muntele, peșterile și pietrele în cultura popoarelor de origine turcă - legende, mituri, simboluri, credințe, ritualuri*” se referă la partea solidă, cea „ieșită din apă” și pe care trăim noi, viețuitoarele pământului, oameni, animale și plante, într-o simbioză perfectă.

Fiecare popor își are tradițiile proprii referitoare la elemente esențiale. Grecul filosof, retor și medic Empedocles, cel care iubea focul și despre care o legendă spune că a pierit în flăcările vulcanului Etna, avea o teorie interesantă despre elementele naturii: „*Lumea este alcătuită din: apă, pământ, aer, foc, pe care le unește sau le desparte iubirea și ura*”...

Importanța miturilor în cunoaștere este esențială. Autoarea susține, și pe bună dreptate, că: „*Dacă nu vom cunoaște miturile, legendele, nu vom putea găsi răspuns la diversitatea culturală pe care o trăim astăzi în cadrul unei imense globalizări culturale.*” Fiindcă în fiecare mit există un sâmbure de adevăr. Și acela trebuie căutat, înțeles și interpretat. Numai cunoscând miturile și legendele neamului tău poți să înțelegi că ele fac parte dintr-o mare legendă universală, în care Creatorul are rolul primordial și toate creațiile sale, ființe sau lucruri, au în ele un sâmbure de viață cu care omul se înrudește.

Ceea ce reușește autoarea în această carte, ca și în „Apa...” care a precedat-o, este să aducă la cunoștința publicului larg din zilele noastre, din România, dar nu numai, un mod de viață apropiat de natură al societăților arhaice turce, de care multă lume încă nu a auzit. Noutatea legendelor, a obiceiurilor și riturilor dau un plus de savoare lecturii și hrănesc sufletul cu noi „povești” asemănătoare celor spuse de Sheherezada prințului ei.

De la miturile Creației, de dinainte de apariția islamismului, când, totuși, se credea în existența unui zeu su-

prem, păstrate din generație în generație pe cale orală sau prin cântece, balade și doine (ca la noi), la povești de viață trăite istoric, totul seamănă cu o țesătură orientală de serai.

Aflăm despre vechile sanctuare de pe teritoriul actual al Turciei, dar și de pe teritoriul pe care trăiau popoarele turce și ne minunăm ce dovadă nemuritoare este piatra din care ele au fost clădite, chiar dacă ea stă ascunsă în pământ și așteaptă să fie descoperită...

Aflăm cât de mulți munți are Turcia, fiecare cu povestea lui, câte râpe legendare, câte peșteri ascunse, ocrotitoare, împodobite cu figurine fantastice, dar și câte pietre cu semnificații aparte existau în cultura turcă, „plantate” fie în cimitire, fie la colț de stradă, fie în piețe. Nimeni nu mai știe astăzi rostul lor, dar se vede că turcii au avut o adevărată cultură a pietrei și cine va citi aceste „istorii” demult uitate ale doamnei Gülten, își va putea reîmprospăta memoria. Mai mult decât lemnul, papirusul, pergamentul sau hârtia, piatra are „viață în sine”, „viață veșnică” și inscripțiile de pe ea pot străbate veacurile.

„*Turcii credeau că pietrele se înmulțesc printr-un proces ciudat, asemănător cu înflorirea. Turcii Bashkiri spun: „Pietrele cresc; pietrele mici cresc mereu. Dacă totul este bine în rândul oamenilor și al lumii, atunci munții vor crește și ei. Noaptea, pietrele dorm și se odihnesc. E păcat să le atingi noaptea. Pietrele nasc ca femeile. Se maturizează și după mult timp, dau naștere altor pietre mai mici.*” (Khisamit-dinova, 2008)”

De exemplu, știți că există „pietre magice de ploaie”? „*Astfel de pietre se găsesc în regiunile Beloretsk, Ga-furi și Arhanghel din Başkurdistan. Potrivit spuselor unor localnici, un mullah sau învățat, într-un an secetos a luat o mică bucată din această piatră și cu ajutorul ei a invocat ploaia, după care a aruncat-o în râu. Ploaia a început. Se mai spune că dacă ploaia continuă și nu se mai oprea, atunci acel învățat a scos piatra din râu, a uns-o cu uleiul strâns din satele vecine, după care a dus piatra la locul de unde o luase, iar ploaia a încetat pe loc.*”

În universul spiritual al anticilor, totul trăia, totul conta! Am citit în „Apa...” că mongolii nu se spălau ca să nu murdărească apa!... Aici găsim credința că pământul nici măcar nu trebuie călcat... Că pădurile nu trebuie tăiate, deoarece copacii „au viață”, că natura trebuie respectată, fiindcă teama de o mare urgie era prezentă încă de pe atunci.

„Marea urgie” a „desacralizării” naturii, a secării surselor, a poluării, a împruștirii surselor de apă, de

(continuare în pag. 36)

hrană, iată că vine acum, la secole de la acea lume temătoare și păstrătoare. Vine acum, după ce răul a fost comis deja și puține am mai avea de făcut...

Lucrarea, îmbogățită cu ilustrații lămuritoare și uimitoare, este o adevărată lecție despre planeta noastră telurică, ai căror locuitori de origine turcică au contribuit la îmbogățirea universului cultural și spiritual al omenirii prin diversitatea și frumusețea obiceiurilor tuturor neamurilor lor.

(Prefață la volumul **“Pământul, muntele, peșterile și pietrele în cultura popoarelor de origine turcă”**, apărut recent la editura InfoRapArt)

(urmare din pag. 16)

unui muritor și prea mărunț e sufletul din noi” ce anunță din început o analiză a efemerului vieții umane și sufletelor lipsite de valoare. Condiția umană este vegheată de o entitate, nefiind permis Protestul (ca formă de exprimare a dezacordului) fără riscul pierderii vieții. Dragostea pare a fi intangibilă, mult așteptată, oferită drămuț („și la Dragoste faci coadă”), ura și războiul venind „dinspre Miază Moarte”, piețele și halele fiind ornate cu lozinci. Comuniunea individului cu societate (una a muncitorilor, industrială) este de netăgăduit: „Ne doare-n suflete industrial/Cum suferă mașinile de foame”, iar exprimarea stărilor se face din perspectiva priorității mașinilor – ele mor de foame, nu oamenii. În lumea lui 1987, minciuna avea loc de cinstă în „nalte comitețe și comiții”, munca și liniștea oamenilor pierzându-și proprietarii. Totul în jur este pustiit, viața personală își pierde consistența, savoarea: „Din spațiul meu n-a mai rămas nimic/Decât odaia aceasta în care dorm”. Doar somnul mai ascunde o speranță: „Mă mângâie un vis enorm/Că-n sufletul deschis mai crește o rană/Și-s mândru în totalitatea mea/De libertatea noastră subterană”. Doar într-o lume ascunsă mai poate dăinui demnitatea umană, scăpând de sancțiunile amenințătoare. Doar astfel poetul mai poate face distincția dintre iubire și ură și poate condamna omul mărunț, secătura: „Eu știu ceva din câte ni s-a dat/S-aleg dintre iubire și-ntre ură/Salut de-aici plecat o secătură/Și scuipe pe el de sus ca pe-un rahat.”

Cu acest volum de poezii (în ediție biligvă română-franceză) Vasile Mandric întărește veridicitatea afirmației lui Guyan, „visul cel mai frumos este poezia” (în *Arta din punct de vedere sociologic*, Meridiane, 1991, p. 197), căci ea oferă cititorului posibilitatea înțelegerii trecerii tăcute a poetului prin lumi de diferite forme și culori. Despre Mandric mai trebuie menționat că a mai publicat volume de poezii: *Eli lama sabactani* (2001), *Spațiu răsturnat* (2014), *Sonete* (2015), *Aventura secunde* (2016), *101 sonete absurde* (2018), *Praf în cap* (2019), demonstrând că „este un poet care are proprietatea cuvintelor împletite în patima scrisului” după cum afirmă Lucia Pătrașcu (în *Revista Boem@*, nr. 11/2016, p. 21).

(urmare din pag. 30)

Expresia artistică a poetei poate jongla în orice formă a strofelor, fără ca ideea să cedeze vreo nuanță, fără a știrbi rotunjimea trăirilor. Exemplificăm prin această terțină, cu monorimă, ce împodobește sentimentul iubirii cu tot ceea ce poate fi mai frumos: „**lubita mea, fii soare pe cărări de sori, / fii ploaie într-un ocean de ninsori, / fii răspuns, iubito, la mii de întrebări!**” (*Cântec purpuriu*). Și accentuăm această părere, arătând cum strofa distih poate avea aceeași valență onorantă, susținând o idee independentă: „**Luna tremură în apă, plânge Dunărea molcom, / Pe faleza-nmiresmată nu-i tipenie de om!**” (*Seară de vară*).

Rezultă faptul că, în unele poezii, fiecare strofă are o idee proprie ce sălășluiește în cuvintele-rimă, bine alese de către poetă, tocmai pentru a releva un anumit sentiment (de speranță, începuturi, împliniri, etc): „**Trec mustangii primăverii ca un zvon de libertate / Și strivesc pe sub copite urma iernii zbuciumate. / Ard pe coamele-nsorite mugurii ce dau în floare, / Cu buchetul de mireasă vine ziua ca o boare.**” (*Pe faleza dimineții*).

Dacă ar fi să urmărim analiza rimelor acestui volum de versuri, am constata o diversitate armonioasă între rima albă, rima predominantă împerecheată, rima semiîncrucișată (doar 2 cu 4), într-un cuvânt, rimă liberă de anumite constrângeri și care ascultă numai de voința poetei. O poetă, care îmbogățește imaginația cititorului cu figuri de stil (metafore, epitete, etc), cu care acesta se va delecta, citind poemele din volum: „**...răsfăț pe retină, ploile nătânge, libertatea zborului flămând, licităm felii de lună, colinele mirării, condeiul meu cărunt...**”

Concluzionând, vom spune că ne aflăm în paginile unui nou volum de poezie, „*Murmur dunărean*”, închinat Dunării, fluviul cu ape atât de vechi și mereu proaspete, ce a înlesnit din vremuri neștiute povești trecute, prezente și viitoare: „**Spre anii ce-au trecut prin noi / Tu, Dunăre, mai știi... demult... / Mă strecuram în trupul tău / Bătaia inimii s-ascult.**” (*Murmur dunărean*) și încărcat de povești lirice cu care poeta, într-o comuniune perfectă cu actul creației: „**Culoarea adoarme în floarea de nalbă, / Amurgul e cale, eu - pasărea albă.**” (*Pasărea albă*), plutește în zborul viselor sale imaginative: „**Păsări să mă-nvețe zborul, fluturii să ningă-n rime.**”, pline de metafore, invitând parcă întreaga omenire la sentimente de iubire și pace, iertare și împăcare, ca într-o istorie lirică scrisă pe un iert, ce curge cu tonalități duioase, șoptite la mal de Dunăre, într-un murmur fără sfârșit pentru poeta care simte că: „**În palme mi se zbat cuvinte ce se preling în poezie.**” Cuvinte generoase ce se preling spre lumina scrisului, a destăinuirii nude pe coala albă, izbucnind într-un mănunchi de frumusețe admirabil exprimată de poeta **Georgeta Oană-Muscă**.

Ramona MÜLER**păpuși de cârpă**

de la tine am moștenit
lamentările de fond
și scuzele de a nu-mi aminti
numele din viața mea

dar dacă vreodată
peste noi
vor cădea dinții amiezilor
vom putea asista
și la mușcătura naivilor
din creta șotronului
vom putea scoate la licitație
eu păpușile mele de cârpă
tu colecția de marionete

ciudat
nu recunosc oamenii
după nume
dar sunt orice păpușă îmi doresc
devenind una și aceeași cu ea

tu trebuie doar să tragi de sfori
să preiei viața din degetele marionetei
până și personajele secundare
au semne particulare
și participă cu noi în sufragerie
la carnavalul oamenilor mari

știți cum este să joci șotron
cu păpușile de cârpă
știți cum este ca totul să atârne de un fir de păr
și să ții povestea legată de o sfoară
e o întreagă scenografie de trupuri
ce își schimbă forma
cine aruncă primul piatra
cine poate spune
viața se desface în cercuri și numere
rotund vreau să fie totul
și să cădem în bucuria păpușilor

cuvinte împărțite

scrie până se face târziu
scrie până când cuvintele
nu vor mai cunoaște măsura
balanței noastre perfecte
va fi de ajuns
și pentru corbi
și pentru cerberi
și pentru inorogi
și pentru libelule
și pentru cocori

ce(va) rămâne încă nescris
va rodi în tristețea grădinii
dulce nectar pentru faguri
așteptându-și profetia

nu sunt lumină

ce moarte naivă
rătăcește în orașul erorilor
reciclăm suflete cu piele de om
croite din visul alb al icrelor negre
ultima secundă războinică mă trezește
pentru dansul vieții

e semn că se face târziu
jurnalul pe care nu l-am scris
pentru că încă nu te-am trăit
dislocă petalele florii de cireș
pentru primăvara nedreptățită
să te pierd înainte de a te fi iubit
ca un mire saltimbanc
cerșetor printre fluturi și ziduri de mătase
oameni cu sprâncene ridicate
asta ar fi fost îngenuncherea păcii din mine

mi-a înghețat glasul pe buzele tale
după cum ți-am mai spus
nu sunt
și nu voi fi lumină

după ora șase m-ai apus

când castanii înfloresc

bulevardul plin de castani răstoarnă
clepsidra asfaltului
e timpul când zboară
claviaturi albastre din portativul pietonal
în loc de note și refren
ochi de piscică și clipsuri de ceară

poetul dezleagă cuvinte încrucișate
vertical cerul încapă într-o garsonieră
orizontal pământul liniștește
prea multe cimitire
orașul obosit tresare la ora zero
oră la care poetul urcă în turnul cu ceas
pe urma secundelor
și odată cu cea dintâi bătaie din univers
își așterne sufletul
pe foaie

el știe că singurătatea
s-a născut dintr-o rană deschisă
și că orice piatră înainte
închide un zid înapoi
tocmai de aceea
când castanii înfloresc
poetul dă cărțile pe față

Ileana TODORAN

Planuri de moarte (fragment)

O altă măreață și glorioasă realizare este clasarea dosarului privind protestul din 10 august 2018 când au fost gazați și bătuți mii de manifestanți. Procurorul care a băgat sub preș toate violențele din acea noapte îi consideră vinovați chiar pe cei care au primit bătaie. Argumentul lui e că oamenii trebuiau să plece imediat ce au apărut primele violențe. Exact ceea ce și-au dorit cei ce au trimis instigatorii în Piața Victoriei. Apoi, același anchetator susține că intervenția în forță a fost făcută ca să protejeze civilii. Adică oamenii au mâncat bătaie și au inhalat gaz pentru propria lor protecție. Tocmai pentru că argumentele invocate pentru închiderea dosarului nu sunt nici pe departe unele juridice, ci sunt opiniile extravagante ale procuro-rului, am decis să îi cerem direct șefului parchetelor din România să reia ancheta. În pixul și în puterea sa stă acest lucru. Am văzut-o pe Gabriela Scutea manifestând alături de colegii săi magistrați pe scările Palatului de Justiție, atunci când Tudorel Toader a modificat legile justiției. De aceea, sper că va înțelege acum să apere dreptul la un protest pașnic al cetățenilor. De aceea, semnăm petiția Declic adresată Gabrielei Scutea și o distribuim pe Face-book și pe Twitter.

Iată mărturia colegei Cătălina de la Declic: "Vineri am fost în audiență la Procurorul General Gabriela Scutea, să-i cer să facă dreptate cetățenilor bătuți și gazați pe 10 august 2018. M-am pregătit încă de la prima oră și am repetat în gând ce argumente am să-i prezint ca să o conving. Încă am proaspete în cap cele 235 de pagini redactate de cel care a decis închiderea cazului, un procuror întors din calea pensionării parcă pentru a ucide dosarul 10 august. Dar sistarea anchetei privind abuzul jandarmeriei riscă să ucidă și mica urmă de încredere pe care mulți dintre noi o mai aveam în sistemul român de justiție.

Am lăsat copilul la grădiniță și pe drum am continuat să-mi pun ideile în ordine. În fața Parchetului General mă așteptau alți șapte activiști de la alte organizații nonguvernamentale. Era și o mașină de jandarmi vigilenți, pregătiți probabil să reacționeze dacă "Doamne, ferește!" ne vine ideea să protestăm. Mă uitam spre ei și mă gândeam în sinea mea dacă sunt acolo și cei care ne-au sufocat acum doi ani cu gaze toxice.

Am stabilit ultimele detalii cu colegii activiști și am intrat. De data aceasta, față de alte întâlniri oficiale pe care le-am avut la parchet, a trebuit să intrăm prin spate. Ne-au dus practic înăuntru pe ușa inculpaților. Dintr-o dată m-am gândit că pe sub această poartă ar fi trebuit să treacă jandarmii vinovați pentru violențele de la 10 august, nu victimele lor.

Gabriela Scutea ne-a primit în sala de consiliu. A

A început prin a ne spune că e abonată la mailurile Declic, așa că știe de petiția noastră. Colega mea, Olga, printase cele 40.000 de semnături, pe care i le-am înmănat cu inima strânsă.

Eu una nu mă emoționez de obicei la întâlniri oficiale, ani la rând am avut în fața mea oficiali de toate rangurile, când eram reporter. De data asta, însă, când am început să vorbesc, vocea îmi tremura. Emoția m-a cuprins povestind despre copiii și bătrânii răniți și gazați pe 10 august.

În același timp, am realizat miza uriașă pentru care trebuie să o convingem pe Gabriela Scutea să redeschidă ancheta. Dacă acest dosar moare, va fi un nou dosar al Revoluției sau Mineriadei, vom mai scrie de fapt încă o filă neagră în scurta istorie a democrației românești.

Procurorul General ne-a spus că și pe ea au impresionat-o evenimentele de acum două veri, că a urmărit la televizor protestul minute bune. Și că faptele de la televizor nu mint. M-am trezit deodată că întreb, cu vocea apăsată: atunci ce v-a oprit să redeschideți dosarul? Răspunsul a fost unul evaziv, de genul: nu am redeschis încă, vom vedea, analizăm. Speram la mai mult, un asemenea abuz nu ar trebui să scape nesancționat de un procuror care vrea să se facă dreptate.

Apoi Diana de la Inițiativa România i-a amintit de exprimările plastice ale procurorului Doru Stoica. "Nu sunt foarte fericită de unele sintagme utilizate de procuror în ordonanță", a spus Gabriela Scutea, cu referire la protestatarii denumiți panseluțe și buruieni arate de jandarmi. Într-adevăr o exprimare nefericită când vine vorba de copiii gazați în acea zi, copii care pot rămâne tot restul vieții cu amintirea unor abuzuri pentru care nimeni nu a plătit.

Nu a părut foarte convinsă de argumentele noastre. Și atunci, m-am gândit pentru prima dată că poate cele 40 000 de semnături, pe care le aveam cu mine, nu sunt de ajuns. Poate Gabriela Scutea se gândește să își aplece atenția asupra altor dosare din cauză că nu simte foarte apăsător presiunea noastră.

Așa că acum nu pot să nu mă gândesc că oamenii care au fost în piață, prietenii și familiile lor, cei care au urmărit cu sufletul la gură protestul, minut cu minut, trebuie să afle de această petiție. Să poată să îi spună și ei Gabrielei Scutea că sunt cu ochii pe decizia pe care o va lua în curând. Este foarte greu să ignori, fără consecințe, 100 000 de voci.

Însă, dacă vrem să o convingem pe Gabriela Scutea, trebuie să ajungem la toți cei care nu sunt împăcați cu mușamalizarea dosarului 10 august. Iar aici am nevoie de ajutorul tău, Ileana. Scrie-le și tu celor care știi că au fost acolo acum doi ani, celor care mai cred în dreptate și în puterea cetățenilor.

Dacă fiecare dintre noi va trimite petiția către apropiați, vom putea depăși 100.000 de semnături. Iar eu voi merge din nou la Gabriela Scutea și îi voi cere să facă dreptate.

Mi-a rămas în minte ce a spus unul din ceilalți participanți la întâlnire, Cosmin de la Funky Citizens: "Dacă ne luați dreptul la liberă exprimare, ne puteți

(continuare în pag. 39)

lua apoi orice alt drept". Dacă încă un protest pentru drepturile cetățenilor va muri sub bastoanele forțelor de ordine, fără niciun vinovat, atunci în România nu vom putea să mai protestăm vreodată liber și pașnic."

De aceea, distribuim petiția către prieteni pentru a o promova și ajunge la 100.000 de semnături. Peste 50.000 semnează.

Apare și elefantul roz pe care e scris "10 august. Nu uităm" Am adus cu noi un elefant roz pe care am scris "10 august. Nu uităm!" Poate te întrebi ce reprezintă. Ei bine, "elefantul din încăpere" este dosarul 10 august. Am auzit această expresie în anul 2017, când președintele Iohannis a luat parte la una din primele ședințe ale proaspătului guvern Grindeanu. Miniștrii PSD încercau din răspuțuri să-și scape de închisoare președintele partidului, Liviu Dragnea. Ca să aducă vorba de amnistia faptelor de corupție, președintele a introdus subiectul făcând referire la "elefantul din încăpere".

Dar, între timp, un alt elefant a apărut și, de data aceasta, nici președintele nu îl mai vede. Așa că am vopsit elefantul în roz și mergem cu el la Klaus Iohannis, la procurorul general, Gabriela Scutea, la DIICOT, la Ministerul de Interne și apoi în Piața Victoriei, la Guvern. Vom trece și pe la Curtea de Apel București, care judecă redeschiderea anchetei 10 august.

Au trecut 2 ani de la momentul dramatic în care mii de oameni și-au luat bastoane pe spate și gaze în față, doar pentru că s-au dus să protesteze pașnic în Piața Victoriei. Ministrul de Interne a uitat de ancheta internă referitoare la modul de intervenție al jandarmilor. Justiția se face că anchetează dosarul 10 august. Un procuror a închis acuzațiile pentru șefii jandarmilor, Procurorul General a închis și el ochii și a pasat problema la DIICOT, iar șefa DIICOT a deschis dosarul parțial. În tot acest timp, președintele Klaus Iohannis uită de violențele din 10 august și mută problema la Consiliul Superior al Magistraturii. Pare că toate auto-ritățile vor să arunce elefantul dintr-o curte în alta.

De aceea, am comandat un elefant de mari dimensiuni, pe care l-am vopsit în roz. L-am pus roți și îl vom plimba prin toată Capitala. E modul Declic de a spune: "10 august. Nu uităm!". Comemorăm 2 ani de la incidentele violente din Piața Victoriei și încă nu știm cine sunt vinovații. În ritmul acesta, nimeni nu va mai plăti pentru ce s-a întâmplat în acea seară, când mii de copii, bătrâni, femei, protestatari pașnici și jurnaliști au fost gazați și loviți.

Vrem ca președintele Klaus Iohannis să ceară o anchetă rapidă și eficientă în cazul 10 august, ca să nu devină un dosar istoric, precum Revoluția, ori Mineriada. Nu e rolul președintelui să intervină în actul de justiție, dar poate cere să se facă dreptate cât mai repede. Vom trece cu elefantul și pe sub geamul biroului Gabrielei Scutea. Procurorul General s-a temut de o asumare în cazul 10 august și a lăsat-o să decidă pe șefa DIICOT, cea care lucrase la dosar și, din acest motiv, făcuse o cerere de abținere. Apoi vom plimba elefantul la DIICOT și Ministerul de Interne, iar la final ne vom opri cu el în Piața Victoriei.

Lucrăm la acest moment de două săptămâni. Am ținut totul la secret, pentru a nu avea probleme cu SPP sau cu Jandarmeria când mergem la Cotroceni. Cei care ne-au ajutat cu execuția elefantului, care îl vor transporta,

fotografia și filma, sunt oameni care ne-au crezut pe cuvânt când le-am spus că vom achita facturile până la finalul săptămânii.

Iată ce ne mărturisește Cătălina despre ziua de 10 august și plimbarea elefantului: "Ziua de 10 august a început cu multe emoții. Am ajuns la Cotroceni împreună cu elefantul, adus pe platformă. Ne temeam că cei de la Serviciul de Pază și Protecție ne vor opri acțiunea. Presa ne aștepta deja în fața Palatului Cotroceni. Toată lumea a filmat elefantul, am dat declarații și am explicat că l-am vopsit în roz pentru că nimeni nu mai vede elefantul din încăpere - "dosarul 10 august", iar așa va deveni din nou un subiect de interes pentru autorități. Elefantul roz face referire la declarația de acum trei ani a președintelui Iohannis, care denumea "elefantul din încăpere, pe care nimeni nu îl vede" tentativa guvernului Grindeanu de a emite două ordonanțe care să-l facă nevinovat pe Liviu Dragnea, vizat la acea vreme de un proces penal.

Pe drum am filmat elefantul roz cu mesajul "10 august, nu uităm!" și, după ce am trecut prin fața biroului procurorului general, ne-am îndreptat spre Ministerul Justiției, apoi am fost la Ministerul de Interne.

Emoțiile mă mai lăsaseră. Asta pentru că nu știam ce urma să se întâmple. Am parcat mașina pe strada pe care se află Ministerul de Interne, înainte să ajungă platforma cu elefantul. Deodată au apărut în fața noastră 6 jandarmi. L-am auzit pe unul din ei spunând agitat în stație, când tocmai venea elefantul, "a apărut obiectivul Pantilimon. Pantilimon e aici". Ne-am dat seama că Pantilimon era numele de cod ales de jandarmi pentru elefantul roz. Apoi, într-o fracțiune de secundă, jandarmii s-au aruncat în fața platformei, ca să îi blocheze trecerea pe stradă.

Eu și Olga am încercat să discutăm cu ei, să întrebăm de ce ne este blocat accesul pe un drum public. A început parcă o scenetă de Caragiale. Jandarmii ne-au cerut să ne legitimăm și ne-au spus că elefantul pe platformă e "o manifestație publică", apoi că e "un obiectiv". L-am întrebat în ce calitate mă legitimează, având în vedere că eu eram pe stradă și așteptam platforma cu elefantul, ca orice alt cetățean în trecere. În absurdul explicațiilor, un jandarm a ajuns să îmi spună că "elefantul a încălcat legea și poate veți fi folosită ca martor". Apoi un alt jandarm s-a pus în fața mea când am vrut să înaintez pe același drum public și efectiv m-a blocat.

A urmat "sechestrarea elefantului". Jandarmii au blocat strada de acces spre Ministerul de Interne, în ambele sensuri. Stăteam și priveam uluită la ei. În fața Ministerului de Interne, la 2 ani de la abuzurile jandarmilor asupra protestatarilor pașnici și chiar în locul în care oamenii au scandat prima dată pentru democrație acum 30 de ani, jandarmii încălcau din nou dreptul nostru la liberă exprimare. Ministerul de Interne se află în clădirea fostului sediu al Comitetului central al PCR, locul de unde Nicolae Ceaușescu a plecat cu elicopterul.

(continuare în pag. 40)

Și așa, amar, am realizat că aceste abuzuri vor continua, pentru că nimeni nu le pedepsește. Dosarul Revoluției e fără vinovați, la 30 de ani distanță. Dosarul 10 august e neanchetat, la 2 ani de la violențe. Dar să renunțăm nu cred că este o soluție, așa că am continuat să insistăm ca jandarmii să ne lase în pace.

Am reușit să plecăm de acolo după ce au făcut toate verificările posibile și au chemat poliția rutieră, în speranța că vor găsi ceva în neregulă ca să ne amendeze. Nu au găsit. O echipă Epoch Times a venit în zonă când sechestraseră elefantul și reporterul l-a întrebat pe un polițist ce se întâmplă. Răspunsul lui a fost hilar. "Nu am sechestrat elefantul, doar l-am oprit ca să îi punem în vedere să respecte reglementările în vigoare." Elefantului roz, bineînțeles.

Am plecat de acolo îngândurați, dar tot mai hotărâți să continuăm lupta ca justiția să fie dreaptă pentru toți. Pe drum spre Curtea de Apel, unde se judeca redeschiderea anchetei 10 august, i-am scris un mesaj ministrului de Interne, Marcel Vela, în care i-am povestit cele întâmplate în fața instituției și i-am spus că sperăm să îi cerceteze pe jandarmii abuzivi. O oră mai târziu, ministrul de Interne m-a sunat și ne-a cerut scuze, apoi ne-a invitat să venim cu elefantul la MAI. Nu ne-am întors, nu aveam de ce. La finalul discuției, după insistențele mele, Marcel Vela mi-a spus că îl retrace de la coordonarea misiunilor Jandarmeriei în 10 august pe cel care a dat ordin să fim agresați: șeful Jandarmeriei Române - Bogdan Enescu. I-a luat boii de la bicicletă, cum s-ar zice.

La Curtea de Apel, elefantul Declic a fost din nou vedetă. Zeci de jurnaliști îl așteptau, cu camerele îndreptate spre stradă. Am punctat momentul, am dat declarații de presă și am continuat drumul la DIICOT, unde pe elefantul "Pantilimon" îl așteptau zeci de protestatari care scandau și l-au aplaudat.

Apoi, în Piața Victoriei, elefantul a întâlnit celebra girafă din fața muzeului Antipa. L-am dus ulterior în centrul pieței, iar acolo au urmat alte declarații date jurnaliștilor. Era atât de cald, încât mi se lipiseră tălpile pantofilor de asfalt și mă ustureau picioarele. În piața pustie am închis ochii pentru o clipă, în arșița soarelui, cu gândul la 10 august 2018. La oamenii care fugeau din calea gazelor și a tunurilor cu apă, la copiii care de abia mai respirau, la jurnaliștii bătuți în timp ce încercau să își facă meseria. Pentru ei toți vom continua lupta, până când vinovații vor fi trași la răspundere.

Elefantul 10 august și-a atins scopul: a fost văzut de autorități, de bucureșteni, a apărut peste tot în presă". Distribuim filmul cu elefantul roz pe Facebook.

Francisc BALOGH

Înfundătură

În înfundătura asta
cu pretenții de loc de viețuit,
încă nerasă de pe harta sufletului,
îngerii aterizează cu parașuta,
Sisif împinge luna plină
împietrită în inimile trecătorilor,
tăcerea se pregătește de ambuscadă
asupra lumii și asupra sieși,
puținii poeți care mai sunt aici
scriu ca posedații ca și cum
ar defini indubitabil însăși mântuirea,
fundația nopții se cutremură -
câteva cărămizi din ea,
căzând ne taie calea și
orice punct de echilibru,
nostalgia dureroasă a versurilor
detonează clipa spre interior,
cioburi mărunte de dor ne trec prin carne,
timpul, secunde sunt în picaj liber,
viața călătorește cu noi
într-o căruță!

Disimulând entuziasmul zorilor

Noaptea
își lăsa încet
mantia întunecată
peste predispoziția
spre melancolie a acelei seri,
vidul nesomnului nostru
hoinărea de la un capăt de lume
la altul - din iad până în rai și înapoi.
Luna știa că la acea oră
iubirea de mult nu mai trage
cu gloanțe oarbe
și nici cartușul rămas pe țeavă
nu e cel destinat, îndreptat spre inimă.
Ne simțeam
ca-n vestiarul existenței,
probam aceeași viață
disimulând entuziasmul zorilor.

Alina-Roxana POPICA-SAVIN

Impas

De mi-ar fi simplu să vorbesc,
Să dau cuvintelor culoare...
Dar eu nu pot, doar bâiguiesc
Un fel de șoapte ordinare.

Un sens de-ar fi ca să găsesc,
Să strig la aer ce mă doare...
Mai bine tac și m-adâncesc
În trupul meu de muritoare.

Am plecat

Îmi cer iertare, soartă, că te-am scris
Pe foi mai mult cu-ndurerare.
Nu am știut că am transcris
Doar părți din vise ordinare.

Povestea-mi goală am descris
Ca operă de artă.
Cât de păcat că-n manuscris
Am pus o ființă spartă.

Dar nu-i nimic, destin prescris,
Te las la lume poartă
Să ies prin tine ca rescris
Volum de rimă moartă.

Separație

Atâta doare tot ce-n mine-arunci,
Cuvinte reci și vorbe de ocară...
De parc-ai vrea pe suflet, cu porunci,
Să îl închizi în greaua lui povară.

Separație

Atâta doare tot ce-n mine-arunci,
Cuvinte reci și vorbe de ocară...
De parc-ai vrea pe suflet, cu porunci,
Să îl închizi în greaua lui povară.

Rămân din mine triste amintiri
A chipului ce-am fost odinioară.
Îmi curg prin vene vechile simțiri
Căci tot ce mă-nconjoară, mă omoară.

Acum te las, tu urma să-mi petreci
În clipe în uitare-amanetate.
Te voi privi cum lângă mine treci
Fără să vezi că-s și eu vietate.

Vremelnicie

De timpul meu o clip-ar sta,
Să nu mai curgă-n răsfirate
Secunde-aiurea-mprăștiat,
Și-n mine pace-ar exista.

Dar el nu stă, nebun aleargă
Și al meu trup cu el îl poartă.
Acum trăiesc, acum sunt moartă,
De parc-ar vrea doar să mă șteargă.

Stai timp, oprește-te o clipă!
Din mine focul să se stingă
Și-n loc de el, să se prelingă
Duhu-mi ce-n tine se-nfiripă.

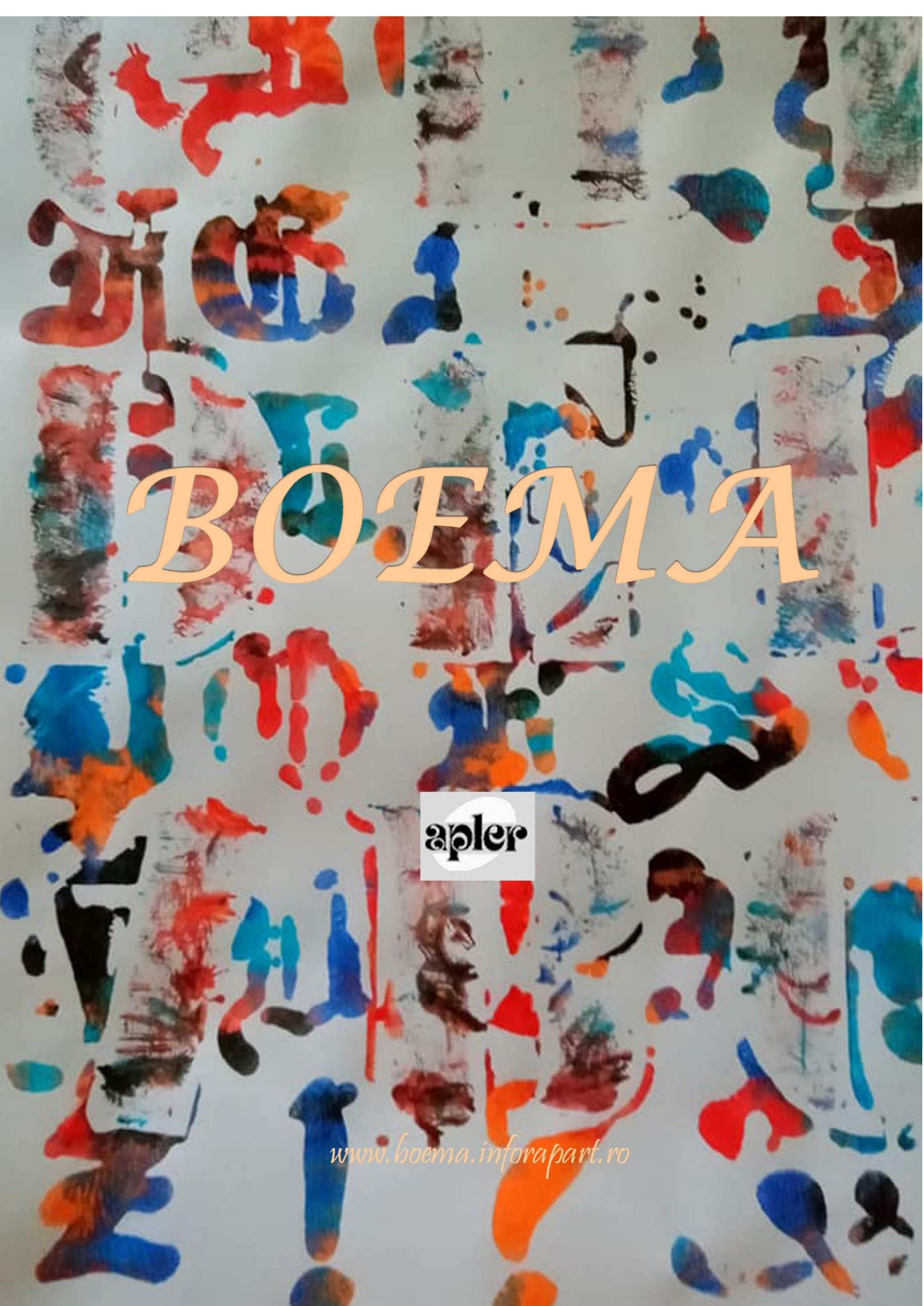
Început în forță

Și, poate, uneori, e de ajuns o palmă
Să ne trezim din visul ce-am dormit.
Chiar dacă-i grea ca o rece sudalmă
Sau de ne face suflul obidit.

Poate, adânc, simțim că ne destramă,
Dar nu-i sfârșit, e-un început pripit
Și ne trezim ca rupți din diafragmă,
Din basme-n care doar am copilărit.

Deschidem ochii ca la o pomană
În care încă cerem ajutor divin.
Nu-ți plânge viață, e precum o doamnă,
E dulce și amară ca paharul de vin.

BOEMA

apler

www.boema.inforapart.ro